

Kauno technologijos universitetas

Statybos ir architektūros fakultetas

**Architektūrinė erdvė pagyvenusių žmonių akimis: Kazio
Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus
rekonstrukcija ir plėtra**

Baigiamasis magistro projektas

Justė Daukšaitė

Projekto autorė

Doc. Indrė Gražulevičiūtė-Vileniške

Vadovė

Doc. Vidmantas Minkevičius

Konsultantas

Kaunas, 2024

Kauno technologijos universitetas

Statybos ir architektūros fakultetas

**Architektūrinė erdvė pagyvenusių žmonių akimis: Kazio
Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus
rekonstrukcija ir plėtra**

Baigiamasis magistro projektas

Architektūra (6011PX003)

Justė Daukšaitė

Projekto autorė

Doc. Indrė Gražulevičiūtė-Vileniškė

Vadovė

Doc. Vidmantas Minkevičius

Konsultantas

Prof. Gintaras Balčytis

Recenzentas

Kaunas, 2024

Kauno technologijos universitetas

Statybos ir architektūros fakultetas

Justė Daukšaitė

Architektūrinė erdvė pagyvenusių žmonių akimis: Kazio Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcija ir plėtra

Akademinio sąžiningumo deklaracija

Patvirtinu, kad:

1. baigiamąjį projektą parengiau savarankiškai ir sąžiningai, nepažeisdama(s) kitų asmenų autoriaus ar kitų teisių, laikydamasi(s) Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo nuostatų, Kauno technologijos universiteto (toliau – Universitetas) intelektinės nuosavybės valdymo ir perdavimo nuostatų bei Universiteto akademinės etikos kodekse nustatytų etikos reikalavimų;
2. baigiamajame projekte visi pateikti duomenys ir tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti teisėtai, nei viena šio projekto dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar elektroninių šaltinių, visos baigiamojo projekto tekste pateiktos citatos ir nuorodos yra nurodytos literatūros sąrašė;
3. įstatymų nenumatytų piniginių sumų už baigiamąjį projektą ar jo dalis niekam nesu mokėjęs (-usi);
4. suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo ar kitų asmenų teisių pažeidimo faktui, man bus taikomos akademinės nuobaudos pagal Universitete galiojančią tvarką ir būsiu pašalinta(s) iš Universiteto, o baigiamasis projektas gali būti pateiktas Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai nagrinėjant galimą akademinės etikos pažeidimą.

Justė Daukšaitė

Patvirtinta elektroniniu būdu

Magistro baigiamojo projekto tematika Architektūrinė erdvė pagyvenusių žmonių akimis: Kazio Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcija ir plėtra.

Magistro baigiamojo projekto tema, patvirtinta Dekano įsakymu Architektūrinė erdvė pagyvenusių žmonių akimis: Kazio Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcija ir plėtra.

Magistrantūros studijų **Magistro baigiamojo projekto** (studijų modulis M000M100)

UŽDUOTIS

Darbo tikslas

Baigiamojo (eksperimentinio) projekto sprendimais patikrinti koncepcinį architektūros, kraštovaizdžio architektūros ar miestų planavimo modelį, sukurtą ir detalizuotą tiriamojo projekto metu.

Darbo uždaviniai

Surinkti reikalingus duomenis projektui parengti, parengti pasirinkto objekto architektūrinį projektą, išryškinti sprendinius, kuriuos lėmė tiriamojo projekto išvadose suformuluota koncepcija, pateikti eksperimentinio projekto rezultatų vertinimą.

Darbo sudėtis

Tekstinė dalis. Titulinis puslapis, antraštinis lapas, akademinio sąžiningumo deklaracija, baigiamojo projekto užduotis (jei reikia), santrauka lietuvių k., santrauka anglų k., turinys, lentelių sąrašas (jei reikia), paveikslų sąrašas (jei reikia), santrumpų ir terminų sąrašas (jei reikia). Pagrindinė dalis: įvadas (temos aktualumas ir naujumas, tyrimo problema ir jos ištyrimo lygmuo, objektas, tikslas, uždaviniai ir metodika); apibendrinti teorinių tyrimų ir empirinių tyrimų rezultatai ir eksperimentinio projekto duomenys; skyrių išvados ir visos darbo išvados. Literatūros sąrašas, informacijos šaltinių sąrašas (jei reikia), priedai, sumažintos grafinės dalies kopijos.

Teksto (pagrindinės dalies) apimtis yra 2 – 3 autoriaus lankai (1 autoriaus lankas yra 40 000 spaudos ženklų su tarpais), t. y. apie **60 – 80 puslapių** kompiuterio teksto (šriftas Times New Roman, dydis 12, tarpas tarp eilučių 1.15, <https://www.ebooks.ktu.lt/eb/1466/rasto-darbu-rengimo-metodiniai-nurodymai/>).

Grafinė dalis.

Grafinė dalis turi sudaryti vieningą visumą ir atspindėti darbo turinį bei svarbiausius teorinių, empirinių tyrimų rezultatus (*hipotetinis modelis, koncepcinis modelis, kuriame išryškinti teiginiai, įgyvendinami eksperimentiniame projekte*), eksperimentinio projektavimo rezultatus (*projektuojamo objekto situacijos schema, esamos būklės analizės schema; projekto idėja / strategija; projektuojamo objekto detalizuoti sprendiniai: pastato – sklypo tvarkymo siūlymai, planai, fasadai / išsklotinės, specifiniai pjūviai, interjero / eksterjero erdvių fragmentai, konstrukcijų detalės ir t.t. (esant būtinybei); urbanistinio komplekso – susisiekimo sistema, užstatymo tipologija, viešosios erdvės, žalioji infrastruktūra (gamtinis karkasas), socialinė infrastruktūra, miestovaizdžio identiteto formavimo siūlymai, kvartalo / miesto dalies urbanistinis planas ir kt.; viešosios erdvės (ar jų sistemos) – funkcinės ir erdvinio formavimo (tvarkymo) zonos, ryšiai tarp jų, takų sistema, apželdinimo sistema, vandens telkiniai, dangos, mažosios architektūros elementai, apšvietimas ir kt.; bendra projektuojamo objekto vizualizacija su kontekstine aplinka, atskirų vizualinių erdvių vizualizacijos pagal poreikį*) ir koncepcinio modelio pakeitimų schemą (esant būtinybei).

Reikia atsisakyti neesminės informacijos ir išryškinti svarbiausias architektūrinių problemų sprendimo idėjas. Ekspozicijos raiškiausia dalis turėtų būti eksperimentinis projektas, iliustruojantis problemų sprendimo koncepcines nuostatas.

Grafinės dalies apimtis **10 – 16 planšetų**, kurių matmenys 70 x 100 cm (orientuoti vertikaliai). Ji turi iliustruoti studento suformuluotus koncepcinius problemų sprendimo siūlymus.

Teorinių ir empirinių tyrimų rezultatų aprašymas turi sudaryti iki **1/2** pagrindinio teksto, o grafinėje dalyje jiems skiriami **1 – 2 planšetai**.

Maketas arba foto-realistinės planuojamos teritorijos / objekto vizualizacijos.

Baigiamojo projekto tekstinės ir grafinės dalies **spausdinta kopija**.

Kalendorinis darbo planas

1. Užduoties ir eksperimentinio projektavimo principų aptarimas	2024 02 05
2. Projektuojamo objekto vietos parinkimas pagal kriterijus, nustatytus remiantis suformuluota koncepcija, projektuojamo objekto vietos analizė remiantis antriniais šaltiniais, projektavimo programos sudarymas	2024 02 12
3. Projektuojamo objekto tyrimai vietoje, projektuojamo objekto problemų ir potencialo nustatymas, projekto idėjos pirmos alternatyvos rengimas	2024 02 19
4. Analitinio darbo rezultatų ir projekto idėjinių eskizų (I variantas) peržiūra bei vertinimas	2024 02 26
5. Sprendinio strategijos/idėjos paieška, idėjos antros alternatyvos rengimas ir alternatyvių variantų vertinimas pagal nustatytus kriterijus	2024 02 26 – 2024 03 18
6. Sprendinių idėjinių siūlymų (II variantas) peržiūra ir vertinimas	2024 03 18
7. Pasirinktos alternatyvos išvystymas: sprendinių detalizacija	2024 03 25 – 2024 05 06
8. Konsultacinė peržiūra	2024 04 08
9. Konsultacinė peržiūra	2024 04 22
10. Detalizuotų sprendinių peržiūra	2024 04 29
11. Tekstinės dalies užbaigimas	2024 05 13
12. Baigiamojo projekto gynimas projekto vadovų komisijoje	2024 05 20
13. Baigiamojo projekto viešas gynimas	2024 06 04 - 2024 06 05

Konsultacijų su vadovu laikas

Savaitės diena	Statybos ir architektūros fakultetas, 307 aud., Zoom ar kita nuotolinio mokymo platforma	Darbovietė
	Laikas ir trukmė *	Laikas ir trukmė *
Pirmadienis	12.30 – 14.30 (302 k.)	
Antradienis		
Trečiadienis		
Ketvirtadienis		
Penktadienis		

* - per savaitę skirti 2 val.

Baigiamojo projekto vadovas doc. dr. Indrė Gražulevičiūtė-Vileniškė, patvirtinta elektroniniu būdu

(vardas, pavardė, parašas)

Studentas Justė Daukšaitė, patvirtinta elektroniniu būdu

(vardas, pavardė, parašas)

2024 m. vasaris

Daukšaitė, Justė. Architektūrinė erdvė pagyvenusių žmonių akimis: Kazio Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcija ir plėtra. Magistro baigiamasis projektas / vadovė doc. dr. Indrė Gražulevičiūtė-Vileniškė, konsultantas doc. Vidmantas Minkevičius; Kauno technologijos universitetas, Statybos ir architektūros fakultetas.

Studijų kryptis ir sritis (studijų krypčių grupė): Architektūra (menai).

Reikšminiai žodžiai: slaugos ligoninė, demografinis senėjimas, pagyvenę žmonės, pagyvenusių žmonių poreikiai, universalus dizainas, biofilinis dizainas, demencija, paliatyvioji slauga.

Kaunas, 2024. 97 p.

Santrauka

Demografinis senėjimas ir nuo 2023 m. prasidėjusi Lietuvos sveikatos sistemos reforma skatina slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninių ir skyrių pokyčius. Nuo 2025 m. keičiasi paliatyviosios pagalbos paslaugų teikimo reikalavimai, o nuo 2030 m. keisis ir demencija sergančių žmonių slaugos paslaugas teikiančių skyrių patalpų reikalavimai. Todėl paliatyviosios pagalbos bei slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugų teikimo problema šiuo metu yra labai aktuali, nes visos ligoninės turės prisitaikyti pagal naujus reikalavimus.

Atlikti teoriniai tyrimai atskleidė – slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninė, taikant universalus dizaino principus, turi ne tik atliepti pagrindinius fizinius, bet ir psichologinius žmogaus poreikius. Taip pat, ligoninės aplinka, turi būti kiek įmanoma labiau apsupta gamtos, nes gamta ir gyvūnija daro teigiamą įtaką žmogaus psichologinei būsenai. Nesant galimybei turėti tiesioginio ryšio su gamta, taikant biofilinio projektavimo principus, pagyvenusio žmogaus aplinkoje turi būti integruojami įvairūs gamtiniai elementai. Norint sukurti komfortiškas ir oriai senatvei pritaikytas sąlygas, būtina atsižvelgti į pagyvenusio ir jį slaugančio žmogaus poreikius.

Empirinių tyrimų metu buvo nustatyta, kad iš trijų (Panemunės, Vičiūnų ir Petrašiūnų) VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrių, rekonstrukcijai ir plėtrai tinkamiausias – Panemunės skyrius. Taip pat išsiaiškintas naujų funkcijų / paslaugų ir papildomų patalpų poreikis ligoninėje. Tyrimai parodė, kad žmogus, ypač pagyvenęs, dažniau renkasi būti ir stiprybės pasisemti būnant arčiau gamtos. Rekonstruojamoje ligoninėje ar kuriant naujas erdves joje, rekomenduojama integruoti kiek įmanoma daugiau gamtos elementų pagyvenusio žmogaus aplinkoje.

Eksperimentinis projektas – VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės Panemunės skyriaus rekonstrukcija ir plėtra – parengtas pagal sudarytą koncepcinį modelį, kurio įgyvendinimui yra atsižvelgiama į: pagyvenusių žmonių, jų artimųjų ir ligoninės darbuotojų išsakytus pagrindinius poreikius; amžiui draugiškos aplinkos pagrindinius aspektus; tyrimų metu išskirtus esminius interjero aspektus ir vidaus patalpų spalvas; papildomų funkcijų (gyvūnų terapijos, savanoriavimo dažnumo) ir poilsio patalpų poreikį. Rekonstruojamos ligoninės vieta – Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas. Ligoninės rekonstrukcijos ir plėtros projektas, taikant universalus ir biofilinio dizaino principus ir atsižvelgiant į asmeninius pagyvenusių žmonių poreikius, gali būti patraukli, jauki ir gerai pritaikyta vieta oriai senatvei.

Daukšaitė, Justė. Architectural Space Through the Eyes of the Elderly: Reconstruction and Development of the Department of Kazys Grinius Nursing and Supportive Care Hospital. Master's Final Degree Project / supervisor assoc. prof. dr. Indrė Gražulevičiūtė-Vileniškė, consultant assoc. prof. Vidmantas Minkevičius; Faculty of Civil Engineering and Architecture, Kaunas University of Technology.

Study field and area (study field group): Architecture (Arts).

Keywords: nursing hospital, demographic aging, elderly people, needs of the elderly, universal design, biophilic design, dementia, palliative care.

Kaunas, 2024. 97 pages.

Summary

Demographic aging and the health system reform in Lithuania that began in 2023 are driving changes in nursing and supportive care hospitals and departments. Starting in 2025, the requirements for providing palliative care services will change, and by 2030, the requirements for the facilities of departments providing care for people with dementia will also change. Therefore, the issue of palliative and supportive care nursing is currently very relevant, as all hospitals will need to adapt to the new requirements.

Theoretical studies have revealed that a nursing and supportive care hospital, applying the principles of universal design, must meet not only the primary physical but also the psychological needs of individuals. Additionally, the hospital environment should be as surrounded by nature as possible, as nature and wildlife positively impact a person's psychological state. When direct contact with nature is not possible, various natural elements should be integrated into the environment of elderly people using biophilic design principles. To create comfortable conditions suitable for a dignified old age, it is essential to consider the needs of the elderly and their caregivers.

Empirical studies determined that of the three departments (Panemunė, Vičiūnai, and Petrašiūnai) of the K. Grinius Nursing and Supportive Care Hospital, the Panemunė department is the most suitable for reconstruction and expansion. The need for new functions, services, and additional facilities in the hospital was also identified. The studies showed that individuals, especially the elderly, tend to choose to be closer to nature to draw strength. Therefore, when reconstructing the hospital or creating new spaces within it, it is recommended to integrate as many natural elements as possible into the environment of the elderly.

An experimental project – the reconstruction and expansion of the Panemunė department of the K. Grinius Nursing and Supportive Care Hospital – has been prepared according to a conceptual model that takes into account: the primary needs expressed by elderly people, their relatives, and hospital staff; the main aspects of an age-friendly environment; the key interior aspects and colors of indoor spaces identified during the studies; the need for additional functions (animal therapy, volunteering frequency) and rest areas. The reconstructed hospital is located at Red Cross Street 1, Kaunas. The project for the reconstruction and expansion of the hospital, applying the principles of universal and biophilic design and considering the personal needs of elderly people, can become an attractive, cozy, and well-suited place for a dignified old age.

Turinys

Lentelių sąrašas	10
Paveikslų sąrašas	11
Santrumpų ir terminų sąrašas	14
Įvadas.....	16
1. Teoriniai ir empiriniai tyrimai.....	18
1.1. Teoriniai tyrimai.....	18
1.1.1. Architektūrinės erdvės suvokimo ir pritaikymo pagyvenusiems žmonėms aspektai literatūros šaltiniuose.....	18
1.1.2. Senėjimo tendencijos ir jų keliami iššūkiai Lietuvoje ir užsienyje.....	31
1.1.3. Socialinės pagalbos, slaugos ligoninių reikšmė ir problematika.....	33
1.1.4. Dokumentų ir strategijų apžvalga.....	35
1.1.5. Gerosios praktikos pavyzdžių analizė.....	36
1.1.6. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės funkcionavimo ir atnaujinimo problemų analizė.....	38
1.1.7. Teorinių tyrimų apibendrinimas ir VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos hipotetinis modelis.....	39
1.2. Empiriniai tyrimai.....	40
1.2.1. Empirinių tyrimų programa ir metodai.....	40
1.2.2. Interviu ir sociologinės apklausos rezultatai.....	42
1.2.3. Tyrimų vietoje rezultatai.....	58
1.2.4. „Photovoice“ metodo rezultatas.....	59
1.2.5. Empirinių tyrimų apibendrinimas ir VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos koncepcinis modelis.....	60
2. Eksperimentinis projektas.....	63
2.1. Esamos situacijos Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas analizė.....	63
2.1.1. Antrinių dokumentų analizė.....	63
2.1.2. Vietos analizė ir potencialo įvertinimas.....	68
2.2. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos projekto idėja.....	72
2.3. Projektinių sprendinių aprašymas ir detalizacija.....	73
2.3.1. Sklypo sutvarkymo projektinių sprendinių aprašymas ir detalizacija.....	74
2.3.2. Statinio projektinių sprendinių aprašymas ir detalizacija.....	78
2.3.3. Projekto atitiktis esminiems statinio reikalavimams.....	89
2.4. Projekto tvarumo vertinimas.....	90
2.5. Eksperimentinio VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas teritorijoje projekto rezultatų įvertinimas.....	92
Išvados	93
Literatūros sąrašas	95
Priedai.....	99
1 priedas. Analogų SSGG analizė.....	99
2 priedas. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės SSGG analizė.....	101
3 priedas. Interviu klausimai specialistams.....	102
4 priedas. Sociologinės apklausos pagyvenusiems žmonėms ir jų artimiesiems klausimai.....	105
5 priedas. Gydymo įstaigų bendrų erdvių priimtini ir nepriimtini interjerų pavyzdžiai.....	114

6	priedas. Gydomo įstaigų palatų priimtini ir nepriimti interjerų pavyzdžiai	116
7	priedas. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrių fotofiksacijos	118
8	priedas. VšĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės skyrių vertinimas pagal išsikeltus kriterijus.....	122
9	priedas. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrių „Photovoice“ metodo rezultatai	123
10	priedas. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo Panemunės skyriaus esami pastato planai	130
11	priedas. K. Griniaus ligoninės nuotraukos prieš ir po kapitalinio remonto	135
12	priedas. Rekonstruojamo objekto sklypo analizės grafinė schema	136
13	priedas. Panemunės skyriaus papildomos fotofiksacijos.....	137
14	priedas. Rekonstruojamo pastato pirmo ir mansardinio aukšto ir eksplikacijos	139
15	priedas. Požeminio garažo planas ir patalpų eksplikacija	144
16	priedas. Antro aukšto planas ir patalpų eksplikacija	146
17	priedas. Trečio aukšto planas ir patalpų eksplikacija	150
18	priedas. Ketvirto aukšto planas ir patalpų eksplikacija	154
19	priedas. Projekto tvarumo vertinimo rezultatai pagal Lietuvos pastatų tvarumo vertinimo sistemą	158
20	priedas. Grafinės dalies maketas	160

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Pagrindiniai erdvės suvokimo kriterijai (sudaryta autorės).....	20
2 lentelė. Pagrindiniai psichologiniai gyvenimo aplinkos poreikiai, kriterijai aplinkai ir poveikis žmogui (Peters, 2016).....	23
3 lentelė. Biofilinio projektavimo principai (Browning ir kt., 2014, cit. iš Gaižauskaitė, 2023)	25
4 lentelė. Gyvūnų terapijos rūšys, poveikis ir funkcijos (sudaryta autorės)	27
5 lentelė. Amžiui draugiško būsto kriterijai (WHO, 2007).....	29
6 lentelė. Pagrindiniai universalaus dizaino principai	30
7 lentelė. JT siūlomi veiksnių principai, orientuoti į pagyvenusius žmones (Mikulionienė, 2003) .	32
8 lentelė. Svarbių dokumentų apžvalga	35
9 lentelė. Analogų analizė (sudaryta autorės)	36
10 lentelė. VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrių architektūriniai privalumai ir ribojimai (sudaryta autorės).....	38
11 lentelė. Empirinių tyrimų programa (sudaryta autorės)	41
12 lentelė. Specialistų išskirti pagrindiniai rekonstrukcijai svarbūs aspektai susiję su vieta ir aplinka (sudaryta autorės)	44
13 lentelė. Specialistų išskirtos veikiančios, neveikiančios ir veikiančios, bet tobulinamos funkcijos slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)	45
14 lentelė. Senjorų nuomone, priimtinausi analogų-gydymo įstaigų aplinkos pavyzdžiai (sudaryta autorės)	56
15 lentelė. Panemunės skyriaus „Photovoice“ tyrimo rezultatų suvestinė (sudaryta autorės).....	59
16 lentelė. Vičiūnų skyriaus „Photovoice“ tyrimo rezultatų suvestinė (sudaryta autorės).....	59
17 lentelė. Petrašiūnų skyriaus „Photovoice“ tyrimo rezultatų suvestinė (sudaryta autorės).....	60
18 lentelė. K. Griniaus ligoninės nuotraukos prieš ir po kapitalinio remonto	65
19 lentelė. Medicininių specialistų poreikis Panemunės skyriaus slaugos ligoninėje	73
20 lentelė. Bendrieji projekto rodikliai	74
21 lentelė. VŠĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės Panemunės skyriaus aukštų plotų suskirstymas	78
22 lentelė. Palatų kiekis kiekviename ligoninės aukšte	80

Paveikslų sąrašas

1 pav. Tyrimo lauko schema (sudaryta autorės)	18
2 pav. Galimi architektūrinės erdvės veiksniai (sudaryta autorės)	19
3 pav. Suvokimu grįsti kintamieji (Kaplan ir kt., 1989)	20
4 pav. A. H. Maslowo poreikių hierarchijos piramidė (<i>Poreikių Hierarchija</i> , n.d.).....	21
5 pav. Aštuoni pagrindiniai psichologiniai gyvenimo aplinkos poreikiai pagal Ingrid Gehl (Peters, 2016).....	23
6 pav. Amžiui draugiškos aplinkos komponentai (WHO, 2017).....	29
7 pav. Erdvių tipologija (sudaryta autorės).....	31
8 pav. Socialinės paslaugos pagyvenusiems žmonėms ir jų šeimoms (<i>Socialinės paslaugos senjorams ir jų šeimoms</i> , n.d.).....	33
9 pav. Slaugos veikimo modelis (sudaryta autorės).....	34
10 pav. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos ir plėtros hipotetinis modelis (sudaryta autorės).....	40
11 pav. Hipotezių ryšys su hipotetiniu modeliu ir tyrimų uždaviniais (sudaryta autorės).....	41
12 pav. Specialistų išskirti svarbiausi lokacijos kriterijai (sudaryta autorės)	44
13 pav. Specialistų išsakyta nuomonė apie naujų funkcijų įdiegimo naudą slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)	45
14 pav. Specialistų įvardintos geriausiai veikiančios funkcijos slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)	46
15 pav. Specialistų įvardintos neveikiančios, prastai veikiančios arba trūkstamos funkcijos slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)	46
16 pav. Specialistų įvardintos veikiančios, bet tobulinamos funkcijos slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)	47
17 pav. Specialistų universalaus dizaino principų vertinimas, kurie principai geriausiai atlieptų pagyvenusių žmonių poreikius ir pagerintų gyvenimo sąlygas (sudaryta autorės).....	47
18 pav. Specialistų universalaus dizaino principų vertinimas, kurie principai šiuo metu geriausiai veikia slaugos ligoninėje (sudaryta autorės).....	48
19 pav. Specialistų universalaus dizaino principų vertinimas, kurie principai šiuo metu blogiausiai veikia slaugos ligoninėje (sudaryta autorės).....	48
20 pav. Specialistų nuomone, šiuo metu mažiausiai patenkinami arba išvis nepatenkinami pagyvenusių žmonių poreikiai (sudaryta autorės).....	49
21 pav. Specialistų nuomone, šiuo metu geriausiai patenkinami pagyvenusių žmonių poreikiai (sudaryta autorės)	49
22 pav. Specialistų išsakyta nuomonė apie šiuo metu esamą ir kuriamą ryšį su gamta slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)	50
23 pav. Specialistų išskirti gamtinės aplinkos aspektai, kurie turėtų būti pagyvenusio žmogaus gyvenamoje aplinkoje - slaugos ligoninėje (sudaryta autorės).....	50
24 pav. Pagyvenusių žmonių nuomone, svarbiausi slaugos ligoninės aplinkos aspektai (sudaryta autorės)	51
25 pav. Artimųjų nuomone, svarbūs kriterijai renkantis slaugos ligoninę (sudaryta autorės)	52
26 pav. Senjorų ir artimųjų nuomone, naujos funkcijos / paslaugos slaugos ligoninėje pagerintų gyvenimo sąlygas (sudaryta autorės).....	52

27 pav. Senjorų ir artimųjų nuomone, vaikų lankymasis gali pagerinti pagyvenusio žmogaus psichologinė būseną (sudaryta autorės).....	53
28 pav. Senjorų ir artimųjų nuomone, gyvūnų terapija gali pagerinti pagyvenusio žmogaus psichologinė būseną (sudaryta autorės).....	53
29 pav. Gyvūnų terapijos poreikis (sudaryta autorės).....	54
30 pav. Senjorų ir artimųjų nuomone, savanorių lankymasis gali pagerinti pagyvenusio žmogaus psichologinė būseną (sudaryta autorės).....	54
31 pav. Senjorų nuomone, savanorių lankymosi dažnumo poreikis slaugos ligoninėje (sudaryta autorės).....	55
32 pav. Senjorų nuomone, pagrindinės spalvos, kurios asocijuojasi su gamta (sudaryta autorės)...	55
33 pav. Senjorų nuomone, esminiai palatų interjero kriterijai slaugos ligoninėje (sudaryta autorės).....	56
34 pav. Senjorų nuomone, esminiai bendrų erdvių interjero kriterijai slaugos ligoninėje (sudaryta autorės).....	56
35 pav. Artimųjų nuomone, esminiai aspektai galintys pagerinti pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybę slaugos ligoninėje (sudaryta autorės).....	58
36 pav. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo skyrių lokacijos (sudaryta autorės).....	58
37 pav. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos ir plėtros koncepcinis modelis (sudaryta autorės).....	62
38 pav. Raudonojo Kryžiaus g. 1 teritorijos lokacija Kauno mieste (sudaryta autorės).....	63
39 pav. Panemunės skyriaus esamas pirmo aukšto planas (sudaryta autorės).....	64
40 pav. Dienos triukšmo lygio schema (sudaryta autorės).....	65
41 pav. Nakties triukšmo lygio schema (sudaryta autorės).....	66
42 pav. Planuojamo per Nemuną aplinkkelio schema (sudaryta autorės).....	66
43 pav. Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo apylinkių užstatymo grafinė schema (sudaryta autorės).....	67
44 pav. Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo apylinkių kultūros vertybių objektų schema (sudaryta autorės).....	68
45 pav. Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo apylinkių susisiekimo schema (sudaryta autorės)..	68
46 pav. Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo apylinkių gamtinio karkaso schema (sudaryta autorės).....	69
47 pav. VšĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės Panemunės skyriaus pastatų išsidėstymo schema sklype (sudaryta autorės).....	70
48 pav. Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo želdinių schema (Šaltinis: Kauno miesto želdynai, 2024) (sudaryta autorės).....	70
49 pav. Rekonstruojamos ligoninės sklypo pietinėje pusėje esantis parkas (nuotrauka daryta autorės).....	71
50 pav. Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo reljefas (sudaryta autorės).....	71
51 pav. Pastato erdvinės idėjos koncepcija.....	73
52 pav. Rekonstruojamo ligoninės sklypo ribų keitimo schema.....	75
53 pav. Rekonstruojamos ligoninės Panemunės skyriaus sklypo esamos augmenijos schema.....	77
54 pav. Paskaičiuotas žalumo indeksas (šaltinis: bluma.lt, 2023).....	77
55 pav. Projektuojamo sklypo lauko erdvės ir judėjimas.....	78
56 pav. VšĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės Panemunės skyriaus pirmo aukšto planas.....	79
57 pav. VšĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės Panemunės skyriaus mansardinio aukšto planas.....	80
58 pav. Pirmo aukšto zonų paskirstymas.....	81

59 pav. Pirmo aukšto funkcinis zonavimas.....	82
60 pav. Paliatyviosios slaugos skyriaus palatų išplanavimo schema.....	82
61 pav. Demencijos skyriaus palatų išplanavimo schema	83
62 pav. Bendros slaugos skyriaus palatų išplanavimo schema	83
63 pav. Antro aukšto funkcinis zonavimas	84
64 pav. Trečio aukšto naujos pastato dalies funkcinis zonavimas	84
65 pav. Ketvirto aukšto naujos pastato dalies funkcinis zonavimas	84
66 pav. Mansardinio aukšto funkcinis zonavimas	85
67 pav. Požeminio aukšto funkcinis zonavimas	85
68 pav. Slaugos ligoninės fasadai ir pjūviai.....	87
69 pav. Apželdinto stogo įrengimo principinė schema (D1-186 Dėl Statybos Techninio Reglamento STR 2.04.01:2018 „Pastatų Atitvaros. Sienos, Stogai, Langai Ir . . . , n.d.)	89
70 pav. Projekto tvarumo vertinimo rezultatų schema	91

Santrumpų ir terminų sąrašas

Santrumpos:

LR sveikatos apsaugos ministerija – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija;

JAV – Jungtinės Amerikos Valstijos;

STRATA – Vyriausybės strateginės analizės centras;

K. Griniaus ligoninė – VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo slaugos ligoninė;

NŽT – Nacionalinė žemės tarnyba.

Terminai:

Pagyvenę žmonės – 65 metų ir vyresni asmenys.

Geroji praktika – tinkamas pavyzdys, kuris naudojamas rekonstruojant VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrių.

„**Photovoice**“ – tai kokybinis tyrimo metodas, kurio metu yra renkamos žmonių darytos nuotraukos bei pasakojimai, siekiant žmonių patirtį vietoje paversti naudingomis žiniomis gerinant aplinkos kokybę.

Universalus dizainas – tai dizainas, kurio pritaikymas interjere ir eksterjere aplinką padaro prieinamą visiems.

Biofilinis dizainas – tai dizainas, kurio principai taikomi aplinkoje yra inspiruoti gamtos ir jos elementų.

Frustracija – nepasitikėjimo ir nepasitenkinimo savimi būseną, kuri atsiranda, kai žmogus negali patenkinti kažkokių savo poreikių, pasiekti užsibrėžtų tikslų ar susidūrus su kokiomis nors problemomis.

Sidabrinė ekonomika – visi produktai, paslaugos, veiklos ir pan., kuriami taip, kad atitiktų pagyvenusių žmonių poreikius.

Paliatyvioji pagalba – paciento, sergančio pavojinga gyvybei liga, ir jo artimųjų gyvenimo kokybės gerinimo priemonės, apimančios kančių palengvinimą, ligos sukeltų simptomų bei kitų ligų valdymą ir prevenciją bei padedančios spręsti kitas fizines, psichosocialines ir dvasines problemas (*V-14 Dėl Stacionarinių Paliatyviosios Pagalbos Paslaugų Suaugusiesiems Ir Vaikams Teikimo Reikalavimų . . .*, n.d.).

Bendroji slauga – palaikomojo gydymo ir slaugos paslauga, teikiama asmenims (išskyrus demencija sergančius asmenis), kuriems dėl somatinių ligų ir organizmo sistemų pažeidimų nustatytas bendras funkcinis sutrikimas ir kurie kasdieniame gyvenime yra visiškai priklausomi arba beveik visiškai priklausomi nuo kitų žmonių pagalbos (*V-393 Dėl Palaikomojo Gydymo Ir Slaugos Paslaugos Teikimo Reikalavimų Ir Šios Paslaugos Apmokėjimo Tvar. . .*, n.d.).

Demencija sergančių pacientų slauga – palaikomojo gydymo ir slaugos paslauga, teikiama demencija sergantiems asmenims, kuriems dėl somatinių ligų ir pažeidimų nustatytas bendras funkcinis sutrikimas ir kurie kasdieniame gyvenime yra visiškai priklausomi arba beveik visiškai priklausomi nuo kitų žmonių pagalbos (*V-393 Dėl Palaikomojo Gydymo Ir Slaugos Paslaugos Teikimo Reikalavimų Ir Šios Paslaugos Apmokėjimo Tvar. . .*, n.d.).

Vegetacinės būklės pacientų slauga – palaikomojo gydymo ir slaugos paslauga, teikiama asmenims, kuriems yra nustatyta vegetacinė būklė: asmuo nesuvokia savęs ir aplinkos, nereaguoja į išorinius stimulus, bet yra išlikusios gyvybinės funkcijos (širdies veikla, kvėpavimas, kraujospūdis) bei miego ir būdravimo ciklai (*V-393 Dėl Palaikomojo Gydymo Ir Slaugos Paslaugos Teikimo Reikalavimų Ir Šios Paslaugos Apmokėjimo Tvar. . .*, n.d.).

Ivadas

Problemos aktualumas – sparčiai didėjant gyventojų senėjimo tendencijoms visuomenėje, kurias daugiausiai lemia mažas gimstamumas ir ilgėjanti gyvenimo trukmė, nenumaldomai didėja ir poreikis jų priežiūrai. Teigiama, „kad iki 2060 metų dvigubai padidės 65 ir vyresnių žmonių skaičius darbingo amžiaus žmonių atžvilgiu, todėl sudaryti sąlygas oriam, sveikam ir aktyviam gyventojų senėjimui yra kiekvienos valstybės prioritetas“ (*LR sveikatos apsaugos ministerija, 2023*).

Be demografinio senėjimo tendencijų kyla ir kita opi problema. Nuo 2024 metų yra pradama ligoninių ir skyrių, teikiančių slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugas, pertvarka pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. Gegužės 4 d. įsakymą Nr. V-393 (*V-393 Dėl Palaikomojo Gydymo Ir Slaugos Paslaugos Teikimo Reikalavimų Ir Šios Paslaugos Apmokėjimo Tvar. . . , n.d.*). O teikiant stacionarines paliatyvosios pagalbos paslaugas nuo 2025 m. sausio 1 d. asmens sveikatos priežiūros įstaigos teikiančios šias paslaugas turės atitikti keliamus reikalavimus pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. sausio 11 d. įsakymą Nr. V-14 (*V-14 Dėl Stacionariųjų Paliatyvosios Pagalbos Paslaugų Suaugusiesiems Ir Vaikams Teikimo Reikalavimų . . . , n.d.*).

Šiame darbe stengiamasi suvokti architektūros svarbą ir poveikį pagyvenusiam žmogui bei jo gyvenimo kokybei. Taip pat siekiama išsiaiškinti pagyvenusių žmonių pagrindinius poreikius ir kylančias problemas visuomenėje, kurias išsprendus ir integravus architektūrinėje erdvėje žmonių senatvė taptų lengvesnė ir oresnė.

Darbo tikslas – išanalizuoti architektūrinę erdvę, požiūrį į pagyvenusį žmogų, jo poreikius ir santykį su supančia aplinka, taip pat slaugos galimybes ir silpnybes, siekiant rasti priemones ir būdus kaip sukurti geras ir universalias sąlygas oriai senatvei VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninėje.

Darbo uždaviniai:

1. išanalizuoti architektūrinės erdvės suvokimo ir poveikio pagyvenusio žmogaus gyvenimo kokybei klausimus;
2. apibūdinti pagyvenusiam žmogui reikalingos fizinės erdvės projektavimo principus ir tipologiją;
3. išsiaiškinti kaip pagyvenusio (taip pat jį globojančio / slaugančio) žmogaus poreikiai gali formuoti architektūrą;
4. suformuluoti slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės erdvių formavimo hipotetinius principus, atsižvelgiant į pagyvenusio žmogaus, jų artimųjų ir ligoninės personalo poreikius;
5. atlikti socialinių darbuotojų, slaugytojų ir gydytojų kokybines apklausas (interviu) bei sociologines kiekybines pagyvenusių žmonių ir artimųjų apklausas, siekiant išsiaiškinti poreikius, susijusius su slauga ir aplinkos projektavimu;
6. įvertinti VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės kontekstą ir atlikti tyrimus trijuose ligoninės skyriuose (Panemunėje, Vičiūnuose ir Petrašiūnuose) norint suprasti esamą situaciją, išsiaiškinti vietos privalumus ir pasirinkti tinkamiausią VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrių rekonstrukcijai;
7. atlikti socialinių darbuotojų, slaugytojų ir gydytojų kokybines apklausas (interviu) bei sociologines kiekybines pagyvenusių žmonių ir artimųjų apklausas, siekiant išsiaiškinti naujų funkcijų integravimo poreikį;

8. atlikus sociologines apklausas ir tyrimus vietose nustatyti kokiomis architektūrinėmis (dizaino) priemonėmis VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrius bus rekonstruotas ir pritaikytas vyresnio amžiaus žmonėms.
9. atlikti Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaune teritorijos analizę;
10. rekonstruoti K. Griniaus ligoninės Panemunės skyriaus esamą pastatą ir suprojektuoti naują priestatą;
11. suprojektuoti K. Griniaus ligoninės Panemunės skyriaus planinius, erdvinius ir funkcinius sprendimus;
12. suformuluoti galutines išvadas apie VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės pritaikymą pagyvenusiems žmonėms.

Darbo metodika ir struktūra

Magistro baigiamajame darbe atliekami teoriniai tyrimai. Tiriama pirminiai ir antriniai literatūros šaltiniai; analizuojami ligoninių, slaugos ligoninių, gydymo centrų pavyzdžiai; atliekami empiriniai tyrimai. Remiantis teoriniais ir empiriniais tyrimais kuriamas VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos ir plėtros eksperimentinis projektas – atliepantis pagyvenusių žmonių poreikius ir atitinkantis naujausius Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymų reikalavimus. Baigiamajame darbe iš viso yra pateikta 22 lentelės, 70 paveikslėlių ir 20 priedai.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro 3 dalys:

1. **teoriniai tyrimai:** architektūrinės erdvės suvokimo ir pritaikymo pagyvenusiems žmonėms aspektai literatūros šaltiniuose; senėjimo tendencijos ir jų keliami iššūkiai Lietuvoje ir užsienyje; socialinės pagalbos, slaugos ligoninių reikšmė ir problematika; dokumentų ir strategijų apžvalga; gerosios praktikos pavyzdžių analizė; VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės funkcionavimo ir atnaujinimo problemų analizė; teorinių tyrimų apibendrinimas ir VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos hipotetinis modelis.
2. **empiriniai tyrimai:** empirinių tyrimų programa ir metodai; interviu ir sociologinės apklausos rezultatai; tyrimų vietoje rezultatai; „Photovoice“ metodo rezultatas; empirinių tyrimų apibendrinimas ir VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos koncepcinis modelis.
3. **eksperimentinis projektas:** esamos situacijos Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas analizė (antrinių dokumentų analizė, vietos analizė ir potencialo įvertinimas); VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos projekto idėja; projektinių sprendinių aprašymas ir detalizacija (sklypo sutvarkymo ir statinio projektinių sprendinių aprašymas ir detalizacija, projekto atitiktis esminiams statinio reikalavimams); projekto tvarumo vertinimas; eksperimentinio VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas teritorijoje projekto rezultatų įvertinimas.

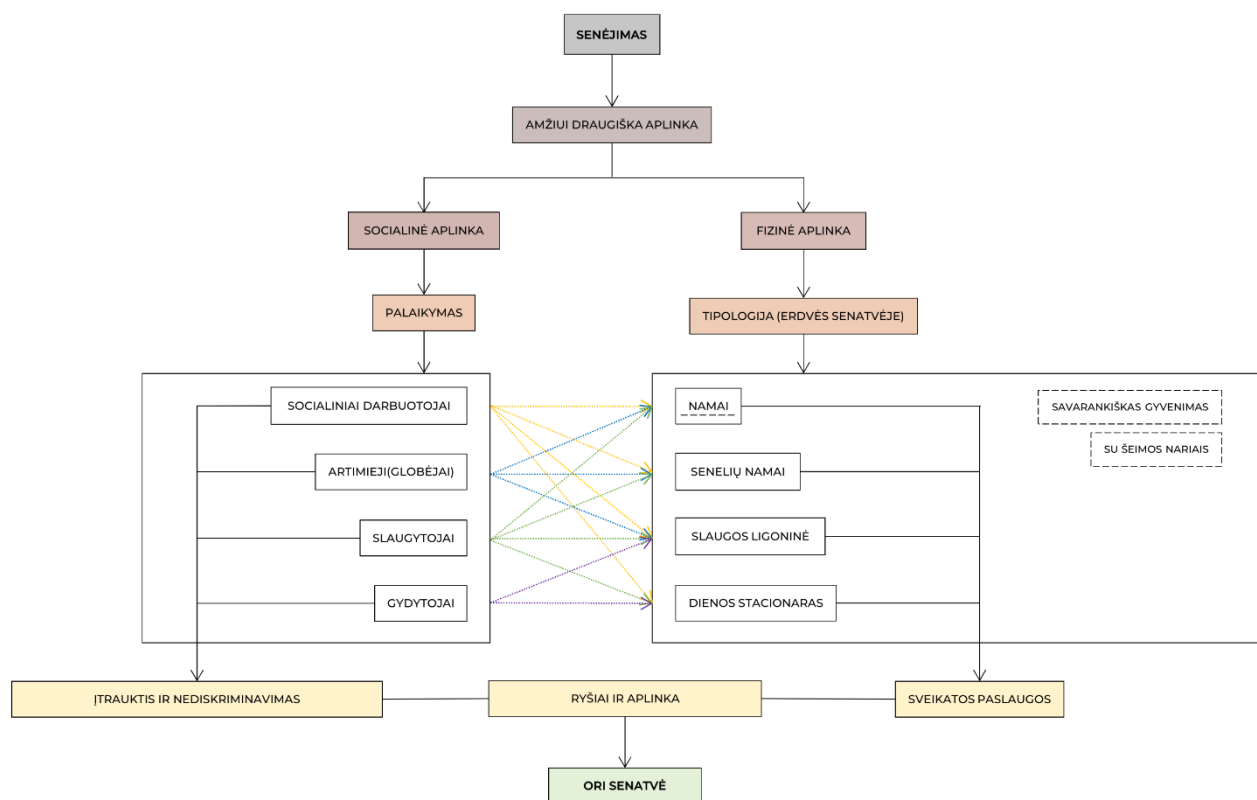
1. Teoriniai ir empiriniai tyrimai

1.1. Teoriniai tyrimai

Šio skyriaus tikslas yra išsiaiškinti, kokią poveikį pagyvenusio žmogaus gyvenimo kokybei daro architektūrinė erdvė, kokie yra pagrindiniai žmogaus poreikiai ir kokios yra tinkamos architektūrinės erdvės, neribojančios vyresnio amžiaus žmogaus. Todėl nepaprastai svarbu, kokia aplinka supa žmogų ir kaip jis joje jaučiasi.

Šiuo metu, pagal Pasaulio sveikatos organizaciją ir Europos Sąjungos statistikos tarnybą, pagyvenusiais žmonėmis yra laikomi 65 metų amžiaus sulaukę gyventojai, o Jungtinės Tautos pagyvenusį žmogų apibrėžia kaip 60 metų sulaukusį asmenį (LR sveikatos apsaugos ministerija, 2023).

Didėjančio senėjimo problema ryški Lietuvoje, kaip ir daugelyje kitų šalių. Vyresnio amžiaus žmonės tampa vis labiau pažeidžiami ir jautrūs aplinkai, ne tik įvairiems fiziologiniams, psichologiniams, bet ir socialiniams veiksniams. Sudarytoje tyrimo lauko scheme (žr. 1 pav.) nurodoma senėjimo problema ir kiek daug bei kokie veiksniai turi tinkamai veikti, kad pagyvenęs žmogus turėtų orią senatvę.

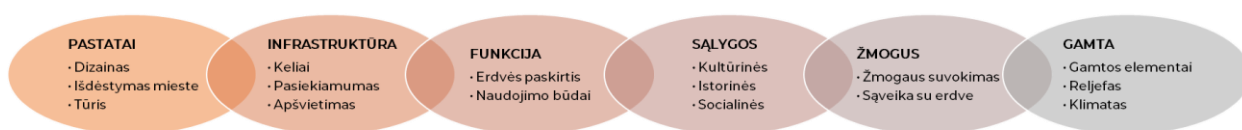

1 pav. Tyrimo lauko schema (sudaryta autorės)

1.1.1. Architektūrinės erdvės suvokimo ir pritaikymo pagyvensiems žmonėms aspektai literatūros šaltiniuose

Architektūrinės erdvės suvokimas ir tyrimo galimybės

Architektūrinė erdvė yra svarbi žmonių kasdienio gyvenimo terpė, kurioje jie gyvena, dirba, bendrauja ir leidžia laiką. Plačiaja prasme žmogaus architektūrinė erdvė gali būti ir visas pasaulis, po to erdvė dalinasi į žemynus, šalis, na ir galiausiai, į miestus. Tačiau kasdienio gyvenimo didžiausias erdvės pažinimo mastelis yra miestas, todėl jo pritaikomumas turi labai didelę reikšmę ir svarbą žmogui. Miestas, kaip teigia amerikiečių miestų planavimo teoretikas K. Lynchas, yra ir turi būti daugiafunkcinis, nuolat kintantis ir besiformuojantis (Lynch, 1960). Nors žvelgiant į istoriją žmonėms ilgą laiką buvo normalu ir įprasta prisitaikyti prie savo gyvenamosios aplinkos, tačiau pradėję įsikūrinėti miestuose, atsiradus naujoms komfortiškesnėms sąlygoms, pradėjome aplinką pritaikyti pagal savo poreikius. Kasdienio gyvenimo erdvę kuria ir apima daugybė veiksnių, todėl atsižvelgiant į baigiamojo darbo temą, buvo išskirti galimi pagrindiniai 6 tyrimui svarbūs architektūrinės erdvės veiksniai, tokie kaip: pastatai, infrastruktūra, funkcija, sąlygos, gamta ir žmogus (žr. 2 pav.). Visi šie veiksniai yra svarbūs ir daugiau ar mažiau darantys įtaką kuriamai erdvei, tad, norint gerai suvokti supančią aplinką, reikia tai plačiau paanalizuoti.

2 pav. Galimi architektūrinės erdvės veiksniai (sudaryta autorės)

Aplinkos supratimą ir suvokimą jau seniai analizavo ir iliustravo britų architektas Gordonas Cullenas savo knygoje „Glaustas miesto vaizdas“ (*angl. The Concise Townscape*) (1961). Knygoje Cullenas pabrėžia vizualaus miesto erdvių analizės ir supratimo svarbą. Jis pristato **serijinis matymas** (*angl. serial vision*) idėją, kuri leidžia manyti, kad žmogus judantis per miestą, patiria vaizdinių ir erdvių seką, tarsi tai būtų filmas, sumontuotas iš atskirų unikalių ir kažkuo išsiskiriančių kadru. Jis taip pat analizuoja, kaip fizinė pastatų, gatvių ir atvirų erdvių forma mieste daro didelę įtaką žmonių suvokimui ir sąveikai su aplinka. Visi žmonės fiksuoja aplinką, detales, tačiau kuo vyresnis žmogus, tuo jam didesnę svarbą turi aiški aplinka, nes visgi, deja, bet su amžiumi kognityviniai procesai silpsta. Autorius mini ir **apsaugomos erdvės** (*angl. defensible space*) idėją, pabrėždamas, kad miesto dizainas turėtų padėti žmonėms jaustis saugiai ir patogiai. O saugumo suvokimą gali pastiprinti elementai, tokie kaip vizualinės kliūtys, apšvietimas ir kiti dizaino elementai. G. Cullenas taip pat pristato *genius loci* sąvoką, kuri nurodo unikalią vietos **dvasią ar charakterį**. Tai reiškia, kad sėkmingas miesto projektavimas turėtų išsaugoti ir sustiprinti išskirtines vietovės savybes ir tapatybę. Senyvo amžiaus žmonės paprastai bando visur išvilgti gilesnę prasmę ir svarbą, nepasikliaudami vien vizualiniu matymu. **Didesnis domėjimasis gali priklausyti** nuo daugiau turimo laisvo laiko, galimybės lankytis muziejuose, žiūrėti dokumentinius filmus ar skaityti knygas bei ypač **nuo žmogaus ryšio su aplinka**. Knygoje minima ir vizualinė hierarchija, kuri turėtų būti miesto erdvėje. Kitaip tariant, naudojant dizaino elementus tikslas yra nukreipti žmonių judėjimą ir dėmesį, sukurti orientyrus ar židinio taškus. Svarbu yra ir perėjimai tarp skirtingų erdvių, nes uždaro ir atviro lygis gali daryti didelę įtaką žmonių patirčiai erdvėje, o neatsižvelgus į tai, gali būti formuojama neigiama ir nepatraukli atmosfera. Tad geras ir jaukus jausmas, užplūstantis aplinkoje, yra privalumas ir būtinybė, ypač jei tai žmogaus, nepriklausomai nuo jo amžiaus, gyvenamoji vieta.

Aplinką svarbu suvokti ir joje orientuotis, tačiau to negana. Kaip teigia aplinkos psichologai, aplinka turi būti tokia, kurioje žmogus norėtų rinktis būti ir gyventi (Kaplan and Kaplan, 1982).

Apie aplinkos svarbą žmogui yra atliktas tyrimas, kurį moksliniame darbe „Aplinkos pirmenybė: keturių numatymo sričių palyginimas“ (*angl. Environmental Preference: A Comparison of Four Domains of Predictors*) aprašė aplinkos psichologė Rachel Kaplan ir psichologas Stephanas Kaplanas, kartu su kraštovaizdžio architektu Terry Brownu (1989). Tyrime nagrinėjami veiksniai, darantys įtaką žmonių aplinkos poreikiams ir kaip skirtingos prognozuojančių veiksmų sritys gali būti naudojamos norint suprasti, kodėl asmenys teikia pirmenybę tam tikrai aplinkai. Pirmos dvi tiriamos sritys apibūdina santykinai tiesioginius fizinės aplinkos matavimus, tokius kaip fizinės savybės (*angl. physical attributes*) ir žemės dangos tipus (*angl. land cover types*), o kitos dvi sritys yra informaciniai ir suvokimu pagrįsti kintamieji (*angl. informational and perception-based variables*), kurie priklauso nuo informacijos, kurią pateikia aplinkos erdvinis organizavimas (Kaplan ir kt., 1989). Šias dvi informacija ir suvokimu grįstas sritis galima būtų panagrinėti plačiau, siekiant suvokti kokį poveikį tai gali turėti pagyvenusiam žmogui.

Suvokimu pagrįsti kintamieji

Atvirumas	Žiūrovui suvokiamos erdvės kiekis
Lygumas	Grunto tekstūros vienodumas ir trumpumas
Judėjimas	Lengva judėti be papildomu pastangų

3 pav. Suvokimu grįsti kintamieji (Kaplan ir kt., 1989)

Tyrimo yra išskiriami trys suvokimu grįsti kintamieji: atvirumas (*angl. openness*), lygumas (*angl. smoothness*) ir judėjimas (*angl. locomotion*) (žr. 3 pav.). Kiekvienas iš šių kintamųjų nemažai svarbus ir vyresnio amžiaus žmogui, nes supanti erdvė turi būti lengvai pasiekama, atvira ir tinkamai pritaikyta. Aplinkos psichologai išskiria kitas keturias esmines aplinkos charakteristikas (*angl. preferred environment idėja*), kaip informacinius kintamuosius: **vientisumą** (coherence), kai aplinka yra lengvai struktūrizuojama, organizuojama ir aplinkos elementai, derantys tarpusavyje greitai suvokiami, **kompleksiškumą** (complexity), kai aplinkoje yra užtektinai objektų, kad būtų matomas vientisas vaizdas, **skaitomumą** (legibility), kai aplinka yra lengvai tyrinėjama ir neklaidinanti, ir **paslaptinę** (mystery), tai sufleravimas žmogui, kad jei tyrinėsi aplinką, tai dar gali daug ką atrasti. Ir iš šių 4 charakteristikų tyrimų apžvalgoje Kaplanas ir kt. (1989) nustatė, kad paslaptis yra nuosekliausias kraštovaizdžio pasirinkimų prognozuotojas (Steg & de Groot, 2018). Taigi erdvės suvokimas yra neatsiejamas nuo jos pažinimo, o gerai **perskaitoma erdvė yra lengvai suprantama, vientisa, organizuota, paprasta ir intriguojanti.**

1 lentelė. Pagrindiniai erdvės suvokimo kriterijai (sudaryta autorės)

Fizinė struktūra / forma	Aiški ir paprasta fizinė pastatų, gatvių ir atvirų erdvių forma
Dizainas	Dizaino elementai, kuriantys saugumo ir patogumo jausmą
Vietos dvasia ir charakteris	Išsaugotos ir pabrėžtos išskirtinės vietos savybės ir tapatybės
Orientyrai ir židinio taškai	Aiškliai ir tikslingai vedantys keliai bei nuorodos
Patirtis erdvėje	Uždarumo ir atvirumo lygis, lemiantis jaukumo jausmą erdvėje
Suvokimo charakteristikos	Erdvės atvirumas, lygumas ir neribotas judėjimas joje
Informacijos charakteristikos	Vientisumas, kompleksiškumas, skaitomumas ir paslaptinėgumas

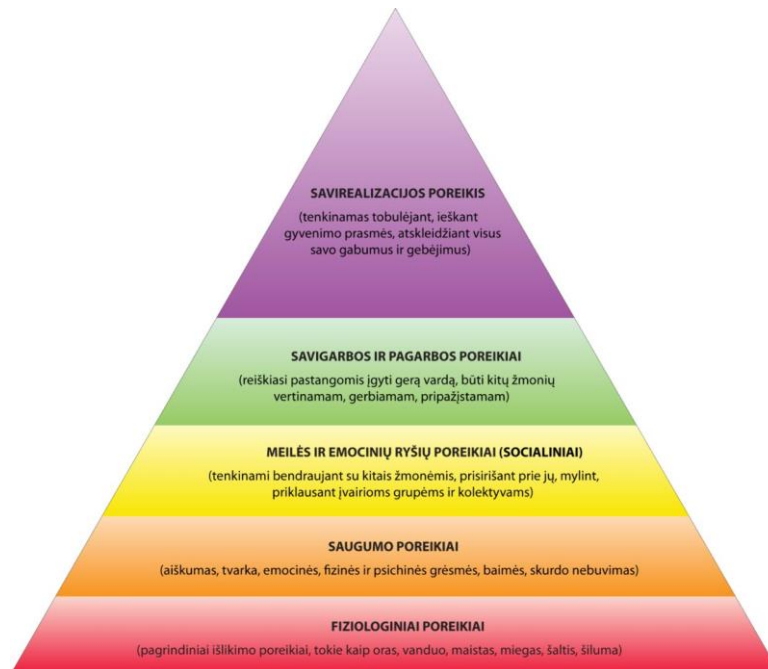
Apibendrinant, galima susidaryti paprastą 7 esminių kriterijų lentelę, iliustruojančią architektūrinės erdvės suvokimą (žr. 1 lentelę). Visi šie veiksniai leidžia greičiau suprasti ir pažinti mus supančią erdvę. Todėl labai svarbu į tai atsižvelgti kuriant erdves ir aplinką, ypač kai jos yra orientuotos į pagyvenusių žmonių gerovės ir gyvenimo kokybės gerinimą.

Architektūrinė erdvė ir jos poveikis pagyvenusio žmogaus gyvenimo kokybei

Kiekvienas pagyvenęs žmogus tikisi orios ir patogios senatvės, tačiau visa tai priklauso nuo aplinkos, kurioje jie gyvena. Siekiant skatinti aktyvų ir sveiką senėjimą reikia gerinti ne tik sveikatą ir įtraukti į visuomenę, bet ir kurti bei formuoti aplinką, palankią amžiui t. y. vyresnio amžiaus žmonėms. Esant netinkamoms sąlygoms žmogaus fizinė ir emocinė savijauta pradeda prastėti. O jei nėra geros sveikatos ir tinkamos aplinkos, nėra ir gerovės. Tad pirmiausia būtina išsianalizuoti ir aptarti, kokie yra pagrindiniai žmogaus poreikiai ir kaip jie formuoja aplinką.

Asmens poreikių hierarchija

Visi mes turime poreikių, kuriuos norime patenkinti arba norime, kad jie būtų bent iš dalies patenkinti. Žmogaus poreikius galima suskirstyti į dvi rūšis: pirminius ir antrinius arba žemesnius ir aukštesnius, kaip aiškina A. H. Maslowas (1970), žinomas humanistinės psichologijos atstovas, poreikių hierarchijos koncepcija. Žemesnius poreikius sudaro biologiniai ir fiziologiniai poreikiai, tai esminiai išgyvenimui reikalingi poreikiai, o aukštesnius sudaro socialiniai ir dvasiniai poreikiai, kurie skatina tikslų siekimą ir dvasinį žmogaus augimą. Daug metų A. H. Maslowas tyręs ir stebėjęs savo pacientus išskyrė pagrindinius 5 asmenybės poreikių lygmenis (žr. 4 pav.).

4 pav. A. H. Maslowo poreikių hierarchijos piramidė (*Poreikių Hierarchija*, n.d.)

Pirmasis lygmuo yra įgimtų fiziologinių poreikių (vandens, oro, alkio, miego, šalčio ir kt.) patenkinimas. Be jų paprasčiausiai nei vienas žmogus neišgyventų. Antras lygmuo, vadinamas saugumo poreikiais, apima tvarkos, aiškumo, fizinės, emocinės ir psichologinės grėsmės, baimės ir kt. Šie saugumo poreikiai labai svarbūs ir pagyvenusiam žmogui, ypač šiais laikais, kai

technologijos tobulėja jau ne kas amžių ar metus, o net mėnesiais ar dienomis, tad savaime suprantama, kad vyresnio amžiaus žmonėms, nepratusiems prie staigių naujovių, tampa vis sudėtingiau prisitaikyti. Trečias lygmuo apima emocinio ryšio ir meilės poreikius, kuriuos žmogus patenkina kurdamas ryšį su kitais asmenimis, bendraudamas, mylėdamas. Šis lygmuo yra poreikių piramidės viduryje, vadinasi, galima interpretuoti, kad tai yra žmogaus poreikių branduolys. Vadinasi, visiems yra reikalingas socialinis santykis su aplinka ir pagyvenę žmonės nėra išimtis. Jiems ypač svarbus ir artimųjų palaikymas, globa, paprastas bendravimas su bendraamžiais. Žinoma, taip pat svarbus bendravimas ir su jaunesniais, nes jie skatina vyresnius būti aktyvesniais ir atviresniais naujovėms. Ketvirtą lygmenį sudaro savigarbos ir pagarbos poreikiai, kurie pasireiškia noru ir siekimu būti kitų vertinami, pripažinti ir gerbiami. Šis poreikių laiptelis, atsižvelgiant į dabartinę visuomenę, yra prasčiausios būklės pagyvenusių žmonių akimis. Vis dažniau galima išgirsti pasakymą – „nepagarba vyresniam“. Tačiau kyla klausimas, kodėl didėja nepagarba pagyvenusiems žmonėms, kas tai lemia. Lietuvos filosofijos ir sociologijos instituto Demografinių tyrimų centre 2001 m., buvo atliktas tarptautinis lyginamasis tyrimas „Gyventojų politikos vertinimas“, siekiant išsiaiškinti gyventojų požiūrį į pagyvenusius žmones.

Tyrimo išvados parodė, jog Lietuvos gyventojų „nepakankamos žinios apie gyventojų senėjimą sukuria terpę neigiamiems jausmams, neigiami jausmai kontrastuoja su deklaruojama pagarba vyresniajai kartai, o pastaroji menkai derinasi su dalies gyventojų skelbiamomis diskriminacinėmis elgsenos apraiškomis pagyvenusiųjų atžvilgiu“ (Mikulionienė, 2003). **Taigi, nepagarba vyresniam kyla iš žinių trūkumo, o žinių trūkumas veda link socialinio ryšio nebuvimo – nežinojimo, kaip sukurti geras ir būtinas sąlygas pagyvenusiam žmogui.** Na ir grįžtant prie Maslowo poreikių hierarchijos piramidės, paskutinis ir pats aukščiausias lygmuo yra savirealizacijos poreikis, kuris reiškia gyvenimo prasmės ieškojimą, tobulėjimo siekimą ir norą realizuoti ir atskleisti visus savo gabumus bei gebėjimus. Labai dažnai, ypač senatvėje, žmonės pradeda ieškoti gyvenimo prasmės ir tikėjimo permąstydami savo gyvenimą. Dar dažniau dalis ima griaužti save už neteisingus poelgius ar galimai jų akimis nepilnavertiškai nugyventą gyvenimą ir būtent tada prasideda frustracija, kada žmogui reikia palaikymo iš artimųjų, pažįstamų, reikia tinkamos aplinkos, suteikiančios ramybės ir saugumo jausmą. Bet, žinoma, nepatenkinti poreikiai net ir pagyvenusį žmogų kasdien turi motyvuoti veikti ir tobulėti, siekti geriausio, o patenkinus vienus poreikius natūraliai turi atsirasti noras siekti vis aukštesnio lygio.

Apibendrinant, nors poreikių laipteliai yra tik 5 ir išdėlioti lygiais nuo žemiausio iki aukščiausio, visi jie yra labai svarbūs. Nei vieno negalime išmesti ar nepatenkinti, nes tai reikėtų, kad žmogus, o šiuo atveju analizuojamas pagyvenęs žmogus, nebūtų visapusiškai laimingas. O laimę iš dalies ir galime interpretuoti, kaip visų būtinausių poreikių ir išsikeltų tikslų realizavimą.

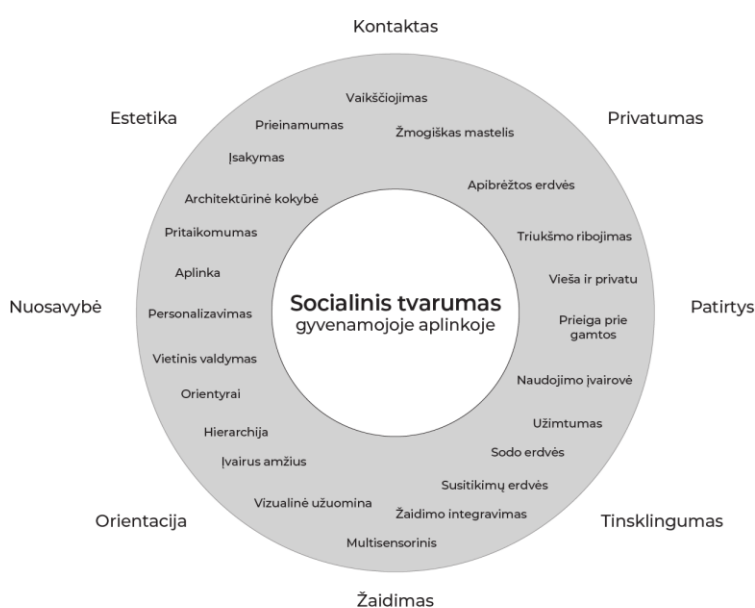
Pagrindiniai, su aplinka susiję, psichologiniai poreikiai

Yra svarbu tai, ką žmogus mato aplink save, kaip jis analizuoja aplinką, ką pastebi, tačiau vizualinių vaizdų svarba neapsiriboja vien estetika, nes tai sukelia ir kažkokias emocines būsenas. O emocijos priveda prie psichologijos, o vėliau ir poreikių. Savo aplinką žmogus susikuria pats. Jis išorės erdves sumodeliuoja taip, kaip jam reikia, lyg kurtų interjerą kambariams. Kaip Janas Gehlas (2010) yra pasakęs, dizainas turėtų teikti pirmenybę, visų pirma, žmogui paskui erdvei ir tik vėliau pastatui.

Pagrindiniai psichologiniai poreikiai, susiję su aplinka, yra tiesiogiai susiję su aplinkos psichologijos idėja, kuri nagrinėja žmonių ir jų fizinės aplinkos sąveiką. Šie psichologiniai poreikiai

apima daugybę veiksnių, turinčių įtakos žmogaus gerovei ir elgesiui jų aplinkoje. Poreikiai gali būti įvairūs nuo estetinio malonumo iki saugumo ar socialinio sąveikumo. Aplinka gali paveikti žmonių gebėjimą bendrauti ar kurti socialinius ryšius, todėl labai svarbu, kokia kuriama bendravimo erdvė ir ar ji atliks savo funkciją.

Psichologiniai poreikiai ir žmogaus gerovė yra tvarumo elementai. Dažnai pati tvarumo sąvoka siejama su kiekybiniu statinio našumu ir mažai atsižvelgiama į tai, kaip žmonės jaučiasi toje erdvėje, kaip ja naudojasi ir kokį poveikį aplinka daro jų gerovei. Danijos aplinkos psichologė Ingrid Gehl (1971) savo knygoje *Bo-miljø (Living Environment)* teigė, kad pirminiai žmonių poreikiai yra susiję su sveikata ir išgyvenimu, saugumu ir komfortu bei psichologine gerove. Be to, ji pateikė aštuonis pagrindinius psichologinius reikalavimus (žr. 5 pav.), kurie turėtų būti sprendžiami, siekiant kad žmogus turėtų patogią gyvenamąją aplinką (Peters, 2016).

5 pav. Aštuoni pagrindiniai psichologiniai gyvenimo aplinkos poreikiai pagal Ingrid Gehl (Peters, 2016)

Pirmas Gehl paminėtas poreikis – paprastas kontaktas su kitais žmonėmis, antras – privatumo poreikis, trečias – įvairių patirčių poreikis, ketvirtas – tikslingumo poreikis, penktas – poreikis žaisti, šeštasis – struktūros ir orientacijos aplinkoje poreikis, septintasis – nuosavybės jausmas ir vietos identifikavimas ir aštuntasis poreikis apima estetiką ir grožį. Visi šie paminėti Gehl poreikiai turėtų būti, kaip pagrindas, svarbus priminimas, kad dizainas turi didelį poveikį žmonių patirčiai aplinkoje (Peters, 2016). Žemiau pateikiama detalizuota psichologinių poreikių lentelė (žr. 2 lentelę), kurioje išskiriami pagrindiniai kriterijai aplinkai ir galimi poveikiai žmogui išpildžius kiekvieno poreikio reikalavimus.

2 lentelė. Pagrindiniai psichologiniai gyvenimo aplinkos poreikiai, kriterijai aplinkai ir poveikis žmogui (Peters, 2016)

Psichologiniai poreikiai	Kriterijai aplinkai	Poveikis
Žmogiškas kontaktas	<ul style="list-style-type: none"> Universali infrastruktūra pritaikyta įvairaus amžiaus, gebėjimų ir asmenybių 	<ul style="list-style-type: none"> Gerina savijautą;

	<ul style="list-style-type: none"> • žmonėms; • Vietos skirtos neoficialiems susitikimams; • Erdvės skatinančios bendrą veiklą suteikia saugumo jausmą; • Labiau priimtinos mažesnio mastelio erdvės. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerina gyvenimo kokybę; • Skatina bendravimą, socializaciją; • Kuria saugumo jausmą.
Privatumas	<ul style="list-style-type: none"> • Balansas tarp viešo ir privataus kontakto išlaikant privatumo ir ramumo jausmą; • Reikalinga erdvi, neperpildyta erdvė; • Privačios erdvės (pvz., miegamojo ar svetainės zonos) atskyrimas nuo triukšmingos vietos; • Galimybė pasirinkti gyvenamos erdvės dydį; • Prieinamumas prie įvairių poilsio erdvių. 	<ul style="list-style-type: none"> • Perpildyta erdvė -nepatogios sąlygos ir galimos sveikatos problemos (pvz., infekcijos, lėtinės ligos); • Ramioje zonoje esantis per didelis aplinkos triukšmas gali kelti streso ir susierzinimo lygį; • Triukšmo nebuvimas ir privatumo sukūrimas pagerina komfortą ir psichologinę gerovę.
Įvairios patirtys	<ul style="list-style-type: none"> • Gamtos įtrauktis; • Pastatų naudojimas ir patogumas; • Susisiekimo galimybės (transporto rūšys); • Būsto įvairovė; • Sezoninės ir laikinos mažosios infrastruktūros. 	<ul style="list-style-type: none"> • Įvairesnė aplinka gerina rezultatus; • Gamos elementai gerina savijautą ir ramina; • Transporto įvairovė gerina komforto sąlygas.
Tikslingumas	<ul style="list-style-type: none"> • Dalyvavimas papildomoje veikloje ar mokymosi galimybė. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prasminga veikla veda link tikslų, savirealizacijos ir pilnavertišką gyvenimą; • Reguliari veikla gerina sveikatą.
Žaidimo poreikis	<ul style="list-style-type: none"> • Formalų/neformalų žaidimo poreikį turi apimti sensorinis suvokimas ir motorinė veikla; • Veiklos pritaikytos įvairiam amžiui; • Žaidimo dizainas turi būti pritaikytas ir integruotas į aplinką; 	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidimas suteikia pasirinkimo galimybę eksperimentuoti ir nuspręsti, kaip žmogui elgtis; • Laimės ir pasitenkinimo suteikimas esant gerai pritaikytam žaidimo dizainui; • Fizinio aktyvumo skatinimas.
Struktūra ir orientacija	<ul style="list-style-type: none"> • Reikalinga struktūra ir organizuotumas gyvenamojoje aplinkoje; • Vizualinės ir jutiminės nuorodos, orientyrai; • Tikslinga hierarchija ir mastelis; • Gerai skaitomos erdvės kūrimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tinkamai suorganizuota aplinka prisideda prie žmogaus gerovės; • Aiški struktūra suteikia savarankiškumo jausmą, kuria teigiamos aplinkos patirtį; • Lengvai skaitoma erdvė gali vesti prie jaučiamo saugumo jausmo.
Nuosavybė ir identifikavimas	<ul style="list-style-type: none"> • Galimybė organizuoti ir kontroliuoti artimiausią supančią aplinką. 	<ul style="list-style-type: none"> • Savarankiškumo jausmo skatinimas; • Aplinkos kontroliavimas suteikia laimės ir prisideda prie gerovės.
Estetika ir grožis	<ul style="list-style-type: none"> • Tvarkos, variacijos ir harmonijos buvimas būtinas aplinkos kūrimui; • Neperkrauta aplinka; • Vizualiai patraukli aplinka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Estetiška aplinka kelia kokybės lygį; • Vizualiai patraukli aplinka kelia daugiau teigiamų emocijų.

Apibendrinant, aštuoni psichologiniai poreikiai yra apie erdvę ir žmogų. Retai kada projektuojant minimalų būstą yra atsižvelgiama į esminius žmogaus poreikius tokius, kaip elementarus komfortas

ir sąlygos keliančios geras emocijas. Vidutinio amžiaus žmogaus ar pagyvenęs žmogus, nėra jokio skirtumo, nes žmogus turi prisitaikyti prie aplinkos, o žmogaus poreikiai turi formuoti aplinką. Ir projektuojant pastatus bei formuojant naują aplinką reikia atsižvelgti į esminius psichologinius poreikius.

Ryšys su gamta ir jos poveikis gyvenimo kokybei

Žmogus nuo senų laikų evoliuciškai ir istoriškai vystėsi apsuptas biologinės įvairovės, todėl natūralu kad žmogus buvo neatsiejamas ir visiškai priklausomas nuo gamtos. Joje žmogus glaudėsi, iš jos duodamų išteklių rengė pastogę, ieškojo maisto. Gamta buvo vertinama ir tausojama, tačiau šiais laikais gamta praranda vertę ir vis dažniau tampa tik išgyvenimo šaltiniu. Nepaisant to, žmogus vis tiek turi įgimtą ryšį su gamta, ką ir aiškina biofilijos sąvoka. Biofilijos hipotezę suformulavo Harvardo universiteto ekologas ir sociologas E. O. Wilsonas 1984 m. knygoje „Biofilija“. Ši hipotezė aiškina, kad visi žmonės turi evoliuciškai nulemtą potraukį gamtai, gyvybingumui, kad žmogus net pasąmoningai nuolat ieško ryšio su viskuo kas gyva. Žmogus dažnai natūraliai pasirenką aplinką, kuri atspindi vienus ar kitus gamtos elementus. Kadangi žmogui gamta yra įgimta, tai visai nenuostabu, kad nemažai gamtos elementų atsispindi ir architektūroje, mūsų kasdieninėje aplinkoje. Šiandieninėje visuomenėje vis labiau skatinamas biofilinis dizainas – novatoriškas požiūris, kuriuo siekiama integruoti natūralios aplinkos elementus į mūsų gyvenamąsias erdves.

Šiais laikais pagyvenę žmonės patiria gan daug streso ir pokyčių bandydami prisitaikyti prie naujovių, todėl dažnai jaučiasi vieniši ir nesuprasti. Žmonių psichologinė ir fizinė gerovė visada priklausė ir vis dar priklauso nuo gamtinės aplinkos, o ryšys su gamta yra privalomas aspektas siekiant gyventi kokybiškai XXI amžiaus modernioje miesto visuomenėje (Bužinskaitė ir kt., 2020). Pasauliui urbanizuojantis vis didesne vertybe tampa biofilinis dizainas, kuris yra paremtas net 14 projektavimo principų (Browning ir kt., 2014) (žr. 3 lentelę). Nemažai psichologų ir sociologų tyrinėja teigiamą gamtos poveikį psichologinei žmogaus būsenai. Gamtoje praleistas laikas mažina stresą, agresiją, ramina, pagerina nuotaiką, didina pasitikėjimą savimi, skatina bendravimą ir socialinius santykius bei įkvepia.

3 lentelė. Biofilinio projektavimo principai (Browning ir kt., 2014, cit. iš Gaižauskaitė, 2023)

Principas		Principo apibūdinimas
Gamta erdvinėje struktūroje	Vizualus ryšys su gamta	Vaizdas į gamtą, gyvūnus ir gamtos elementų procesus.
	Nevizualus ryšys su gamta	Klausos, uoslės ar skonio dirgikliai, kurie sukuria apgalvotą ir teigiamą nuorodą į gamtą ar natūralius gyvosios gamtos procesus.
	Neritminiai sensoriniai stimulai	Tai trumpalaikiai ryšiai su gamta.
	Šilumos ir oro srauto kintamumas	Tai subtilūs oro temperatūros pokyčiai, santykinė drėgmė ir paviršiaus temperatūra, kuri imituoja natūralią aplinką.
	Vandens buvimas	Būklė, kuri sustiprina vietos patirtis matant, girdint ar liečiant vandenį.
	Dinaminė ir difuzinė šviesa	Naudojama įvairaus intensyvumo šviesa ir šešėliai, kurie sukuria nuorodas į gamtinius elementus.
	Ryšys su natūraliomis sistemomis	Suvokimas natūralių procesų, ypač sezoninių.
Natūralūs analoginiai modeliai	Biomorfinės formos ir struktūros	Tai simbolika į kontūrus, raštus, tekstūras ar gamtoje išliekančius išdėstymus.
	Medžiagų ryšys su gamta	Medžiagos ir gamtos elementai, kurie atspindi vietinę ekologiją arba geologiją – taip sukuriama vietos pojūtis.
	Sudėtingumas ir tvarka	Turtinga juslinė informacija, kuri atitinka erdvinę hierarchiją, panašią į tą, kuri yra gamtoje.
Erdvinė struktūra gamtoje	Prospektas	Netrukdomas vaizdas per atstumą, skirtas stebėjimui ir planavimui.
	Prieglobstis	Vieta pasitraukimui iš aplinkos, kurioje asmuo yra apsaugotas iš nugaros ir virš galvos.
	Paslaptis	Informacija, pasiekiamą iš dalies užtemdytais vaizdais arba kitais sensoriniais prietaisais, kurie vilioja individą keliauti giliau į aplinką.
	Rizika/pavojus	Atpažįstama grėsmė susieta su patikima apsauga.

JAV psichologų yra atskleista, jog natūralios gamtos apsuptuose namuose gyvenantys žmonės yra malonesni, paslaugesni ir labiau linkę bendrauti, o žmonės, gyvenantys monotoniškuose namuose be gamtos, yra piktesni, pavargę, konfliktiškesni ir mažiau socialūs. Pastebėta, kad gamtoje daugiau laiko praleidžiantis žmogus yra fiziškai aktyvesnis. Ištrūkęs į gamtą žmogus atsipalaiduoja, nusiramina, susitelkia į save, gali įsiklausyti į savo poreikius, o tai labai svarbu ne tik fizinei bet ir psichologinei bei dvasinei žmogaus būsenai. Būtent tokios, gyvybingumą skatinančios, aplinkos ir reikia pagyvenusiems žmonėms.

Biofilinio projektavimo principų pritaikymą pagyvenusių žmonių gyvenamojoje aplinkoje teigiamai vertina ir H. DeGrossas ir W. McCallas (2016). Pasak jų, biofilinis projektavimas, tai kitoks požiūris į darną architektūrą, kuri yra labiau orientuota į žmogų (Bužinskaitė, 2020), o tai yra svarbu siekiant suprojektuoti ir pritaikyti aplinką pagyvenusiems žmonėms.

Analizuojant gamtos poveikį yra iškelta Rogerio Ulricho afektinė teorija (angl. *affective theory*) kuri teigia, kad emocinės gerovės būsenas gali sukelti natūrali aplinka, kurias galima aptikti psichologinėmis ir neurofiziologinėmis priemonėmis. Ši teorija grindžiama prielaida, kad emocinės reakcijos kyla prieš kognityvinės informacijos apdorojimą. Ulrichas (1981) viename iš savo darytų tyrimų, naudodant psichofiziologines priemones, įrankius ir metodus, skirtus matuoti ir stebėti psichologinius ir fiziologinius žmogaus organizmo procesus, pateikė išvadas, kad tiriami žmonės jautėsi geriau ir buvo labiau atsipalaidavę žiūrėdami į gamtą, o ne į miesto vaizdus. Vėliau Ulrichas (1984) darė tyrimus ligoninėje lygindamas pacientus, kurie neturėjo lango palatoje ir kurie turėjo langą bei matė medžius.

Tyrimas parodė, kad langą palatoje turėję pacientai ligoninėje gulėjo trumpiau, vartojo mažiau nuskausminamųjų, bei gavo mažiau neigiamų medicininių įvertinimų. Todėl atsižvelgiant į tyrimą, galima manyti, kad ir pagyvenusiam žmogui, juo labiau gulint slaugos ligoninėje, labai svarbu turėti sąlygas matyti gamtą, o dar geriau jei galėtų ir joje pabūti. Jaučiant ryšį su natūralia aplinka galėtų sveikti greičiau ne tik dvasiškai, bet ir fiziškai.

Prie ryšio su gamta galima būtų išskirti dar vieną sritį - darančią labai didelį teigiamą poveikį žmogaus gyvenimo kokybei - gyvūnus. Nuo senų laikų šunys ir katės buvo laikomi žmogaus sielos gydytojais. Dabar toks netradicinis gydymas yra vadinamas gyvūnų terapija, kuri turi nepaprastai teigiamą poveikį žmogaus sveikatai.

Lietuvos jūrų muziejaus Delfinų terapijos centras kartu su Kurtuvėnų regioninio parko direkcija 2018-2023 m. vykdė inovatyvų gyvūnų terapijos projektą. Ši kurta metodika ir holistinės medicinos sveikatos koncepcija dar neturi atitikmenų Europoje ir jos tikslas padėti spręsti didėjančias visuomenės psichologinės sveikatos problemas. Yra kelios rūšys gyvūnų terapijų (žr. 4 lentelę), tačiau Lietuvoje, šiuo metu, labiausiai žinoma yra delfinų terapija, kaniterapija, gydomasis jojimas ir psichologinės konsultacijos su žirgais. Populiariausia ir lengviausiai prieinama iš jų yra kaniterapija. Apskritai gyvūnų asistuojamoji terapija (angl. *Animal assisted therapy*) visame pasaulyje gan plačiai taikoma, kaip pagalbinė gydymo priemonė. Pastebėta, kad psichologinių sutrikimų turinčių, sunkiai bendraujančių ar vienišų ir prislėgtų žmonių būseną ženkliai pagerėja turint kontaktą su gyvūnu.

4 lentelė. Gyvūnų terapijos rūšys, poveikis ir funkcijos (sudaryta autorės)

Rūšys	Poveikis
Kaniterapija – terapija su šunimis	Sumažina stresą, galvos skausmą, jaučia artėjančius epilepsijos priepuolius
Felinoterapija – terapija su katėmis	Murkimas ramina nervų sistemą, gerina kraujotakos sistemą, sumažina galvos ir sąnarių skausmus, sumažina vidaus organų uždegimus ir pagreitina žaizdų gijimą.
Hipoterapija – terapija su žirgais	Dažniausiai taikoma autizmu, cerebriniu paralyžiumi ar išsėtine skleroze sergantiems žmonėms.
Delfinų terapija	Gerinama emocinė būseną ir skatinamas pasitikėjimas. Lavinama motorika ir koordinacija.
Paukščių terapija	Ramina nervų sistemą ir kelia nuotaiką, mažina depresiją.
Žuvų terapija	Sumažina stresą, akvariumas koreguoja patalpos mikroklimatą.
Funkcijos:	
<ul style="list-style-type: none"> - Psichofiziologinė - Psichoterapinė - Reabilitacinė - Bendravimo - Disciplinos ugdymo 	

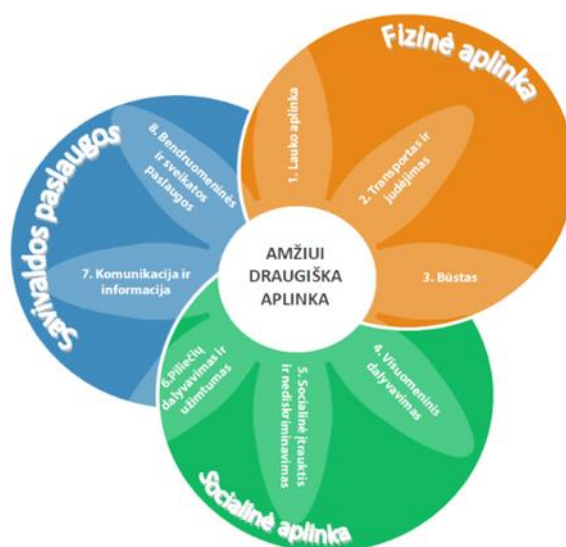
Gyvūnų emocinės pagalbos sulaukia ir senjorai. Lietuvoje, ligoninėse, slaugos namuose ir kitose medicininėse ir sveikatingumo įstaigose kartais rengiamos savanorių ar socialinės akcijos ir organizuojamos gyvūnų terapijos, tačiau dar tai nėra dažnas reiškinys. Toks neformalus bendravimas su gyvūnais pagerina pagyvenusių žmonių nuotaiką, suteikia komforto ir emocinį palaikymą. Atsižvelgiant į daromą gyvūnų naudą žmogui, reikėtų skatinti didesnę integraciją

gyvūnų terapijos į sveikatos priežiūros įstaigas, kaip pagalbinę priemonę pagyvenusių žmonių sveikimui ir geresnės emocinės būklės palaikymui.

Projektavimo koncepcijos taikytinos projektuojant aplinkas pagyvenusiems žmonėms

Senėjant visuomenei kyla vienas esminių iššūkių – vyresnio amžiaus žmonių sveiko bei nepriklausomo senėjimo (angl. *healthy ageing*) užtikrinimas (Varpiotaitė-Tiutiunik ir Kučinskienė, 2021). Žmonėms senstant reikia, kad aplinka keistųsi kartu su jais, kad būtų universali ir tenkintų pagyvenusių žmonių, emocinę, fizinę ir psichinę būklę. Su amžiumi aplinkos sąlygos tampa vis svarbesnės, nes jėgos ir kūnas silpsta. Dėl to mažėja pasirinkimas veiklos erdvių taip pat atsiranda ir mobilumo stoka, daugiau laiko praleidžiama gyvenamoje aplinkoje. Pagrindinis kriterijus projektuojant aplinkas pagyvenusiems žmonėms – draugiška amžiui aplinka (angl. *agefriendly environment*), kuri skatina aktyvų ir sveiką senėjimą. Amžiui draugiška aplinka įgalina pagyvenusius žmones ramiai ir saugiai senti jų gyvenamoje aplinkoje, tobulėti ir realizuoti save, būti nepriklausomus nuo skurdo ir išlaikyti savo sveikatą bei orumą (Varpiotaitė-Tiutiunik ir Kučinskienė, 2021). Amžiui palankų miestą, pasaulio sveikatos organizacija (WHO, 2017) apibrėžia kaip socialinę ir fizinę aplinką. Šios aplinkos daro nemenką įtaką senėjimo patirčiai ir galimybėms.

Viename amžiui palankios aplinkos Europoje vadove (angl. *Age-friendly environments in Europe*) yra pateikiamos aštuonios amžiui palankios aplinkos sritys, kurias vyresnio amžiaus žmonės įvardino kaip pagrindines palankios aplinkos savybes (WHO, 2017). Miestai, norintys turėti amžiui draugiško miesto statusą, turi įvertinti savo miesto aplinką pagal aštuonias išskirtas sritis ir, žinoma, gerinti bei kurti naujas paslaugas, kad toje gyvenamoje vietoje, būtų galima patogiai gyventi visą gyvenimą (Varpiotaitė-Tiutiunik ir Kučinskienė, 2021). **Amžiui draugiška aplinka turi tenkinti sąlygas orientuotas į būstą, judėjimą ir transportą, lauko aplinką (pastatai ir viešosios erdvės), žmonių užimtumas, veiklos, nediskriminavimas, visuomenės gyvenimas, komunikacija ir bendruomeninės ir sveikatos priežiūros paslaugos.** Tokioje aplinkoje skatinamas ne tik sveikas ir judrus senėjimas, bet ir gerinama sveikata, skatinamas ir didinamas įsitraukimas į bendruomenės siekiant gerovės senatvėje. Žemiau esančiame paveikslėlyje (žr. 6 pav.), pateikiami amžiui draugiškos aplinkos esminiai komponentai: socialinė, fizinė ir teikiamos savivaldybių paslaugos.

6 pav. Amžiui draugiškos aplinkos komponentai (WHO, 2017)

Norint aiškiau suvokti kokia projektuojama aplinka yra tinkama ir draugiška pagyvenusiam žmogui reikia plačiau paanalizuoti fizinės aplinkos aspektą – būstą. Tai vieta, kurioje žmogus praleidžia didžiausią dalį savo gyvenimo, todėl ji turi būti patogi ir pritaikyta taip, kad senstant aplinka sentų kartu ir neribotų. Pasaulio sveikatos organizacija (WHO, 2007) išskyrė devynis tinkamus kriterijus, kurie turi poveikį būsto tinkamumui apibūdinti priklausomai nuo žmogaus amžiaus ir juo aprašė Varpiotaitė-Tiutiunik ir Kučinskienė (2021) straipsnyje „Amžiui draugiškas būstas – galimybės Lietuvoje“ (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Amžiui draugiško būsto kriterijai (WHO, 2007)

Kriterijus	Vertinimo sritis
<i>Prieinamumas</i>	Prieinamą būstą gali įsigyti visi vyresnio amžiaus žmonės.
<i>Pagrindinės paslaugos</i>	Teikiamos būtinos paslaugos, kurias gali užsisakyti visi.
<i>Dizainas</i>	Būstas pagamintas iš tinkamų medžiagų ir gerai sukonstruotas.
	Yra pakankamai erdvės, kad vyresnio amžiaus žmonės galėtų laisvai judėti.
	Būstas yra tinkamai įrengtas, kad atitiktų aplinkos sąlygas.
<i>Modifikacijos</i>	Būstas pritaikytas vyresnio amžiaus žmonėms, jo paviršius yra lygus, įėjimai / išėjimai pakankamai platūs vėžimeliams ir tinkamai suprojektuoti vonios kambariai, tualetai ir virtuvės.
	Pagal poreikį vyresnio amžiaus žmonėms būstas modifikuojamas.
	Būsto modifikacijos yra prieinamos.
	Būsto modifikavimo įranga yra lengvai prieinama.
	Puikiai suprantama, kaip būstą galima modifikuoti, kad jis atitiktų vyresnio amžiaus žmonių poreikius.
<i>Priežiūra</i>	Finansinė pagalba teikiama namų pakeitimams.
	Priežiūros paslaugos yra prieinamos vyresnio amžiaus žmonėms.
	Techinės priežiūros darbams atlikti yra tinkamai kvalifikuoti ir patikimi paslaugų teikėjai.
<i>Senėjimas vietoje</i>	Viešasis būstas, nuomojamas būstas ir bendros patalpos yra gerai prižiūrimi.
	Būstas yra netoli paslaugų ir patogumų.
	Teikiamos tinkamos paslaugos, leidžiančios vyresnio amžiaus žmonėms likti namuose, „senėti vietoje“.
<i>Bendruomenės integracija</i>	Pagyvenę žmonės yra gerai informuoti apie teikiamas paslaugas, kad padėtų jiems senėti.
	Būsto projektavimas palengvina tolesnę vyresnio amžiaus žmonių integraciją į bendruomenę.
<i>Būsto galimybės</i>	Vyresnio amžiaus žmonėms yra daugybė prieinamų ir tinkamų būsto variantų, įskaitant silpnus ir neigalius vyresnio amžiaus žmones.
	Vyresnio amžiaus žmonės yra gerai informuoti apie turimas būsto galimybes.
	Senyvo amžiaus žmonėms skirtas tinkamas ir tvarkingas būstas vietinėje teritorijoje.
	Yra daugybė tinkamų paslaugų ir tinkamų patogumų bei užsiėmimų pagyvenusiems žmonėms.
	Pagyvenusių žmonių būstas integruotas į aplinkinę bendruomenę.
<i>Gyvenamoji aplinka</i>	Būstas nėra perpildytas.
	Vyresnio amžiaus žmonėms patogiu gyventi.
	Būstas nėra vietovėse, kuriose gali kilti stichinės nelaimės.
	Vyresni žmonės jaučiasi saugūs aplinkoje, kurioje gyvena.
	Finansinė pagalba teikiama būsto apsaugos priemonėms.

Visos projektavimo koncepcijos orientuotos į tikslą – pagyvenusiems žmonėms palengvinti gyvenimo sąlygas kuo ilgiau išlaikant nepriklausomybę.

Nepriklausomas senėjimas (sveikas senėjimas)

Sveikas senėjimas yra viena iš pagrindinių tendencijų keliančių nemažai iššūkių ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europoje. Vieni mažiausių ES sveiko gyvenimo trukmės rodiklių rodo, kad didelė dalis šalies gyventojų senatvės sulaukia būdami prastos sveikatos, t. y. turėdami lėtinių ligų arba negalią (Eurostat, 2022). Tai yra viena svarbiausių kliūčių siekiant sveiko senėjimo proceso ir įgyvendinant sidabrinės ekonomikos plėtrą STRATA (2023).

Lietuvoje susidaręs specifinis gyventojų senėjimo modelis, kurį veikia mažas gimstamumas, emigracijos masto pasekmės ir vis dar išliekantis aukštas vyrų mirtingumas darbingame amžiuje. Vyresnio amžiaus žmonių prastos sveikatos iššūkiai stipriai apriboja sveiko senėjimo ir sidabrinės ekonomikos plėtros galimybes (STRATA, 2023).

Pagal pasaulio sveikatos organizaciją, „Sveikas senėjimas“ – funkcinio pajėgumo, ugdymo bei palaikymo procesas (LR sveikatos apsaugos ministerija, 2023). Funkcinis pajėgumas, tai kai žmogus sugeba atlikti jam svarbią veiklą, tokia kaip: mokymasis, tobulėjimas ir priimami sprendimai, pagrindinių asmens poreikių tenkinimas, judėjimo galimybė, santykių palaikymas ir kūrimas bei naudingumas visuomenei.

Pagrindinis sveiko senėjimo aspektas yra fizinė sveikata. Įrodyta, kad fizinis aktyvumas visapusiškai padeda gerinti sveikatą: skatina bendravimą, aktyvina socialinius įgūdžius, didina bendrumo jausmą, teigiamai veikia nuotaiką, vietos suvokimą, savivertę, savarankiškumą, atmintį (ilgalaikę ir trumpalaikę), padeda išvengti tam tikrų ligų atsiradimą arba jas pavėlinti. Taip pat poreikius atitinkanti ir pritaikyta veikla gerai veikia pagyvenusių žmonių fizinį pajėgumą, lavina pusiausvyrą, mobilumą ir kognityvines funkcijas.

Trumpai tariant, nepriklausomas senėjimas - tai aplinkos ir gyvenimo būdo kūrimas, leidžiantis pagyvenusiems žmonėms gyventi savarankiškai ir išlaikant savo stabilią gyvenimo kokybę. Tai svarbus siekis, turėti orią ir teigiamą senėjimo patirtį.

Universalus dizaino taikymas

Sveikas ir aktyvus senėjimas namuose apibūdinamas kaip laisvės, nepriklausomybės, gerovės ir ryšių su visuomene visuma. Norint užtikrinti, kad pagyvenę žmogus oriai ir nepriklausomai galėtų senti namuose yra taikomi universalus dizaino principai (žr. 6 lentelę). Universalus dizaino esmė – pašalinti kliūtis su kuriomis kasdieninėje aplinkoje susiduria žmonės taip pat sukurti tokia aplinką ar objektus, kad tuo galėtų naudotis įvairūs žmonės nepriklausomai nuo jų amžiaus, situacijos ar gebėjimų. Universalus dizaino sprendimai aprėpia įvairius namų interjero ypatumus, patalpų planavimą, baldų išdėstymą ir dizainą, apšvietimą, įvairius smulkius dizaino elementus (jungikliai, rankenos ir kt.), įrenginių dizainą, laiptus, rampas, turėklus ir išmaniųjų technologijų naudojimą. Labai svarbu ir funkcinis zonavimas, ypač pagyvenusiems žmonėms, kad aplinka būtų aiški ir pritaikyta hobiui, poilsiui, dvasinei atgaivai, pramogoms ir fizinei veiklai ir šiaip kasdieniniam gyvenimui. Taigi, šie išvardinti aspektai ne tik mažina žmogaus apribojimą kasdieninėje aplinkoje, bet ir užtikrina interjero ir eksterjero estetikos, saugumo, naudingumo funkcijas (Bužinskaitė, 2021).

6 lentelė. Pagrindiniai universalus dizaino principai

Lygios galimybės	Aplinka ir objektai gali naudotis visi
Lankstumas	Galimybė pritaikyti pagal individualius poreikius
Paprastumas ir intuityva	Lengvai ir intuityviai suprantama kaip naudotis daiktu ar orientuotis aplinkoje
Suprantama informacija	Informacija pateikiama taip kad visi suprastų, pvz., pagal sensorinius gebėjimus (klausa, regėjimą), kalbą
Tolerancija klaidoms	Tinkamas projektavimas sumažina klaidų tikimybę ir neigiamų pasekmių riziką
Minimalios jėgos sąnaudos	Dizainas tinkamas naudotis su minimaliomis pastangomis
Optimalus dydis ir erdvė	Aplinka turi būti pakankamai erdvi ir neribojanti, kad būtų saugiai pasiekiami

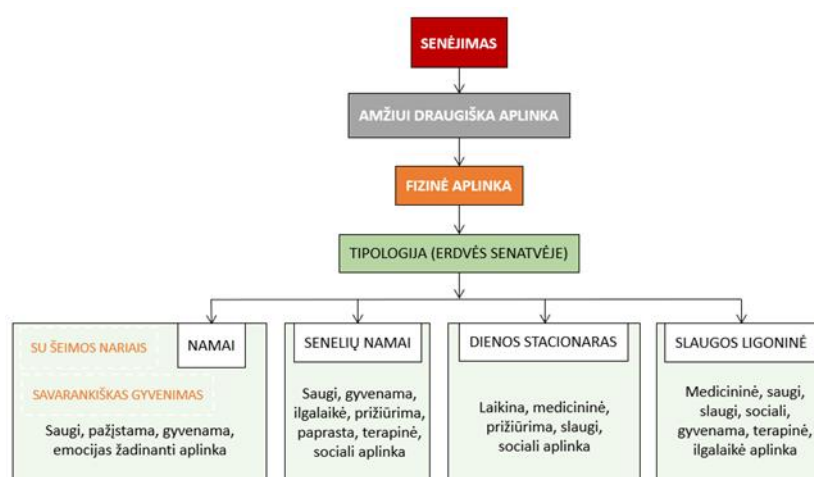
Didėjant vyresnio amžiaus žmonių populiacijai labai svarbu, kad technologinės naujovės būtų lengvai prieinamos ir garbaus amžiaus žmonėms. Reikia, kad padėtų pagyvenusio amžiaus žmonėms integruotis į techninę visuomenę, palaikydami jų nepriklausomybę, socialinę aplinką bei komunikavimą, užtikrinant jų norų realizavimą, išsaugotą savarankiškumą, kompensuojamus

prarandamus įgūdžius bei pagerintą gyvenimo kokybę (Damulevičienė, G., Lesauskaitė, V., Knašienė, J., ir Macijauskienė, J., 2010).

Architektūros erdvių tipai pagyvenusiems žmonėms

Jei visi vyresnio amžiaus žmonės turėtų galimybę senti savo namuose, kurie būtų pritaikyti sveikam senėjimui, tai dabar net nereikėtų diskutuoti apie senėjimo problemą ir sąlygų nebuvimą. Deja, bet taip nėra ir turime bandyti spręsti kylančias problemas.

Pagyvenusių žmonių fizinę aplinką, o tiksliau būsto galimybes senjorui galima išskirti į keturias tipologijas (žr. 7 pav.): namus (savarankiškas gyvenimas arba su šeimos nariais), senelių namus, slaugos ligoninė ir dienos stacionaras.

7 pav. Erdvių tipologija (sudaryta autorės)

Namai – sava aplinka, kurioje žmonės užaugo arba gyveną jau ilgą laiką vieni arba su šeimos nariais, artimaisiais. Tai vieta, kur žmogus jaučiasi saugiausiai; vieta, kurią puikiai pažįsta, kur saugomi įvairūs atsiminimai ir geriausios emocijos.

Senelių namai – vieta, kurioje gyvena senjorai, kuriems yra reikalinga laikina arba nuolatinė globa bei priežiūra. Paprastai gyvenama po vieną arba du senjorus kambaryje. Senjorai gyvena bendruomeniškai, gali dalyvauti įvairiose veiklose, organizuojamose šventėse, vakaronėse, gali užsiimti įvairiais pomėgiais ar rankdarbiais pagal poreikį.

Dienos stacionaras – tai medicinos įstaigos vieta į kurią būna atvežamas pacientas ir iki 8 val. žmogui būna užtikrinama trumpalaikė priežiūra. Pavyzdžiui, ryte atvežtas senjoras vakare turi būti pasiimtas.

Slaugos ligoninė – medicininė, asmens sveikatos priežiūros pirminio lygio stacionarinė įstaiga, kuri paprastai teikia stacionarines palaikomojo gydymo ir slaugos bei paliatyviosios pagalbos paslaugas. Čia žmonės paprastai patenka sergant sunkiomis ir/arba nepagydomomis ligomis (*VšĮ K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninė*, n.d.).

1.1.2. Senėjimo tendencijos ir jų keliami iššūkiai Lietuvoje ir užsienyje

Europos regione jau keletą dešimtmečių gyventojų skaičiaus prieaugis nedidelis, o tai yra dėl mažo gimstamumo ir mirtingumo. Ši problema didina vyresnio amžiaus žmonių dalį.

Lietuva yra viena iš greičiausiai demografiškai besitraukiančių Europos šalių (UN, 2022). Remiantis naujausiomis Jungtinių Tautų prognozėmis (UN, 2022), Lietuvos gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijos išliks ateityje: 2030 m. gyventojų skaičius sumažės daugiau nei dviem šimtais tūkstančių – iki 2,57 mln., o nuo 2030 iki 2050 m. – dar beveik keturiais šimtais tūkstančių – iki 2,20 mln. (Demografinių iššūkių sprendimo galimybių studija. Vyriausybės strateginės analizės centras STRATA, 2023). Nemenką nerimą kelia spartus augimas 65 metų ir vyresnių gyventojų skaičius. Nuo 1990 iki 2022 m. senyvo amžiaus gyventojų procentas išaugo nuo 11 % iki 20 %, nuo 2022 iki 2050 m. jis išaugs iki 29 %. Sparčiai didėja ir išlaikomo senyvo amžiaus žmonių koeficientas (65 m. ir vyresnių bei darbingo amžiaus (15–64 m.) gyventojų skaičiaus santykis), kuris per pastaruosius 20 metų (nuo 2001 iki 2021 m.) išaugo beveik trečdaliu (nuo 22 % iki 32 %). Lietuvos populiacija sensta labai greitai todėl yra tikimybė, kad netolimoje ateityje Lietuva bus viena seniausių visuomenių Europos Sąjungoje.

Didėjant gyventojų senėjimo problemai, greitu metu dauguma išsivysčiusių šalių neišvengiamai susidurs ir su gyventojų skaičiaus mažėjimo iššūkiais. Todėl pastaraisiais metais vyksta su demografija susijusios viešosios politikos perorientavimas iš kiekybinės į kokybinę dimensiją, akcentuojant tinkamą pasiruošimą gyventojų skaičiaus mažėjimui ir socialinės gerovės tęstinumo galimybes senstančiose ir mažėjančiose visuomenėse ir regionuose (STRATA, 2023).

Be sparčios visuomenės senėjimo tendencijos aktuali problema yra ir gyventojų požiūris į pagyvenusius žmones. Didėjant senėjimui didėja ir poreikis vyresnio amžiaus žmonių išlaikymui, priežiūrai, o tai automatiškai veda prie pasipiktinimo, nes kaip yra prognozuojama, kad 2050 m. šis santykis jau viršys 50%, t. y. dviem darbingo amžiaus gyventojams teks vienas 65 m. ir vyresnio amžiaus senjoras (STRATA, 2023). Yra atliktas tyrimas „Gyventojų politikos vertinimas“, kurį atlikto Lietuvos filosofijos ir sociologijos instituto Demografinių tyrimų centre 2001 m. Tyrimo pagrindu buvo pasirinkti JT Generalinės Asamblėjos iškelti pagrindiniai penkti principai, kurie yra orientuoti į vyresnio amžiaus žmones (Mikulionienė, 2003) (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. JT siūlomi veiksmų principai, orientuoti į pagyvenusius žmones (Mikulionienė, 2003)

Lentelė. JT rekomenduojami veiksmų principai, orientuoti į vyresniojo amžiaus žmones, principai	
• nepriklausomybė	Vyresniems turi būti pricinami pajamas sukuriantys ištekliai (maistas, vanduo, apranga, būstas, saugi aplinka) ir veikla (darbas, švietimas, kvalifikacijos kėlimas ir pan.).
• dalyvavimas	Vyresniojo amžiaus žmonės turi išsaugoti integruotumą bendruomenės gyvenime ir aktyviai dalyvauti kuriant politiką, veikiančią jų gerovę.
• globa	Vyresniojo amžiaus žmonėms turi būti pricinamos socialinės paslaugos ir sveikatos priežiūros paslaugos, užtikrinančios optimalią jų fizinę, dvasinę ir emocinę gerovę.
• saviraiška	Vyresniesiems turi būti pricinami švietimo, kultūros, dvasiniai ir rekreaciniai ištekliai, būtina sukurti galimybes vyresniojo amžiaus žmonėms visiškai atskleisti savo potencialą.
• orumas	Būtina užtikrinti vyresniųjų orumą ir saugumą įgyvendinant eksploatacijos, fizinio bei dvasinio išnaudojimo prevenciją ir ugdant nešališką požiūrį į vyresniojo amžiaus žmones.

Atlikto tyrimo duomenys atskleidė, kad Lietuvos gyventojų požiūris į pagyvenusius žmones yra įvairus ir žymiai sudėtingesnis nei galėtume įsivaizduoti. Gyventojų žinių trūkumas apie senėjimo situaciją, kuria neigiamus jausmus, kurie galiausiai priveda prie nepagarbos ir diskriminacijos pagyvenusių žmonių atžvilgiu. O prisiminus JT suformuluotus rekomenduojamus veiksmų principus, padedančius garantuoti pagyvenusių žmonių lygiavertį socialinį statusą visuomenėje, galima spekuliuoti, jog esamas Lietuvos gyventojų požiūris į senyvo amžiaus žmones gali sukelti sunkumų siekiant turėti nepriklausomybę ir išsaugoti orumą senatvėje.

1.1.3. Socialinės pagalbos, slaugos ligoninių reikšmė ir problematika

Socialinės pagalbos darbuotojai ir slaugos ligoninės atlieka labai svarbų vaidmenį visuomenėje, teikiant trumpalaikes ir ilgalaikes sveikatos priežiūros paslaugas, bei rūpinantis socialiniais poreikiais. Didėjant senyvo amžiaus žmonių skaičiui, išskyla ne tik visuomenės senėjimo problema, bet ir padidėja sergamumo bei ligotumo atvejų. Tai reiškia, kad padidėja poreikis jų priežiūrai, dėl tos priežasties vėliau gali susidaryti ir slaugos darbuotojų trūkumas bei didelis darbo krūvis.

Socialinė pagalba ir slauga

Pagyvenusio amžiaus žmonėms socialinės pagalbos ranką, pirma turėtų ištiesti artimiausi žmonės t. y. šeimos nariai, draugai, globėjai, o neturint artimų žmonių, iškilus sunkumams ar užpuolus ligoms, kuomet atsiranda poreikis dažnesnei ir medicinos žinių reikalaujančiai priežiūrai, į pagalbą pasitelkiama socialinių darbuotojų ir slaugytojų kompetencijos. Socialinis darbuotojas, teikdamas paslaugas pagyvensiems žmonėms, remiasi egzistencializmo ir humanizmo modelių principais, tenkindamas socialinius ir psichologinius asmens poreikius. Svarbu paminėti, jog socialinė pagalba yra teikiama nesvarbu, kur jie gyventų ar namie, ar slaugos įstaigose, mieste ar kaime, svarbu, kad žmonės nebijotų kreiptis. Socialinės paslaugos gali būti teikiamos nuo paprasto konsultavimo telefonu iki ilgalaikės socialinės globos (žr. 8 pav.).

Socialinių paslaugų gavėjai	Socialinė paslauga
Senyvo amžiaus asmuo ir jo šeima	<ul style="list-style-type: none">• Asmens konsultavimas, tarpininkavimas, informavimas, atstovavimas.• Transporto organizavimas.• Sociokultūrinės paslaugos bendruomenės centre.• Pagalba į namus: maisto produktų nupirkimas, pagalba buityje, namų ruošoje, lydėjimas į įvairias įstaigas (iki 10 val./sav.).• Socialinė priežiūra (užimtumas, socialinių įgūdžių ugdymas) dienos centre.• Socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ir atkūrimas asmens namuose.• Intensyvi krizių įveikimo pagalba, psichosocialinė pagalba, savitarpio pagalbos grupių organizavimas paramos šeimai centre, krizių centre.• Laikino atokvėpio paslauga senyvo amžiaus asmenį prižiūrintiems artimesiems asmens namuose ir institucijoje (iki 720 val./metus).• Dienos socialinė globa ar integrali pagalba asmens namuose (iki 10 val./d., apie 4,5 val./parą iki 7 k./sav.).• Dienos socialinė globa dienos socialinės globos centre (virš 3 val./d. iki 5 d./sav.).• Trumpalaikė socialinė globa socialinės globos įstaigoje (iki 6 mėn./kalendor. metus).• Trumpalaikė socialinė globa dienos centre (5 paras/sav.).• Ilgalaikė socialinė globa grupinio (iki 10 asmenų) gyvenimo namuose.• Ilgalaikė socialinė globa socialinės globos namuose.• Emocinė-psichologinė pagalba telefonu.

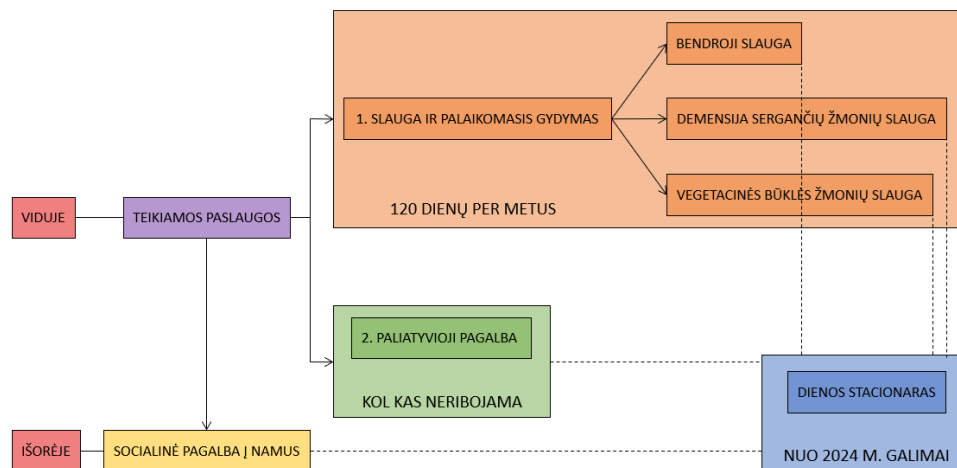
8 pav. Socialinės paslaugos pagyvensiems žmonėms ir jų šeimoms (*Socialinės paslaugos senjorams ir jų šeimoms, n.d.*)

Slauga – „asmens sveikatos priežiūros dalis, apimanti sveikatos ugdymą, stiprinimą ir išsaugojimą, ligų ir rizikos veiksnių profilaktiką, sveikų ir sergančių asmenų fizinę, psichinę ir socialinę priežiūrą“ (*Slauga - Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, 2023*). Slaugos paslaugos žmonėms paprastai teikiamos socialinės globos, sveikatos priežiūros ir kitose vietose ar įstaigose, kur gyvena žmogus.

Slaugos paslaugos gali būti (žr. 9 pav.):

- Ambulatorinė, kai specialistai atvyksta į paciento namus;
- Slauga ir palaikomasis gydymas, kuris išsiskaido į bendrąją slaugą, demencija sergančių žmonių slaugą ir vegetacinės būklės žmonių slaugą;

– Paliatyvioji pagalba.

9 pav. Slaugos veikimo modelis (sudaryta autorės)

Slaugos ligoninių problema Lietuvoje, Kaune

Šiuo metu Lietuvoje yra pradėta sveikatos apsaugos ministerijos slaugos ligoninių pertvarka. Pertvarkos tikslas - sumažinti slaugos lovų skaičių ir tuomet daugiau slaugos paslaugų turėtų persikelti į namus. Taip bandoma gerinti teikiamų paslaugų kokybę ir skatinti sveiką senėjimą, stengiantis išlaikyti žmogų kiek įmanoma ilgiau jo namų aplinkoje. Vyrauja dviprasmiškos nuomonės, vieni piktinasi, kad atsiras daugiau sunkumų patiems artimiesiems, kiti palaiko mintį ir tikisi slaugos kokybės pagerėjimo. Šiuo metu situacija su laisvomis lovomis ligoninėse yra sudėtinga, ypač su demencija sergančiais žmonėmis. Vietos, kad atsigultų žmogus neretai tenka laukti pusę metų ar net ilgiau. Taip pat ryškėja darbuotojų problema, siekiant įgyvendinti reformos reikalavimus gali trūkti slaugytojų, kurių ir šiuo metu nėra labai daug. Kol kas tik socialinė pagalba į namus veikia atskirai nuo ligoninės, tačiau netolimoje ateityje tai turėtų, tai būti ligoninės bendra sudedamoji dalis.

Paliatyviosios pagalbos teikimas

Paliatyvioji pagalba yra teikiama sunkiems pacientams, kurie dažniausiai serga sunkia onkologine, nepagydoma progresuojančia liga. Paliatyviosios pagalbos slaugos paslaugos skiriamos pacientui, siekiant pagerinti gyvenimo kokybę, palengvinti psichologines ir fizines kančias, padėti spręsti dvasines ir psichologines problemas. Paslaugos gali būti teikiamos ir namuose, stacionare ar dienos stacionare. Kol kas šiuo metu, gulėjimas dienos stacionare nėra ribojamas.

Demencija sergančių žmonių slauga

Demencija – lėtinis ir progresuojantis psichikos sutrikimas, kai žmogui sutrinka kognityvinės ir intelektualinės funkcijos. Suprastėja socialinė ir profesinė žmogaus veikla ir su laiku žmogus tampa priklausomas nuo šeimos narių.

Slaugant demencija sergantį asmenį turi būti patenkinti ne tik pagrindiniai fiziologiniai poreikiai, bet ir turi būti gerinama emocinė atmosfera, kad žmogus jaustųsi saugiai ir patogiai. Didžiausias iššūkis su kuriuo susiduria demencija sergantys žmonės yra atminties praradimas ir pasimetimas

erdvėje, todėl projektuojama erdvė turi būti lengvai atpažįstama ir turinti ryšį su aplinka. Dementiškam žmogui turi būti suteikiama išskirtinė ir nuolatinė priežiūra ypač dienos metu. Tokiems pacientams reikia duoti kuo daugiau užimtinos veikos ir stengtis sukurti aiškią ir lengvai suprantamą aplinką, nesukeliant papildomo streso. Taigi, jei žmogus yra slaugomas medicinos įstaigoje, jo fiziologinių poreikių patenkinimas ir emocinė būklė priklauso nuo jį slaugančio asmens, slaugytojo kompetencijų lygio ir aplinkos kokybės bei universalumo.

Naujai statomi ar rekonstruojami sveikatos priežiūros įstaigų pastatai, kuriuose yra teikiamos demencija sergančių žmonių slaugos paslaugos turi atitikti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymą Nr. V-393 (*V-393 Dėl Palaikomojo Gydyto Ir Slaugos Paslaugos Teikimo Reikalavimų Ir Šios Paslaugos Apmokėjimo Tvar. . .*, n.d.).

Iš visų teikiamų paslaugų Lietuvos slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninėse, šiuo metu, didžiausia eilė laukiančiųjų yra demencija sergančių žmonių. Dementišku žmonių slaugoje yra būtina nuolatinė priežiūra, kurią užtikrinti namų sąlygomis yra sudėtinga. Todėl demencijos skyriaus poreikis yra didelis.

1.1.4. Dokumentų ir strategijų apžvalga

8 lentelėje yra pateikiami pagrindiniai ir aktualiausi dokumentai, kuriais bus remiamasi rengiant rekonstruojamos ligoninės eksperimentinį projektą.

8 lentelė. Svarbių dokumentų apžvalga

Dokumentas	Svarbūs aspektai
(V-1124 <i>Dėl Riboto judumo asmenims palankios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vertinimo tvarkos apraš...</i> , n.d.)	Takų pločiai, atstumas nuo automobilių stovėjimo vietos iki įstaigos, manevravimo aikštelių įrengimas, durų, laiptatakių ir koridorių pločiai.
(V-737 <i>Dėl Lietuvos higienos normos HN 47:2011 „Asmens sveikatos priežiūros įstaigos: bendrieji sveikato...</i> , n.d.)	Minimalus palatos plotas 1 lovai, būtinas vienviečių palatų kiekis, izoliatoriaus reikalavimas skyriuje.
(V-393 <i>Dėl Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugos teikimo reikalavimų ir šios paslaugos apmokėjimo tvar...</i> , n.d.)	Demencija sergančių žmonių slaugai skirtos skyriaus įrengimo reikalavimai ir reikalingas darbuotojų vietų skaičius.
(V-14 <i>Dėl Stacionariųjų paliatyviosios pagalbos paslaugų suaugusiems ir vaikams teikimo reikalavimų ...</i> , n.d.)	Atnaujinti reikalavimai paliatyviosios priežiūros teikiančioms įstaigų patalpoms.
(D1-933 <i>Dėl statybos techninio reglamento STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji...</i> , n.d.)	Automobilių ir dviračių stovėjimo vietų įrengimo reikalavimai, pėsčiųjų takų plotis.
(D1-653 <i>Dėl statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ patvirtinimo</i> , n.d.)	Reikalingo neįgaliųjų automobilių stovėjimo vietų skaičiaus nustatymas.
(D1-186 <i>Dėl statybos techninio reglamento STR 2.04.01:2018 „Pastatų atitvaros. Sienos, stogai, langai ir ...</i> , n.d.)	Apželdinto stogo įrengimo reikalavimai.
(D1-91 <i>Dėl statybos techninio reglamento STR 2.02.02:2004 „Visuomeninės paskirties statiniai“</i>	Mechaninio atsparumo ir pastovumo, gaisrinės saugos, higienos, sveikatos, aplinkos saugos, saugaus naudojimo, apsaugos nuo triukšmo, energijos taupymo ir šilumos

patvirtinimo, n.d.)	išsaugojimo, rūsyje leidžiamų patalpų įrengimo reikalavimai.
(D1-83 Dėl statybos techninio reglamento STR 2.02.08:2012 „Automobilių saugyklų projektavimas“ patvirtinimo, n.d.)	Automobilių saugyklų įrengimo reikalavimai.
(Žaliosios infrastruktūros planavimo metodinė medžiaga ir įrankiai - Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, n.d.)	Žalumo indekso skaičiavimas.
(Sveikas senėjimas - Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, n.d.)	Senėjimo tendencijos ir problemos sprendimo galimybės.
(Slauga ir ilgalaikė priežiūra - Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, n.d.)	Informacija apie slaugą ir jos rūšis.
(Socialinės paslaugos senjorams ir jų šeimoms, n.d.)	Informacija apie socialinių paslaugų teikimą.

1.1.5. Gerosios praktikos pavyzdžių analizė

Šiame skyriuje pateikiami penki skirtingi analizuojami pavyzdžiai (žr. 9 lentelę). Jie skiriasi pobūdžiu, paslaugomis, masteliu, tačiau juos vienija siekis palengvinti pagyvenusių žmonių senatvę. Objektai analizuojami atliekant SSGG (angl. *SWOT*) analizę (žr. 1 priede). Ja remiantis, nagrinėjamos ir atskleidžiamos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės. Taip pat yra pateikiami 8 pagrindiniai pagal svarbą išrikiuoti pasirinkimo kriterijai, kokius turėtų atitikti įstaiga orientuota į pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybę.

Pasirinkimo kriterijai:

1. atlieka slaugos funkciją;
2. atskleidžia tyrimo problematiką;
3. panaši klimato zona kaip Lietuvos;
4. socialinis įtrauktumas, bendruomeniškumas;
5. naujos funkcijos, galimybės, daugiafunkciškumas;
6. atskleidžia įvairius urbanistinio konteksto variantus;
7. atitikimas darnaus vystymosi principams;
8. atskleidžia architektūrinės raiškos galimybes.

9 lentelė. Analogų analizė (sudaryta autorės)

Nr.	Objektas	Privalumai
1.	<p>Planuojama „Riešės palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė“ (Lietuva)</p> <p>(Šaltinis: Media, n.d.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nauja statyba; - numatomas dienos užimtumo centras; - planuojamas ilgalaikio apgyvendinimo skyrius; - planuojamas ambulatorinės slaugos skyrius; - planuojamas Alzheimerio ir Demencijos skyrius.

<p>2.</p>	<p>„VZW De Korenboem“ priežiūros kompleksas (Belgija)</p> <p>(Šaltinis: <i>VZW De Korenbloem Care Building / Studio Jan Vermeulen + Tom Thys Architecten, 2022</i>)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Patraukli akiai architektūra; - dizainas pritaikytas demencijai; - daug erdvės; - universalus pritaikomumas funkcijų ir paslaugų; - kompleksas skirtas pagyvenusiems ir jauniems žmonėms sergantiems demencija ir (arba) kuriems reikia slaugos.
<p>3.</p>	<p>Naujoji Seijo Kinošitos ligoninė „Žalioji ligoninė“ (Japonija)</p> <p>(Šaltinis: <i>Kengo Kuma Unveils „Green Hospital“ for Tokyo, 2015</i>)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - gamtos ir interjero balansas; - yra kiemo sodas; - naudojamos natūralios medžiagos; - daug natūralaus apšvietimo; - jauku, neprimena ligoninės.
<p>4.</p>	<p>Gauerslund bendruomenės centras (Danija)</p> <p>(Šaltinis: <i>Denmark’s First Combined Nursing Home and Kindergarten, 2023</i>)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - slaugos namų, dienos centro ir likusio miesto susitikimų vietos kombinacija; - prisideda prie JT tvaraus vystymosi 11 tikslo „Tvarūs miestai bendruomenės“ ir 13 tikslo „Klimato veiksmi“; - daug skirtingų universalių lauko zonų.
<p>5.</p>	<p>„Buckner Villas“ (Teksasas)</p> <p>(Šaltinis: <i>Buckner Retirement Services History /</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - bendruomeninis gyvenimas; - veikia gyvūnų terapija; - daug veiklos, įvairus užimtumas.

1.1.6. VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės funkcionavimo ir atnaujinimo problemų analizė

VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninė yra sveikatos priežiūros pirminio lygio stacionarinė pelno nesiekianti įstaiga, kuri teikia stacionarines palaikomojo gydymo ir slaugos bei paliatyviosios pagalbos paslaugas (*VŠĮ K. Griniaus Slaugos Ir Palaikomojo Gydymo Ligoninė, n.d.*). Šiuo metu ligoninėje dirba: gydytojai, slaugytojo padėjėjai, masažuotojai, bendrosios praktikos slaugytojai, kineziterapeutai ir socialiniai darbuotojai. Įstaigoje yra dvasinis asistentas ir medicinos psichologas. Taip pat yra ir savanorių, kurie padeda medicinos darbuotojams.

Ligoninėje yra teikiama stacionarinė palaikomojo gydymo ir slaugos paslauga ir paliatyvioji pagalba. VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninė padalinta į tris skyrius: Vičiūnų, Petrašiūnų ir Panemunės.

VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninė savo internetiniame puslapyje turi pavišinę 2020-2025 m. strateginį veiklos planą, kuriame yra ir atlikta išsami SSGG analizė (*VŠĮ K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninė, n.d.*) (žr. 2 priede). Iš ligoninės SSGG analizės galima daryti išvadas, jog šiuo metu ligoninės didžiausios problemos yra didėjantis paliatyvių pacientų kiekis, trūksta lovų, trūkumas gydytojų ir slaugos personalo bei prastas pelningumas.

Analizuojant VŠĮ K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės Panemunės, Vičiūnų ir Petrašiūnų skyrius buvo sudaryta ligoninės skyrių privalumų ir ribojimų lentelė (žr. 10 lentelę). Apibendrinant lentelėje pateiktą informaciją, galime daryti išvadas, kad šiuo metu daugiausiai privalumų ir lengviau ištaisomų ribojimų turi Panemunės skyrius.

10 lentelė. VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrių architektūriniai privalumai ir ribojimai (sudaryta autorės)

Nr.	Skyrius	Privalumai	Ribojimai
1.	Vičiūnų skyrius (Šaltinis: <i>VŠĮ K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninė, n.d.</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • puiki lokacija; • pušyno aplinka; • aptverta teritorija; • yra vietos plėtrai; • jauki aplinka. 	<ul style="list-style-type: none"> • prasta pastato būklė, reikia remonto; • prastas susisiekimas darbuotojams ir artimiesiems; • dalis žemės, kur stovi ligoninė, nežinia kam priklauso.
2.	Petrašiūnų skyrius 	<ul style="list-style-type: none"> • jauki aplinka; • atnaujintas interjeras; • geras susisiekimas darbuotojams ir artimiesiems; • yra koplytėlė; • vykdoma ir skatinama savanoriška veikla. 	<ul style="list-style-type: none"> • maža teritorija; • urbanistinė aplinka; • per mažas pacientų skaičius skyriaus išlaikymui.

	(Šaltinis: <i>VšĮ K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninė, n.d.</i>)		
3.	Panemunės skyrius (Šaltinis: <i>VšĮ K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninė, n.d.</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • ideali lokacija, pušyno aplinka; • atoki vieta; • yra vietos kur plėstis; • geras susisiekimas darbuotojams ir artimiesiems; • vykdoma ir skatinama savanoriška veikla. 	<ul style="list-style-type: none"> • Trūksta vietos ligoniams; • trūksta jaukumo vidaus patalpoms.

1.1.7. Teorinių tyrimų apibendrinimas ir VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos hipotetinis modelis

Atlikus literatūros šaltinių analizę galima pažymėti kelis pagrindinius aspektus, susijusius su slauga ir pagyvenusiais žmonėmis:

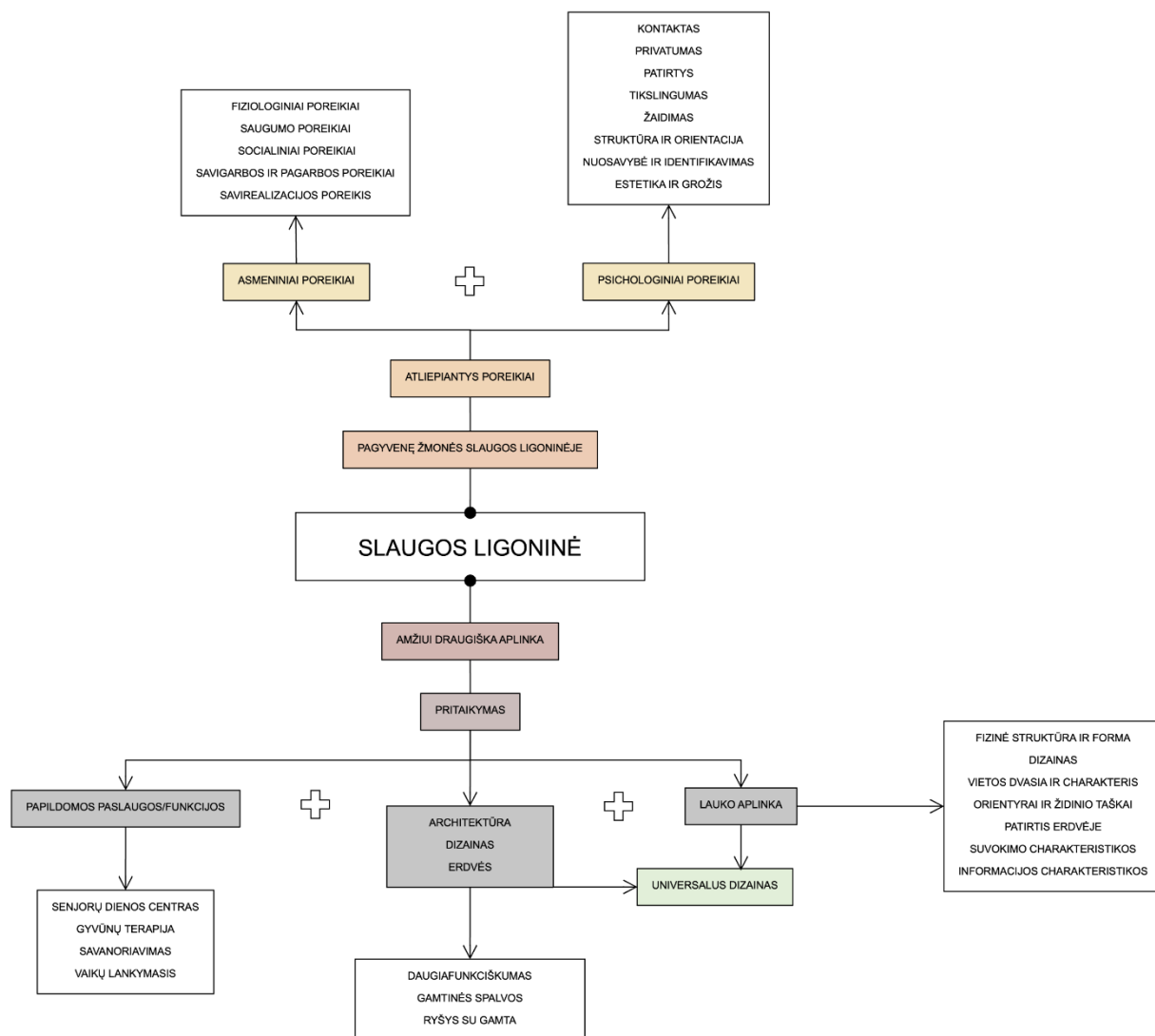
1. aiškus erdvės suvokimas daro teigiamą įtaką pagyvenusio žmogaus gyvenimo kokybei ir gerovei;
2. fiziologinių ir psichologinių poreikių tenkinimas yra būtinas aspektas į kurį reikia atsižvelgti prieš projektuojant pastatus bei erdves pagyvenusiems žmonėms;
3. biofilinio dizaino taikymas slaugos ligoninėje skatina pagyvenusių žmonių sveikatą ir gerovę;
4. gyvūnų terapijos taikymas slaugos ligoninėje gali prisidėti prie pagyvenusių žmonių psichologinės būsenos gerinimo;
5. pagyvenęs žmogus turi teisę į orią ir nepriklausomą senatvę;
6. pagyvenusio žmogaus aplinka turi būti saugi, draugiška, gamtinė, sociali ir pritaikyta;
7. universalus dizaino taikymas padeda spręsti kultūrinės ir kontekstines problemas;
8. bet kokia pagyvenusį žmogų supanti fizinė aplinka, kurioje jis gyvena ar laikinai būna turi būti pritaikyta ir atliepanti visus poreikius;
9. pagyvenusio žmogaus emocinė gerovė ir fiziologinių poreikių patenkinimas dažnai priklauso nuo jį globojančio ar prižiūrinčio asmens.

Hipotetinis modelis

Teorinių tyrimų analizės metu buvo nustatyti esminiai kriterijai, kurie reikalingi rekonstruojant ir plečiant VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės pasirinktą skyrių (žr. 10 pav.).

Rekonstruotas VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrius turi būti:

1. **Atliepantis pagyvenusių žmonių poreikius** – asmeniniai ir psichologiniai poreikiai yra būtini pagyvenusio žmogaus pilnavertiškam gyvenimui.
2. **Amžiui draugiška, pritaikyta aplinka** – apima lauko ir vidaus aplinkos pritaikymą pagyvenusiam žmogui. Panaudojant ne tik universalus dizaino principus, bet ir įdiegiant papildomas funkcijas ar paslaugas.

10 pav. VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos ir plėtros hipotetinis modelis (sudaryta autorės)

1.2. Empiriniai tyrimai

Empirinių tyrimų tikslas – įvertinus empirinių tyrimų rezultatus ir suformulavus išvadas sukurti koncepcinį modelį, kuriame atsispindėtų pagrindinės slaugos ligoninės rekonstrukcijai svarbios priemonės, kurios projektavimo etape padės paruošti VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos planus.

Tyrimų eiga:

1. suformuluota tyrimų programa – iškeltos hipotezės, pasirinkti tyrimo objektai bei metodai;
2. pagal tyrimų programą atlikti tyrimai;
3. remiantis tyrimų rezultatais sukurtas koncepcinis modelis.

1.2.1. Empirinių tyrimų programa ir metodai

Tyrimo hipotezės

Empirinių tyrimų programos sukūrimas yra pradinis etapas, kurio pagrindas yra hipotezės, arba teiginiai. Tyrimų eigoje teiginius bus mėginama paneigti arba įrodyti. Ankstesniu, teorinių tyrimų, etapu suformuluotas hipotetinis modelis yra empiriniams tyrimams iškeltų hipotezių pagrindas.

Tyrimo objektai

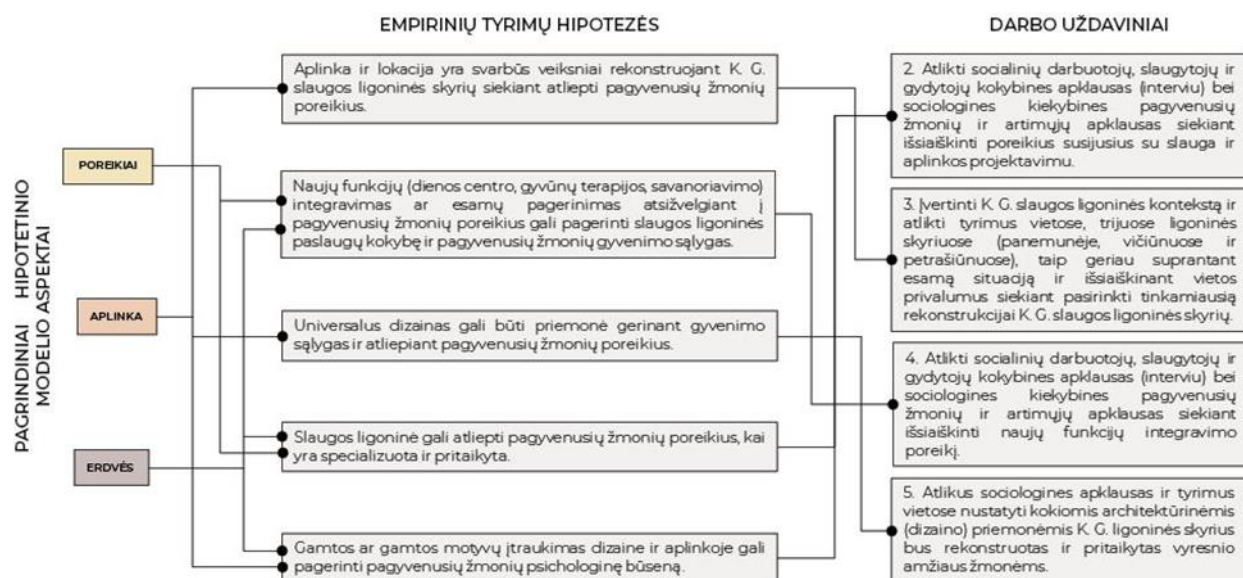
Pagrindžiant arba paneigiant išsikeltas hipotezes, svarbu nustatyti tyrimo objektus, arba kas bus tiriama. Tyrimo objektai gali būti dviejų rūšių: pirminiai, faktinė informacija, kuri pateikiama literatūros tekstuose, istoriniuose dokumentuose, apklausos, eksperimentai, interviu, arba antriniai, kai autorius visus įvykius aprašo ar vaizduoja per savo požiūrio prizmę.

Tyrimo metodai

Pasirinkus tyrimo objektus yra svarstomos metodikos, kurios padeda įrodyti arba paneigti sudarytas prielaidas. Šiai programos daliai yra pasitelkiami įvairūs analizės būdai – tyrimai vietoje (stebėjimai), interviu, apklausos, „Photovoice“ metodas ir kita.

Tyrimo programos sudarymas

Remiantis atliktais teoriniais tyrimais ir sudarytu slaugos ligoninės, atsižvelgiant į pagyvenusio žmogaus poreikius, hipotetiniu modeliu, buvo suformuluotos penkios hipotezės, kurios siejasi su tyrimų uždaviniais (žr. 11 pav.). Tyrimo hipotezės, objektai ir metodai pateikti 11-oje lentelėje.

11 pav. Hipotezių ryšys su hipotetiniu modeliu ir tyrimų uždaviniais (sudaryta autorės)

11 lentelė. Empirinių tyrimų programa (sudaryta autorės)

Nr.	Darbinė hipotezė	Tyrimo objektai	Tyrimo metodai
1.	Aplinka ir lokacija yra svarbūs veiksniai rekonstruojant K. G. Slaugos ligoninės skyrių siekiant atliepti pagyvenusių žmonių poreikius.	<ul style="list-style-type: none"> Specialistų nuomonė ir poreikiai susiję su aplinkos pagyvenusiems žmonėms formavimu. Pagyvenusių žmonių nuomonė ir poreikiai susiję 	<ul style="list-style-type: none"> Interviu Sociologinė apklausa Tyrimai vietos (fotofiksacija,

		<ul style="list-style-type: none"> su aplinkos formavimu. • Pagyvenusių žmonių <u>artimųjų</u> nuomonė ir poreikiai susiję su aplinkos formavimu. • K. Griniaus Slaugos ligoninės Panemunės, Vičiūnų ir Petrašiūnų skyriai. 	vertinimas pagal kriterijus) <ul style="list-style-type: none"> • „Photovoice“
2.	Naujų funkcijų (dienos centro, gyvūnų terapijos, savanoriavimo) integravimas ar esamų pagerinimas atsižvelgiant į pagyvenusių žmonių poreikius gali pagerinti slaugos ligoninės paslaugų kokybę ir pagyvenusių žmonių gyvenimo sąlygas.	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Specialistų</u> nuomonė ir poreikiai susiję su aplinkos pagyvenusiems žmonėms formavimu. • <u>Pagyvenusių žmonių</u> nuomonė ir poreikiai susiję su aplinkos formavimu. • Pagyvenusių žmonių <u>artimųjų</u> nuomonė ir poreikiai susiję su aplinkos formavimu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Interviu • Sociologinė apklausa
3.	Universalus dizainas gali būti priemonė gerinant gyvenimo sąlygas ir atliepian pagyvenusių žmonių poreikius.	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Specialistų</u> nuomonė ir poreikiai susiję su aplinkos pagyvenusiems žmonėms formavimu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Interviu
4.	Slaugos ligoninė gali atliepti pagyvenusių žmonių poreikius, kai yra specializuota ir pritaikyta.	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Specialistų</u> nuomonė ir poreikiai susiję su aplinkos pagyvenusiems žmonėms formavimu. • K. Griniaus slaugos ligoninės Panemunės, Vičiūnų ir Petrašiūnų skyriai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Interviu • Tyrimai vietos (fotofiksacija, vertinimas pagal kriterijus) • „Photovoice“
5.	Gamtos ar gamtos motyvų įtraukimas dizaine ir aplinkoje gali pagerinti pagyvenusių žmonių psichologinę būseną.	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Specialistų</u> nuomonė ir poreikiai susiję su aplinkos pagyvenusiems žmonėms formavimu. • <u>Pagyvenusių žmonių</u> nuomonė ir poreikiai susiję su aplinkos formavimu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Interviu • Sociologinė apklausa

Apibendrinus ir padarius analitinio darbo išvadas, pradiniam etape buvos suformuluotos penkios hipotezės ir kiekvienai iš jų buvo priskirti objektai bei atitinkami tyrimo metodai (žr. 11 lentelę). Taip pat, buvo numatyta sudaryti sociologines apklausas (virtualias anketas ir interviu), surinkti slaugos ligoninės specialistų vietos patirties nuotraukas („Photovoice“ metodas) ir tirti jų rezultatus.

1.2.2. Interviu ir sociologinės apklausos rezultatai

Interviu rezultatai

Tyrimo objektai - specialistų nuomonė.

Atliekant interviu yra siekiama:

- išsiaiškinti kokie esminiai aspektai turėtų lemti slaugos ligoninės vietą ir aplinką;
- išsiaiškinti kokia funkcija/paslauga šiuo metu yra geriausiai ir blogiausiai veikianti ligoninėje;

- išsiaiškinti kokią svarbą ir naudą turėtų naujų funkcijų įdiegimas (dienos centro, gyvūnų terapijos, savanoriavimo, vaikų lankymosi) arba senų patobulinimas siekiant pagerinti slaugos ligoninės paslaugų kokybę ir pagyvenusių žmonių gyvenimo sąlygas;
- išsiaiškinti kokie universalūs dizaino principai šiuo metu ligoninėje prasčiausiai patenkinami ir kokie labiausiai atlieptų pagyvenusių žmonių poreikius ir pagerintų gyvenimo sąlygas;
- išsiaiškinti kokie yra dažniausiai pastebimi/matomi bei mažiausiai ir geriausiai patenkinami pagrindiniai pagyvenusių žmonių poreikiai;
- išsiaiškinti kokie gamtos motyvai ar elementai įtraukti pagyvenusių žmonių aplinkoje gali pagerinti psichologinę būseną.

Interviu apklausoje iš viso dalyvavo 19 specialistų iš VšĮ K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės. Buvo apklausta: trys bendrosios praktikos slaugytojai, du socialiniai darbuotojai, du dietistai, du gydytojai, personalo specialistas, medicinos registratorius, medicinos psichologas, slaugos administratorius, skyriaus vedėjas, masažuotojas, muzikos terapijos specialistas, socialinių reikalų skyriaus vedėjas, ūkio reikalų tvarkytojas ir ligoninės direktorius.

Buvo sąmoningai apklausiami įvairias pareigas K. Griniaus slaugos ligoninėje dirbantys žmonės, kad būtų surinkta kuo įvairesnė informacija, žvelgiant iš įvairių prizmių, kas vėlesniuose projektavimo etapuose būtų naudinga.

Interviu tyrimo dalies klausimai yra pateikiami 3 priede.

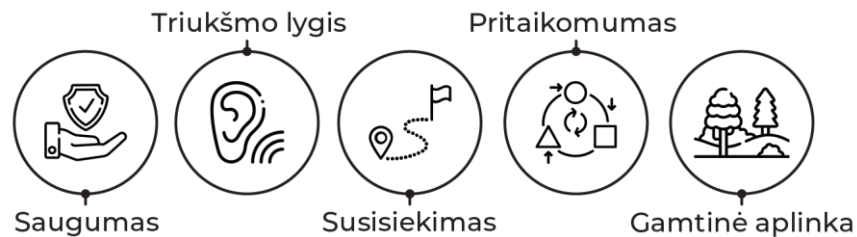
1 hipotezė

Specialistų nuomone, slaugos ligoninės lokacija yra labai svarbi ir beveik vienbalsiai pasisakyta, kad ligoninė būtinai turi būti apsupta gamtos, atsižvelgiant į pacientų gerovę. Slaugos ligoninė taip pat turėtų būti ir gerai pasiekama, kad darbuotojai, specialistai nesudėtingai galėtų atvykti į darbo vietą.

Analizuojant slaugos ligoninės vietos ir aplinkos svarbą, specialistai išskyrė pagrindinius ir svarbiausius geografinės vietos elementus (žr. 12 pav.):

- **Gamtinė aplinka.** Specialistų nuomone, gamtinė aplinka yra būtina žmonėms, o ypač slaugos ligoninėje gulintiems žmonėms. Gamta gydo, suteikia jėgų, atgaivina, žadina džiaugsmą gyvenimui. Slaugos ligoninės pastatas turi būti gamtos apsuptyje, pušyne ar šalia parko su judėjimui skirtomis zonomis arba sunkios būklės pacientams palatose turi būti dideli atidaromi langai arba durys. Jei pastatas yra mieste, tuomet, turi būti didelis uždaras ir augalų gausa apsuptas kiemas.
- **Susisiekimas.** Svarbu, kad slaugos ligoninė būtų gerai pasiekama ne tik pacientams, bet ir jų artimiesiems ir ypatingai įstaigos darbuotojams. Didelis privalumas, jei įstaiga lengvai pasiekama viešuoju transportu, netoli yra viešojo transporto stotelė, patogus ne tik privažiavimas automobiliu, bet ir automobilių stovėjimo aikštelė.
- **Triukšmo lygis.** Specialistų nuomone, slaugos ligoninei netinkama vieta yra šalia judrios gatvės, kur daug triukšmo. Aplinka turi būti rami, netriukšminga, primenanti sanatoriją, tarsi medicininė ramybės oazė.
- **Saugumas.** Slaugos ligoninės teritorija turi būti aptverta, saugoma. Žmonės teritorijoje turi jaustis saugiai, o darbuotojai gali būti ramesni, kad pacientai neišeis iš teritorijos ypač jei turi sutrikimų su orientacija.

- **Pritaikomumas.** Aplinka, lauko erdvės tinkamai pritaikytos. Turi būti ne tik judėjimui skirtos vietos, bet ir visos erdvės pritaikytos įvairios sveikatos būklės žmonėms.

12 pav. Specialistų išskirti svarbiausi lokacijos kriterijai (sudaryta autorės)

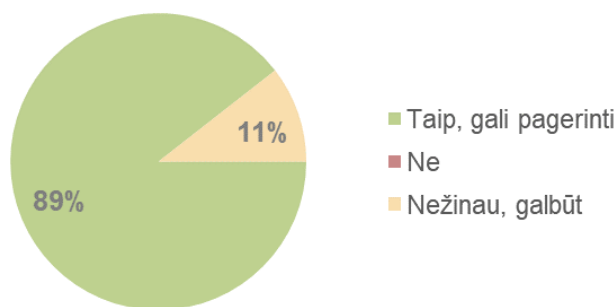
Paklausus specialistų į kokius, jų nuomone, aspektus, susijusius su aplinka ir vieta, labiausiai reikėtų atsižvelgti rekonstruojant K. Griniaus slaugos ligoninės skyrių, buvo paminėta keletas su išorės ir vidaus rekonstrukcija susijusių aspektų, kurie pateikiami 12-oje lentelėje.

12 lentelė. Specialistų išskirti pagrindiniai rekonstrukcijai svarbūs aspektai susiję su vieta ir aplinka (sudaryta autorės)

Vidus	Išorė
<ul style="list-style-type: none"> • šviesios gyvos spalvos; • patogus naudojimas personalui ir pacientams; • vieta užimtumo terapijai; • bendravimui / poilsiui vieta pacientams ir personalui; • pritaikytos patalpos ypač demencija sergantiems žmonėms; • bendra valgykla; • remontas sienų, lubų, senų baldų ir inventoriaus pakeitimas; • modernesni kabinetai; • palatų funkcionalumas; • mažinamas pacientų skaičius palatose; • palatos su atskira tualetas ir prausimosi zona; • darbuotojų rūbinė; • rekonstrukcija turėtų atitikti V-14, naujosios redakcijos reikalavimus. 	<ul style="list-style-type: none"> • aptverta teritorija; • daug žalumos; • patogus maisto produktų patekimo kelias į virtuvę; • automobilių stovėjimo aikštelė; • patekimo į priėmimo kambarį ir iš jo problema, darbuotojų praėjimo estetinio vaizdo sukūrimas; • pritaikymas neįgaliesiems; • geras susisiekimas; • judėjimui skirtos vietos; • rami aplinka.

2 hipotezė

Paklausus specialistų, ar naujų funkcijų, kaip dienos centro, gyvūnų terapijos, savanoriavimo ar vaikų lankymosi įdiegimas galėtų pagerinti slaugos ligoninės paslaugų kokybę ir pagyvenusių žmonių gyvenimo sąlygas, tai beveik vienbalsiai atsakė, kad gali pagerinti (žr. 13 pav.).

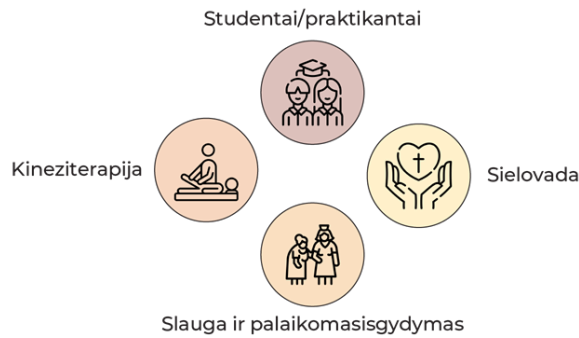
13 pav. Specialistų išsakyta nuomonė apie naujų funkcijų įdiegimo naudą slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

Analizuojant, kokios K. Griniaus slaugos ligoninėje šiuo metu yra geriausiai veikiančios ir išvystytos bei kokios blogiausiai veikiančios ar išvis neveikiančios funkcijos / paslaugos, specialistai išskyrė keturias gerai veikiančias, penkias neveikiančias bei tris veikiančias, bet tobulinamas funkcijas (žr. 13 lentelę).

13 lentelė. Specialistų išskirtos veikiančios, neveikiančios ir veikiančios, bet tobulinamos funkcijos slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

Veikiančios funkcijos / paslaugos	Neveikiančios funkcijos / paslaugos	Veikiančios, bet tobulinamos funkcijos / paslaugos
<ul style="list-style-type: none"> – Kineziterapija – Slauga ir palaikomasis gydymas – Studentai/praktikantai – Sielovada 	<ul style="list-style-type: none"> – Sensorinių/relaksacinių patalpų nėra – Retos psichologijos terapijos – Papildomo užimtumo trūkumas – Dienos stacionaro nėra – Komunikacijos nebuvimas (tarp skyrių) 	<ul style="list-style-type: none"> – Socialinė paslauga – Muzikos terapija – Savanorystė

Specialistai, kaip geriausiai veikiančias funkcijas K. Griniaus slaugos ligoninėje paminėjo keturias (žr. 14 pav.): kineziterapiją, slaugą ir palaikomąjį gydymą, studentų/praktikantų lankymąsi bei sielovadą. Slaugos ir palaikomojo gydymo funkcija yra pagrindas slaugos ligoninėje, dėl to žmonės čia ir važiuoja, kad gautų reikalingą medicininę priežiūrą. Kineziterapija taip pat yra neatsiejama ir būtina tokioje įstaigoje, kad menkai judantys arba visai nejudantys žmonės, gautų fizinio aktyvumo ir būtų didinamas raumenų tonusas. Kita labai svarbi funkcija, ypač pagyvenusiems žmonėms, yra sielovada. Kai žmonės serga ar prastai jaučiasi dažnai pradeda abejoti tikėjimu, dvasine gerove, todėl dvasinis palaikymas tokiais momentais yra labai svarbus ir reikalingas. Ir ketvirtas pasiteisinantis dalykas slaugos ligoninėje yra studentų / praktikantų lankymasis. Studentai, norintys atlikti praktiką slaugos ligoninėje, labai džiugina ne tik senjorus, bet ir darbuotojus. Senjorai gauna daugiau dėmesio ir šilumos, o darbuotojai gali daugiau susikonsultuoti į pareigas, bei padėti ugdyti jaunus būsimus darbuotojus.

14 pav. Specialistų įvardintos geriausiai veikiančias funkcijos slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

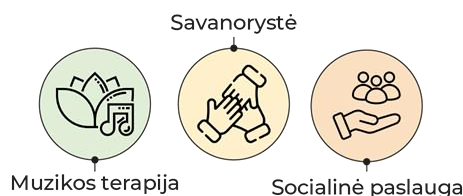
Deja, didesnę dalį funkcijų ir paslaugų specialistai įvardino kaip neveikiančias arba kurių trūksta. Kaip trūkumai buvo įvardinti keturi aspektai (žr. 15 pav.):

1. **Retos psichologijos terapijos.** Yra stiprus poreikis dažnesnių psichologijos terapijų ne tik pacientams, bet ir darbuotojams.
2. **Užimtumo trūkumas.** Nors senjorai gauna papildomos veiklos, tačiau jos kartais norisi ir daugiau. Pagrindinė problema – žmogiškųjų išteklių resursų trūkumas.
3. **Sensorinių / relaksacinių patalpų trūkumas.** Pasikalbėjus su specialistais, vienas iš didžiausių poreikių buvo išreikštas atskirų, specialių sensorinių ir relaksacinių erdvių, kur pacientai galėtų pabūti ramiai, susikaupti ar atsipalaiduoti ir tiesiog pasimėgauti girdimais, jaučiamais, užuodžiamais pojūčiais ar matomais vaizdais.
4. **Dienos stacionaro trūkumas.** Dar vienas labai svarbus ir išsakytas poreikis, dienos stacionaras, tai vieta, kur žmonės būtų prižiūrimi tik kelias valandas suteikiant reikiamą pagalbą.

15 pav. Specialistų įvardintos neveikiančios, prastai veikiančios arba trūkstamos funkcijos slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

Įdomu, kad buvo paminėtos trys funkcijos (socialinė paslauga, muzikos terapija ir savanorystė), kurios, vienu specialistų nuomone, šiuo metu gerai funkcionuoja K. Griniaus slaugos ligoninėje ir kitų specialistų nuomone, kad prastai funkcionuoja (žr. 16 pav.). Tad išvada daroma tokia, jog socialinė paslauga, savanorystė ir muzikos terapija yra reikalingos ir naudingos funkcijos, tačiau turėtų būti tobulinamos. Tam galbūt, turėtų būti skiriama daugiau laiko, turima daugiau priemonių ne tik daiktinių, bet ir žmogiškųjų išteklių ir taip pat turi būti daugiau atsižvelgta į slaugos ligoninėje gulinių žmonių išsakytą poreikį.

16 pav. Specialistų įvardintos veikiančios, bet tobulinamos funkcijos slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

3 hipotezė

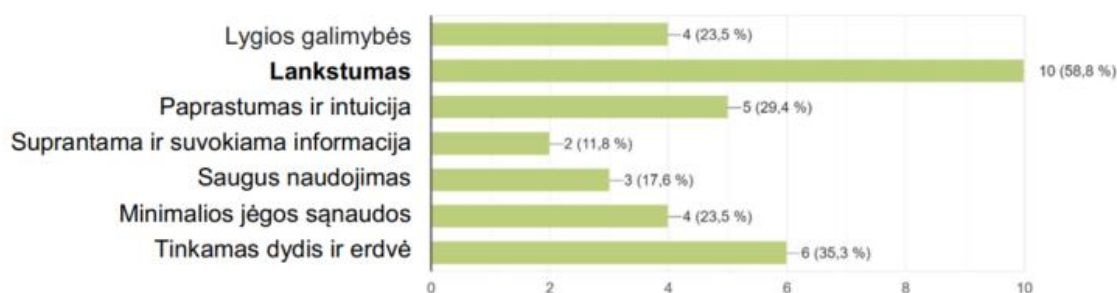
Specialistų buvo paklausta ar jie žino ar bent girdėję, kas yra universalus dizainas. Tik keletui iš jų atsakius, kad nėra girdėję, juos supažindinau ir pristaciau visus septynis universalaus dizaino principus su pavyzdžiais. Vieninga specialistų nuomone, universalus dizainas gali būti viena iš naudingų priemonių rekonstruojant K. Griniaus slaugos ligoninę. Tai gera priemonė, nes universalus dizainas pritaiko aplinką visiems, nepriklausomai nuo nieko, o slaugos ligoninė turi būti universali, nes jos paslaugomis naudojasi įvairios fizinės ir sveikatos būklės žmonės.

Analizuojant, kurie universalaus dizaino principai geriausiai atlieptų pagyvenusių žmonių poreikius ir pagerintų gyvenimo sąlygas slaugos ligoninėje didžioji dalis specialistų išskyrė du, jų nuomone, svarbiausius principus: paprastumą ir intuityją bei tinkamą dydį ir erdvę (žr. 17 pav.).

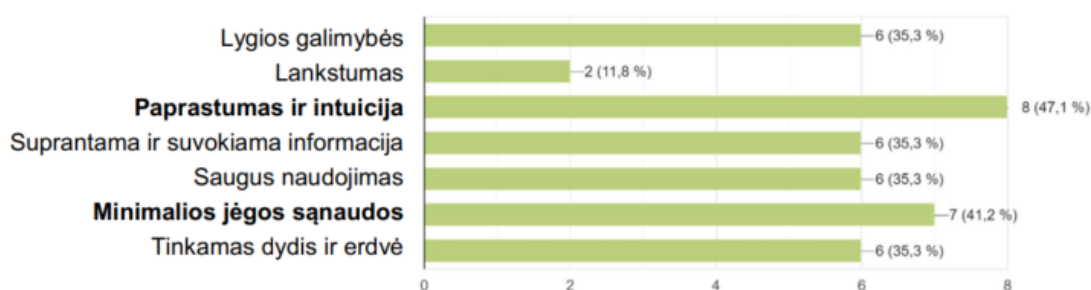
17 pav. Specialistų universalaus dizaino principų vertinimas, kurie principai geriausiai atlieptų pagyvenusių žmonių poreikius ir pagerintų gyvenimo sąlygas (sudaryta autorės)

Taip pat, specialistų buvo paprašyta įvardinti, jų nuomone, šiuo metu geriausiai veikiančius ar labiausiai pasiteisinančius universalaus dizaino principus (žr. 18 pav.). Daugiausiai įvertinimų surinko lankstumo principas. Kad šiuo metu slaugos ligoninėje esančios įrangos (pavyzdžiui, reguliuojamos lovos, kėdės) ir kitų priemonių, kurios pritaikytos pagal individualius poreikius yra pakankamai.

18 pav. Specialistų universalaus dizaino principų vertinimas, kurie principai šiuo metu geriausiai veikia slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

Šalia geriausiai veikiančių principų buvo paprašyta specialistų įvardinti ir blogiausiai šiuo metu veikiančius arba mažiausiai įgyvendintus universalaus dizaino principus (žr. 19 pav.). Iš tiesų nustebino tai, kad beveik visi principai (išskyrus vieną, lankstumą, kuris ir buvo įvertintas kaip geriausiai veikiantis principas) buvo įvardinami, kaip gan prastai veikiantys ir įgyvendinti. Tačiau daugiausiai buvo paminėti du principai: minimalios jėgos sąnaudos bei paprastumas ir intuityva. Pasirodo, nors slaugos ligoninėje šiuo metu yra pakankamai pritaikytų priemonių pagal individualius poreikius, tačiau minimalios jėgos sąnaudų punktas dar nėra labai gerai išvystytas. Taigi dar reikia stipriai padirbėti su dizainu slaugos ligoninėje, kuris būtų pritaikytas naudotis įdedant minimaliai savo pastangų. Na ir prasčiausia situacija, specialistų nuomone, yra su paprastumo ir intuityvos principo įgyvendinimu slaugos ligoninėje. Atsižvelgiant į tai, kad šis paprastumo ir intuityvos principas buvo paminėtas specialistų ir kaip vienas iš svarbiausių ir geriausiai galinčių atliepti pagyvenusių žmonių poreikius, ši informacija bus labai aktuali kitame projektavimo etape, į kurią reikės atsižvelgti.

19 pav. Specialistų universalaus dizaino principų vertinimas, kurie principai šiuo metu blogiausiai veikia slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

4 hipotezė

Specialistų nuomone, labai svarbu, kad slaugos ligoninė būtų specializuota ir tinkamai pritaikyta. Gerai pritaikyta aplinka padeda pagerinti ne tik pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybę slaugos ligoninėje, bet ir palengvina darbą įstaigos darbuotojams. Analizuojant, kokie yra pagrindiniai pagyvenusių žmonių poreikiai, specialistai išskyrė keletą dažniausiai pastebimų:

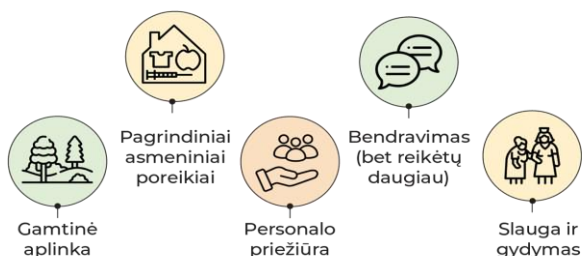
- bendrieji būtinieji poreikiai, kurie reikalingi kiekvieną dieną;
- bendravimo, supratimo poreikis;
- gamtinės aplinkos poreikis;
- baldų pritaikymas mažoms erdvėms;
- televizijos poreikis;
- terapijos poreikis;
- kineziterapeuto poreikis;
- koplyčios, mišių, psichologinės gerovės poreikis;
- meilės, dėmesio poreikis;
- judėjimo, kūno padėties pakeitimo poreikis;
- kokybiškos slaugos poreikis;
- patogios ir saugios aplinka;
- privatumas ypač miego, ramybės metu;

- emociškai stabilesnio personalo poreikis;
- pamažintas žmonių kiekis palatose;
- relaksacinių, sensorinių erdvių poreikis.

20 ir 21 paveiksluose pateikiami esminiai specialistų išskirti šiuo metu mažiausiai ir geriausiai patenkinami pagyvenusių žmonių poreikiai.

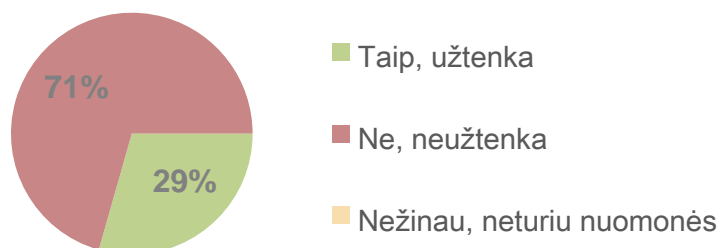
20 pav. Specialistų nuomone, šiuo metu mažiausiai patenkinami arba išvis nepatenkinami pagyvenusių žmonių poreikiai (sudaryta autorės)

21 pav. Specialistų nuomone, šiuo metu geriausiai patenkinami pagyvenusių žmonių poreikiai (sudaryta autorės)

5 hipotezė

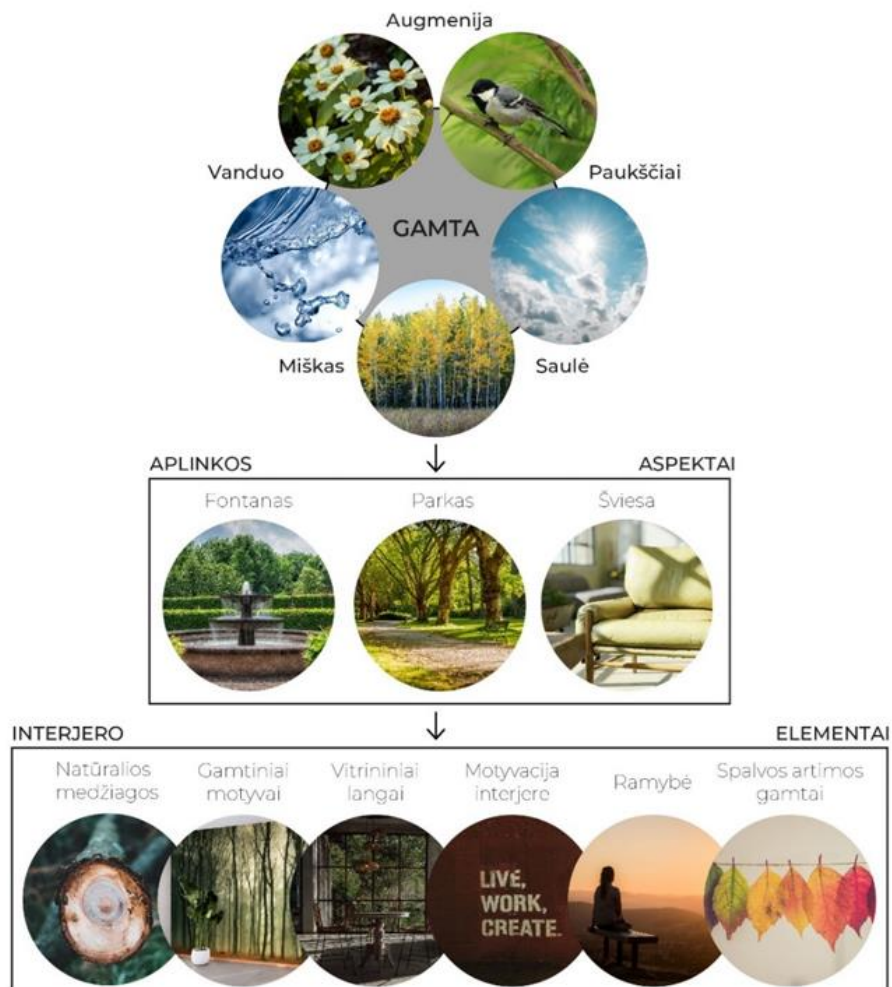
Gamtos poveikis žmogui yra milžiniškas. Net sergant sunkiausiomis ligomis, jei žmogus būtų gydomas ne tik medicininiais preparatais, bet ir būtų dažniau išvežamas į gamtą arba bent pro langą kasdien galėtų matyti medžius, saulę, dangų, paukščius, jo psichologinė būseną žymiai pagerėtų, o kai žmogus yra psichologiškai stiprus, lengviau gyja ir fiziškai. Su šia mintimi vienbalsiai sutinka ir specialistai, kad gamtos poveikis žmogui, pagyvenusiam žmogui yra vienareikšmiškai teigiamas. Tačiau paklausus, kokia situacija yra slaugos ligoninėje su gamtos įtraukimu į pagyvenusių žmonių aplinką, tai daugiau negu pusė specialistų atsakė, kad šiuo metu slaugos ligoninėje esamo ir kuriamo ryšio su gamta neužtenka (žr. 22 pav.).

22 pav. Specialistų išsakyta nuomonė apie šiuo metu esamą ir kuriamą ryšį su gamta slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

Analizuojant dabartinę situaciją, kokie veiksniai lemia, kad neužtenka esamo ir kuriamo ryšio su gamta K. Griniaus slaugos ligoninėje, tai specialistai išskyrė du dalykus. Pirmas, tai kad trūksta darbuotojų, kurie galėtų daugiau laiko skirti pacientams išvežant juos į gamtą. O antra, kad yra pilnai neišnaudotos erdvės t. y., kad jei net ir yra potenciali patalpa, kurioje galėtų būti daugiau gamtos motyvų, to nėra padaryta.

Toliau analizuojant, kokia gamtinė aplinka ar jos motyvai turėtų būti pagyvenusio žmogaus aplinkoje, kad būtų kuriama gera psichologinė atmosfera, specialistai paminėjo nemažai svarbių aspektų (žr. 23 pav.), kurie padės tolimesniame projektavimo etape.

23 pav. Specialistų išskirti gamtinės aplinkos aspektai, kurie turėtų būti pagyvenusio žmogaus gyvenamoje aplinkoje - slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

Sociologinės apklausos rezultatai

Tyrimo objektai - pagyvenusių žmonių ir jų artimųjų nuomonė.

Atliekant interviu yra siekiama:

- remiantis pagyvenusių žmonių ir jų artimųjų nuomone, išsiaiškinti esminius slaugos ligoninės vietos ir aplinkos kriterijus;
- remiantis pagyvenusių žmonių ir jų artimųjų nuomone, išsiaiškinti ar naujų paslaugų / funkcijų įdiegimas, tokių kaip, pavyzdžiui, vaikų lankymasis, savanoriavimas ar gyvūnų terapija, pagerintų gyvenimo sąlygas slaugos ligoninėje;
- remiantis pagyvenusių žmonių nuomone, išsiaiškinti gamtos ir gamtos elementų įtrauktį interjere, poveikį psichologinei būsenai;
- remiantis pagyvenusių žmonių nuomone, nustatyti svarbiausius interjero ir gamtos motyvų įtraukimo elementus dizaine ir aplinkoje slaugos ligoninei, kurie gali pagerinti pagyvenusių žmonių psichologinę būseną;
- išsiaiškinti artimųjų išvalgas ir pasiūlymus, kas padėtų pagerinti pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybę slaugos ligoninėje.

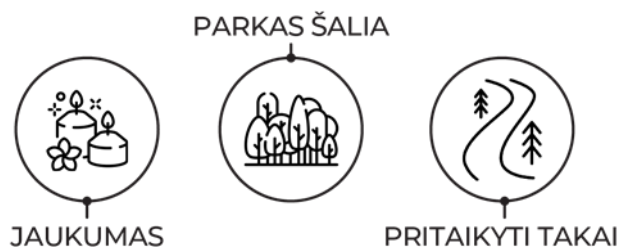
Parengus anoniminę anketinę apklausą iš viso buvo surinkta 121 atsakymas (92 moterys ir 29 vyrai). Buvo apklausiami pagyvenę žmonės nuo 65 metų amžiaus ir jų artimieji nuo 18 iki 64 metų amžiaus. Iš viso buvo gauta 20 pagyvenusių žmonių atsakymų (65–74 m – 10 senjorų, 75–84 m – 8 senjorai ir 1 senjoras, vyresnis nei 85 metų) bei 101 atsakymas iš artimų žmonių (18–24 m – 33 artimieji, 25–34 m – 11 artimųjų, 35–44 m – 17 artimųjų ir 45–64 m – 41 artimasis).

Sociologinės apklausos pagyvenusiems žmonėms ir jų artimiesiems klausimai yra pateikiami 4 priede.

1 hipotezė

Vertinant lokacijos svarbą slaugos ligoninei beveik vienbalsiai buvo pasisakyta, senjorų ir artimųjų nuomone, kad tinkamiausia aplinka yra apsupta gamtos. Tik vienas senjoras iš 20-ties ir penki artimieji iš 101 pasisakė už urbanizuotą aplinką. Pora artimųjų taip pat pasisakė ir už urbanizuotos ir gamtinės aplinkos kombinaciją slaugos ligoninei, kad ji būtų apsupta gamtos, tačiau vis tiek mieste, kad būtų lengviau pasiekama.

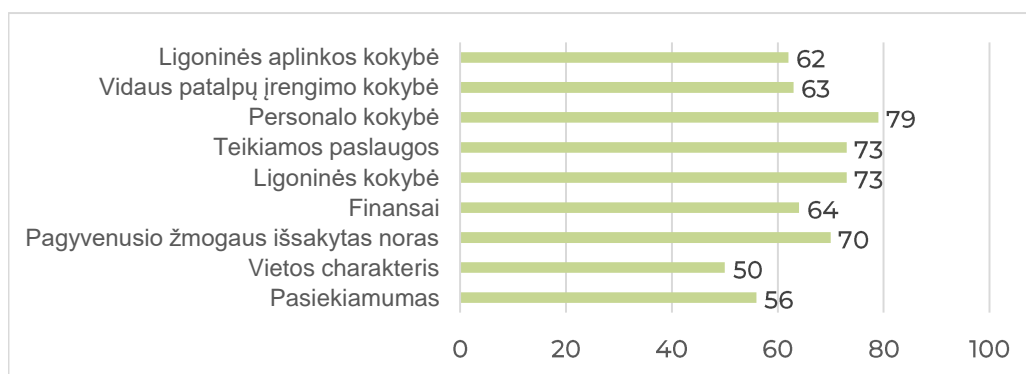
Senjorams buvo pateikti variantai, remiantis analitinio tyrimo etape išsiaiškintais esminiais vietos kriterijais, kurie mums leidžia paprasčiau ir greičiau pažinti mus supančią erdvę ir joje gerai jaustis. Pagyvenusių žmonių nuomone, slaugos ligoninės aplinka būtų patrauklesnė, jei joje jaustųsi jaukiai, šalia būtų parkas ir pritaikyti takai pasivaikščioti (žr. 24 pav.). Kaip mažiausiai svarbius kriterijus išskyrė: vietos išskirtinumo ir charakterio aspektą, kad jis nėra senjorams aktualus, taip pat nėra labai svarbus vietos įdomumas ir įtrauktis bei lauko erdvių ir pastatų forma.

24 pav. Pagyvenusių žmonių nuomone, svarbiausi slaugos ligoninės aplinkos aspektai (sudaryta autorės)

Artimųjų nuomone, į ką jie labiausiai atsižvelgtų **renkantis slaugos ligoninę**, daugiausiai artimųjų pasisakė, kad **svarbiausi aspektai būtų personalo kokybė, teikiamos paslaugos, ligoninės**

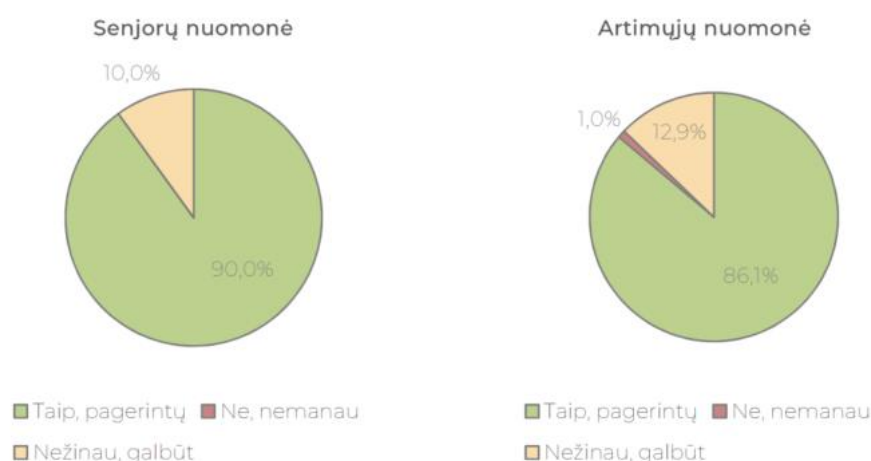
kokybė ir išsakytas pagyvenusio žmogaus noras. Mažiausiai svarbūs kriterijai pasirodė vietos charakterio ir pasiekiamumo klausimas (žr. 25 pav.). Iš pasirinktų atsakymų, galime susidaryti nuomonę, kad artimiesiems svarbiausia yra paslaugų kokybė, norint kad būtų tinkamai pasirūpinta pagyvenusiu žmogumi. Ir ne ką mažiau svarbu yra pačio senjoro išsakyta nuomonė, kur jis norėtų būti. Ir tik atitikus šiuos pagrindinius aspektus, būtų atsižvelgiama į kitus kriterijus, pavyzdžiui, architektūrą ar dizainą.

25 pav. Artimųjų nuomone, svarbūs kriterijai renkantys slaugos ligoninę (sudaryta autorės)

2 hipotezė

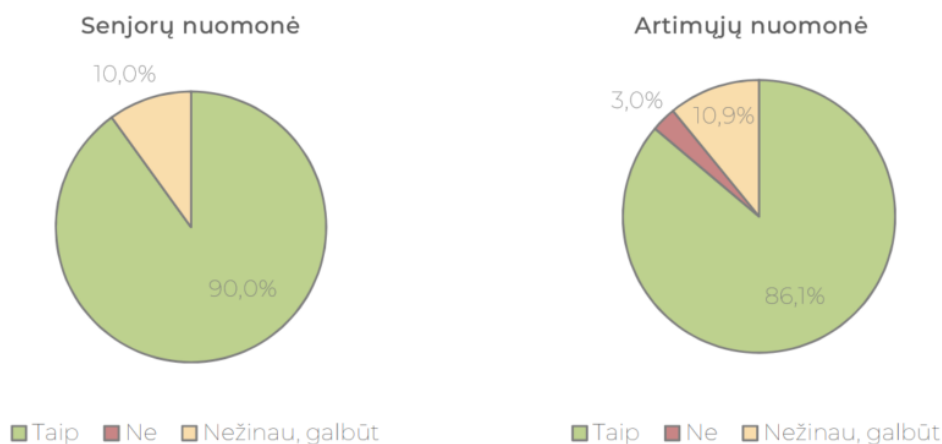
Analizuojant naujų paslaugų / funkcijų (vaikų, savanorių lankymasis, gyvūnų terapijos paslaugos) įdiegimo svarbą slaugos ligoninėje ir, ar tai pagerintų pagyvenusių žmonių gyvenimo sąlygas slaugos ligoninėje, didžioji dalis respondentų (senjorų 90 % (n = 18) ir artimųjų 86,1 % (n = 87)) pasisakė teigiamai (žr. 26 pav.). Tik 1,0 % (n = 1) artimųjų išreiškė nuomonę, kad naujų paslaugų / funkcijų įdiegimas negali pagerinti slaugos ligoninėje esančių pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybės. Tad galima daryti išvadą, kad papildomos veiklos, užimtumas su kitais žmonėmis ar gyvūnais yra labai svarbus aspektas slaugos ligoninėje, kuris prisideda prie pagyvenusių žmonių geresnių gyvenimo sąlygų.

26 pav. Senjorų ir artimųjų nuomone, naujos funkcijos / paslaugos slaugos ligoninėje pagerintų gyvenimo sąlygas (sudaryta autorės)

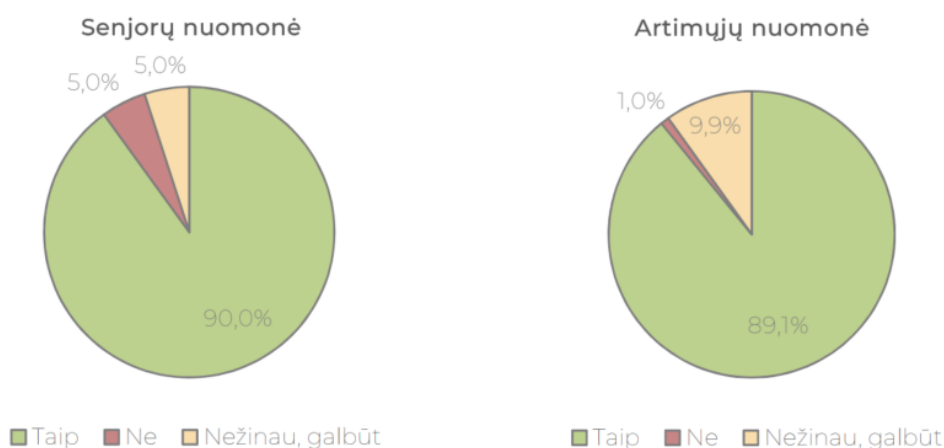
Vertinant išsakytą gan didelį vaikų lankymosi poreikį, galime susidaryti nuomonę, kad vis dėlto jauno, energingo vaiko buvimas šalia seno žmogaus daro nemenką įtaką jo psichologinei būsenai.

Tik trijų artimųjų nuomone 3,0 % (n = 3), vaikai negali pagerinti pagyvenusių žmonių emocinės būklės, tačiau 90 % (n = 18) senjorų ir dauguma artimųjų 86,1 % (n = 87) mano priešingai. (žr. 27 pav.). Vaikai yra viena iš galimų priemonių, kuri gali praskaidrinti senjorų senatvę ir padaryti ją ne tik energingesnę, bet ir prasmingesnę.

27 pav. Senjorų ir artimųjų nuomone, vaikų lankymasis gali pagerinti pagyvenusio žmogaus psichologinė būseną (sudaryta autorės)

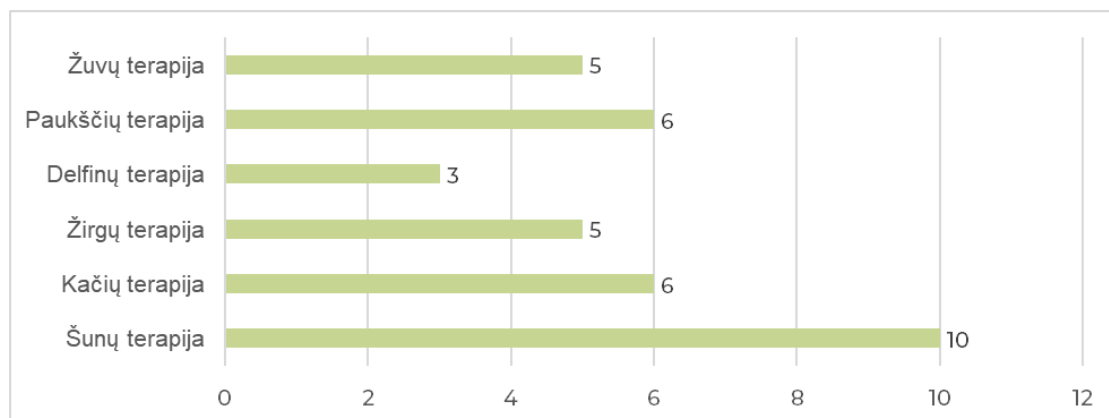
Gyvūnų terapijos paslaugų poreikis slaugos ligoninėje buvo išsakytas taip pat gan didelis (žr. 28 pav.). Už gyvūnų terapijos naudą pasisakė 90 % (n = 18) senjorų ir 89,1 % (n = 90) artimųjų. Prieš pasisakė tik 5 % (n = 1) senjorų ir 1 % (n = 1) artimasis. Akivaizdu, kad daugumos nuomone, gyvūnėlių terapija būtų labai naudinga pagyvenusiems žmonėms, nes ji gali pagerinti psichologinius veiksnius. Gyvūnai senjorams padėtų ne tik užpildyti laisvą laiką, tačiau ir suteikti šilumos, artumo ir laimės pojūčių, kurių daug kam labai trūksta ir reikia, ypač tiems pagyvenusiems žmonėms, kurie neturi artimųjų ar kas juos aplanko.

28 pav. Senjorų ir artimųjų nuomone, gyvūnų terapija gali pagerinti pagyvenusio žmogaus psichologinė būseną (sudaryta autorės)

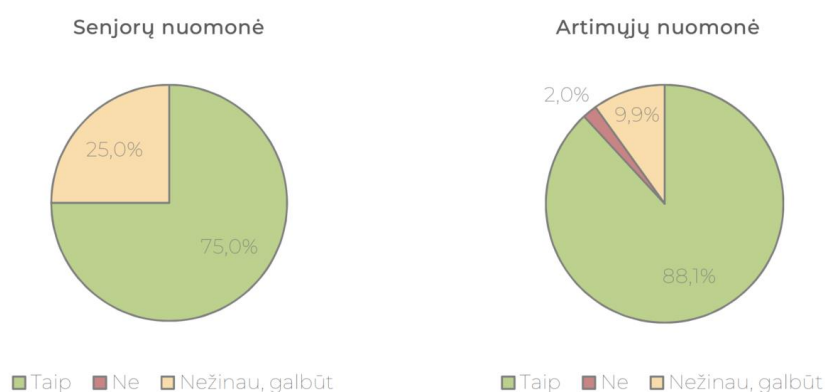
Pateikus senjorams gyvūnų terapijos variantus, tokius kaip šunų, kačių, žirgų, delfinų, paukščių ir žuvų, daugiausiai dėmesio sulaukė šunų terapija 50 % (n = 10) (žr. 29 pav.). Po tiek pat balsų pagal poreikį buvo pasirinktos kačių 30 % (n = 6) ir paukščių 30 % (n = 6) terapijos. Net 45 % (n = 9)

senjorų pasisakė, kad gyvūnų terapijos norėtų kasdien, 20 % (n = 4) pasisakė už kas savaitinę terapijos galimybę, 15 % (n = 3) pasisakė už du kartus per savaitę vykstančią terapiją, 10 % (n = 2) pasisakė už kartą per mėnesį vykstančią terapiją ir tik 5 % (n = 1) respondentų norėtų, kad gyvūnų terapija vyktų 3 kartus per savaitę arba kartą per mėnesį. Atsižvelgiant į tokį dažną poreikį gyvūnų terapijos, kitame darbo etape reikės pagalvoti apie galbūt specialios patalpos gyvūnams įrengimo galimybes K. Griniaus slaugos ligoninėje.

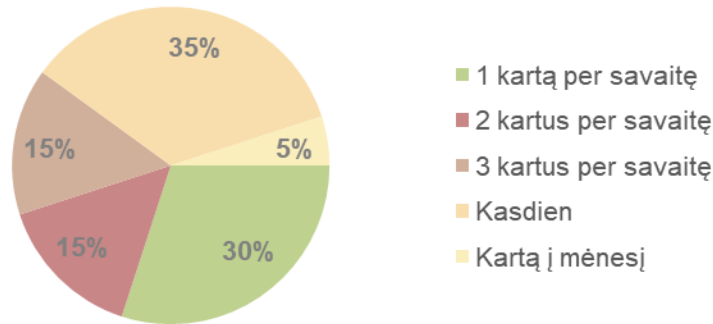
29 pav. Gyvūnų terapijos poreikis (sudaryta autorės)

Savanorių lankymasis slaugos ligoninėje taip pat gali daryti teigiamą poveikį pagyvenusiems žmonėms. Didžioji dalis respondentų 75 % (n = 15) senjorų ir 88,1 % (n = 89) artimieji namo, kad savanoriai gali būti naudingi ir pagerinti pagyvenusių žmonių psichologinę būseną. Tik 2 % (n = 2) artimųjų kategoriškai mano, kad savanoriai nereikalingi ir būtų nenaudingi. Visi kiti respondentai: 25 % (n = 5) senjorų ir 9,9 % (n = 10) artimųjų nežino ar savanorių lankymasis būtų naudingas, tačiau kategoriškai prieš nepasisako (žr. 30 pav.).

30 pav. Senjorų ir artimųjų nuomone, savanorių lankymasis gali pagerinti pagyvenusio žmogaus psichologinę būseną (sudaryta autorės)

Atsižvelgiant į senjorų išsakytą nuomone, kaip dažnai jie norėtų, kad savanoriai juos lankytų, tai 35 % (n = 7) pasisakė, jog norėtų savanorius slaugos ligoninėje matyti kasdien, 30 % (n = 6) pasisakė, kad norėtų 1 kartą per savaitę, po 15 % (n = 3) nori, kad pagyvenusius žmones savanoriai lankytų du arba tris kartus per savaitę ir tik 5 % (n = 1) respondentas mano, jog užtektų karto per mėnesį savanorių apsilankymo (žr. 31 pav.).

31 pav. Senjorų nuomone, savanorių lankymosi dažnumo poreikis slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

5 hipotezė

Analizuojant pagyvenusių žmonių nuomone, ar gamtos ir gamtos motyvų įtraukimas dizaine ir aplinkoje gali pagerinti senjorų psichologinę būseną, vienbalsiai buvo pasisakyta, jog gamta daro didelį poveikį ir kelia tik teigiamus jausmus. Todėl remiantis respondentų nuomone, galime daryti išvadas, kad slaugos ligoninei ne tik svarbi supanti gamtinė aplinka, tačiau labai svarbu ir natūralių gamtos elementų įtraukimas į gyvenamos aplinkos interjerą.

Senjorų nuomone, su gamta jiems labiausiai asocijuojasi keturios spalvos tokios kaip, žalia, geltona, smėlio ir dramblio kaulo (žr. 32 pav.). Atsižvelgiant į tai, galime daryti išvadas, kad pagyvenę žmonės slaugos ligoninėje jaustųsi gerai ir arčiau gamtos, juos supančioje aplinkoje, gyvenamose erdvėse turi vyrėti šios išskirtos keturios pagrindinės spalvos.

32 pav. Senjorų nuomone, pagrindinės spalvos, kurios asocijuojasi su gamta (sudaryta autorės)

Anoniminėje anketinėje apklausoje senjorams buvo pateikta dvylika įvairių gydymo įstaigų bendrų erdvių su skirtingu gamtos elementų įtraukimo kiekiu interjere. Labiausiai žmonėms patiko keturi interjerai, kuriuose gamtos ir jos elementų buvo daugiausia (žr. 5 priedą).

Taip pat anoniminėje anketinėje apklausoje senjorams buvo pateiktos ir aštuonios įvairių gydymo įstaigų palatos su skirtingu gamtos detalių įtraukimo lygiu interjere. Jaukiausias ir priimtinausias pagyvenusiems žmonėms pasirodė trys, kuriose yra įtraukta daugiausiai gamtos elementų ir kurios mažiausiai primena ligoninės palatas. Iš pateiktų palatų pavyzdžių dvi nuotraukos nesulaukė nei vieno balso, nes jos buvo labiausiai primenančios ligoninę ir mažiausiai jaukios (žr. 6 priedą).

Apžvelgus senjorų interjerų pasirinkimus buvo išskirti esminiai palatų (žr. 33 pav.) ir bendrų erdvių (žr. 34 pav.) kriterijai, kurie būtų patrauklūs rekonstruojant K. Griniaus slaugos ligoninės skyrių, siekiant sukurti komfortišką ir jaukią aplinką pagyvenusiems žmonėms.

- PALATŲ KRITERIJAI**
- ① Jauku
 - ② Privatu
 - ③ Dominuoja natūralios medžiagos (medis)
 - ④ Dominuoja žali, smėlio, balti, geltoni, rusvi atspalviai
 - ⑤ Šviesu
 - ⑥ Erdvu
 - ⑦ Galimybė išeiti į lauką
 - ⑧ Gamtinių motyvų elementai interjere
 - ⑨ Televizorius
 - ⑩ Kuriama namų atmosfera

33 pav. Senjorų nuomone, esminiai palatų interjero kriterijai slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

- BENDRŲ ERDVŲ KRITERIJAI**
- ① Jauku
 - ② Daug žalumos
 - ③ Dideli langai
 - ④ Dominuoja smėlio, balti, geltoni, rudi atspalviai
 - ⑤ Šviesu
 - ⑥ Erdvu
 - ⑦ Atsisėdimo erdvės
 - ⑧ Erdvūs koridoriai
 - ⑨ Nemonotoniškas interjeras
 - ⑩ Kuriama namų atmosfera

34 pav. Senjorų nuomone, esminiai bendrų erdvių interjero kriterijai slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

Analitinio tyrimo etape, buvo analizuojami ir vertinami pagal išsikeltus kriterijus penki analogai, kurie buvo pateikti ir pagyvenusiems žmonėms anoniminėje anketoje vizualiniam aplinkos vertinimui. Žemiau esančioje 14 lentelėje pateikti trys daugiausiai balsų surinkę analogai, kartu su įžvalgomis ir komentarais, remiantis prieš tai išskirtais senjorų esminiais kriterijais, kokia slaugos ligoninės aplinka būtų patraukliausia ir priimtinausia.

14 lentelė. Senjorų nuomone, priimtinausi analogų-gydymo įstaigų aplinkos pavyzdžiai (sudaryta autorės)

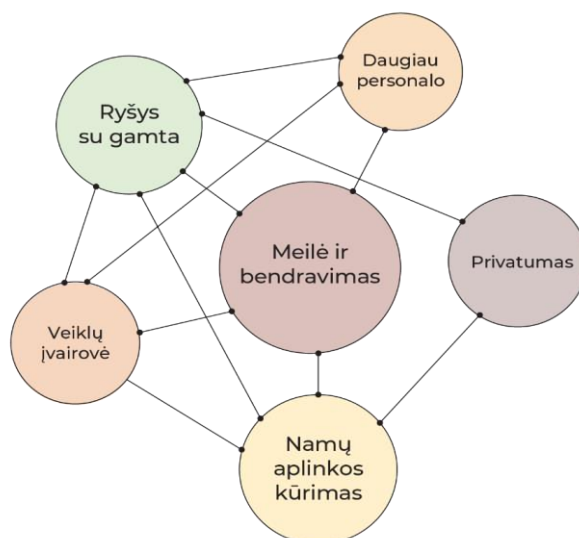
Nr.	Analogas	Balsai ir vertinimas
1.	Naujoji Seijo Kinošitos ligoninė „Žalioji ligoninė“ (Japonija)	35 % (n = 7) senjorų balsavo už šią aplinką. <u>Vertinimas:</u> respondentų dėmesį patraukė daugiausiai augmenijos aplinkoje turintis analogas.

	 <p>(Šaltinis: <i>Kengo Kuma Unveils „Green Hospital“ for Tokyo, 2015</i>)</p>	<p><u>Kriterijai iš nuotraukos:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – daug augmenijos; – yra kiemas; – yra terasos; – erdvu.
2.	<p>Riešės palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė (Lietuva)</p> <p>(Šaltinis: Media, n.d.)</p>	<p>25 % (n = 5) senjorų balsavo už šią aplinką.</p> <p><u>Vertinimas:</u> respondantai pasirinko mažiausią ir kompaktiškiausią analogą.</p> <p><u>Kriterijai iš nuotraukos:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – mažas pastatas; – nuotraukoje atrodo atokiaje vietoje.
3.	<p>VZW De Korenbloem priežiūros pastatas (Belgija)</p> <p>(Šaltinis: <i>VZW De Korenbloem Care Building / Studio Jan Vermeulen + Tom Thys Architecten, 2022</i>)</p>	<p>20 % (n = 4) senjorų balsavo už šią aplinką.</p> <p><u>Vertinimas:</u> respondantai pasirinko vizualiai patrauklų, lengvai suvokiamo plano ir architektūros, puikiai dizainu pritaiktą žmonėms sergantiems demencija analogą.</p> <p><u>Kriterijai iš nuotraukos:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – vizualiai patrauklus; suvokiamo mastelio; – apsuptas medžių; – takai pasivaikščiojimui.

Atsižvelgiant į pasirinktus senjorų analogų pavyzdžius, galima apibendrinti, kad vizualiai iš aplinkos žmonės labiau linkę rinktis mažesnio, suvokiamo ir aiškaus mastelio pastatus gamtinėje aplinkoje arba apsuptą augmenijos.

Anoniminės anketos pabaigoje artimiesiems buvo paliktas atviros formos klausimas, kokie esminiai aspektai, jų nuomone, labiausiai padėtų pagerinti pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybę slaugos ligoninėje. Analizuojant jų atsakymus galima išskirti kelis daugiausiai pasikartojusius artimųjų paminėtus aspektus (žr. 35 pav.): pagyvenusiems žmonėms reikia daugiau emocinės meilės ir bendravimo, didesnės veiklų įvairovės, daugiau personalo, kad skirtų daugiau laiko senjorams,

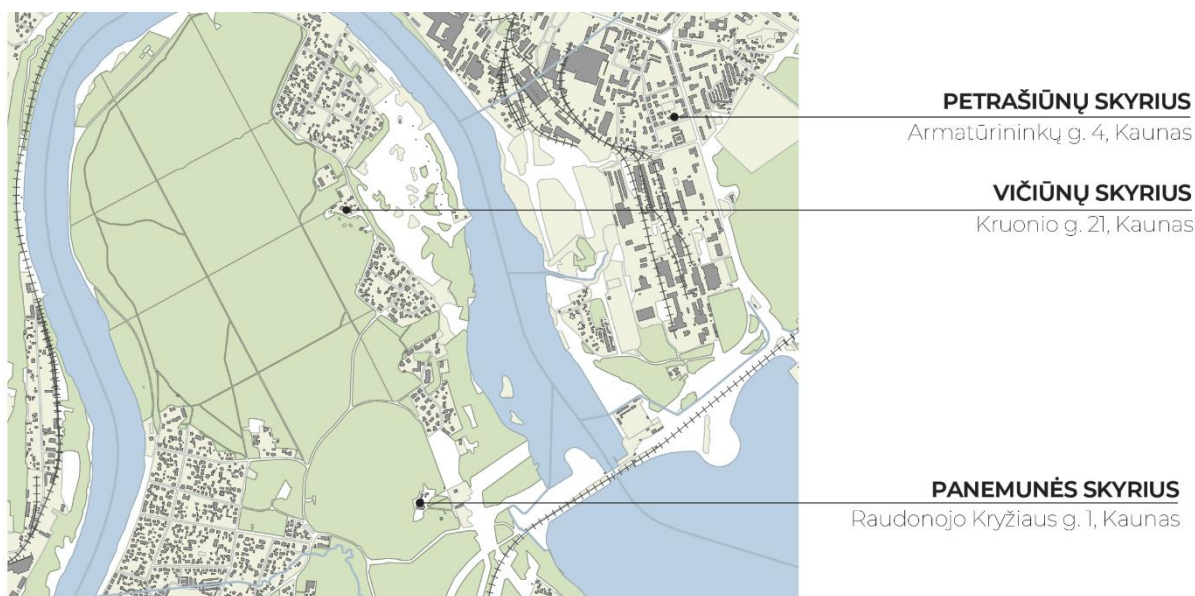
daugiau privatumo ir svarbiausia ryšio su gamta ir namų aplinkos kūrimas, kad ligoninė įgytų globos namų, sanatorijos bruožų.

35 pav. Artimųjų nuomone, esminiai aspektai galintys pagerinti pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybę slaugos ligoninėje (sudaryta autorės)

1.2.3. Tyrimų vietoje rezultatai

Siekiant patikrinti darbinių hipotezių tikslumą, vienas iš pasirinktų tyrimo metodų yra tyrimai vietoje. Buvo aplankyti visi trys VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriai: Panemunės, Vičiūnų ir Petrašiūnų (žr. 36 pav.).

36 pav. VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo skyrių lokacijos (sudaryta autorės)

VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninę sudaro trys skyriai: Vičiūnų, Panemunės ir Petrašiūnų. Visų 3 skyrių fotofiksacijas žiūrėti 7 priede. Vičiūnų ir Panemunės skyriai yra Panemunėje, o Petrašiūnų skyrius Petrašiūnuose. Iš vieno į kitą skyrių galima nuvykti greičiau nei per 10 minučių.

Visi trys skyriai buvo vertinami pagal išskirtus 8 svarbius kriterijus (žr. 8 priede). Apibendrinat skyrių vertinimus pagal aštuonis išsikeltus kriterijus, ryškių skirtumų tarp vertinimų nėra. Vičiūnų ir Panemunės skyriai vienodai įvertinti. Vienintelis pažymėtas neatitikimas yra socialinio įtrauktumo ir bendruomeniškumo aspektas, nes skyriuose šiek tiek jo trūksta. Petrašiūnų skyrius neatitinka dviejų kriterijų. Pirmas neatitikimas yra naujos funkcijos, galimybės ir daugiafunkciškumas. Kadangi Petrašiūnų skyrius yra gan mažas ir nedidelėje teritorijoje, tai šį kriterijų labai sunku išpildyti. Ir antras neatitinkantis kriterijus yra architektūrinės raiškos galimybių atskleidimas. Kaip jau minėjau pastatas gan mažas, teritorija irgi, galimybių plėstis ir stipriai keistis nelabai yra.

1.2.4. „Photovoice“ metodo rezultatas

„Photovoice“ yra kokybinis tyrimo metodas, kurio metu yra renkamos tyrimo dalyvių, šiuo atveju ligoninės specialistų, padarytos nuotraukos ir istorijos ar pasakojimai, tikslingai siekiant vietos patirtį paversti vertinga informacija.

Tyrimo metu buvo paprašyta VšĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės specialistų po atlikto interviu parodyti, jų nuomone, geras ir blogas ligoninės vietas. Visų trijų skyrių specialistų nurodytos ligoninės geros ir blogos vietos su argumentais yra pateikiamos 9 priede. 15 lentelėje pateikiama Panemunės skyriaus, 16 lentelėje – Vičiūnų skyriaus ir 17 lentelėje – Petrašiūnų skyriaus „Photovoice“ tyrimo rezultatų suvestinės.

15 lentelė. Panemunės skyriaus „Photovoice“ tyrimo rezultatų suvestinė (sudaryta autorės)

Neigiami aspektai	Teigiami aspektai
<ul style="list-style-type: none"> • Yra nepatogių slenksčių; • Dušai ne visi patogūs ir gerai pritaikyti; • Ne visos bendro laisvalaikio erdvės yra pritaikytos; • Ne visų lovų kraštai, atitvėrimai pritaikyti; • Yra vietų, kur durys atsidarydamos susitrenkia ir užstoja visą praėjimą; • Balkonai nesaugūs, nepritaikyti; • Viename aukšte nėra apsauginių grotų ant durų, kad būtų galima palikti praviras duris ir pacientai neišeitų; • Stogelių būklė kritinė; • Į sandėlį dažnai reik vaikščioti nepatogiai per laiptus, siauras koridorius; • Pandusas nelabai tinkamas; • Darbuotojų pagrindinis įėjimas nepatogus, neestetiškas; • Automobilių stovėjimo vietų trūkumas; • Į maisto sandėlį reikia eiti per lauką iš virtuvės. 	<ul style="list-style-type: none"> • Erdvūs koridoriai; • Plačios durys; • Pažymėti laiptai; • Gražus paradinis įėjimas; • Yra vienas balkonas pritaikytas į kurį galima išvežti pacientus; • Pušyno vaizdai pro langus; • Viename aukšte apsaugotos balkonų durys; • Turėklai; • Pacientų perkėlimo įranga gera; • Aukštai su kodine spyne ant durų; • Puikios kėdės vienoje bendroje laisvalaikio zonoje; • Prie kiekvienos lovos yra iškvietimo mygtukai, rozetės, šviestuvai; • Bendro naudojimo biblioteka koridoriuje; • Kineziterapeuto salė; • Mobili vonia.

16 lentelė. Vičiūnų skyriaus „Photovoice“ tyrimo rezultatų suvestinė (sudaryta autorės)

Neigiami aspektai	Teigiami aspektai

<ul style="list-style-type: none"> • Siauros nepatogios durys į vonią, slenkstis, sudėtinga vežioti pacientus; • Vietomis siauri koridoriai, praėjimai, sudėtinga manevruoti; • Viena bendra patalpa skirta sportui, kineziterapijai, laisvalaikio ir bendrų užsiėmimų veikloms. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mini poilsio zonos; • Erdvės koridoriai; • Atskira poilsio patalpa su dideliu televizoriumi; • Erdvius pritaikytas balkonas pacientus išvežti su lovomis; • Procedūrinis tinkamai įrengtas; • Sužymėti laiptai.
---	--

17 lentelė. Petrašiūnų skyriaus „Photovoice“ tyrimo rezultatų suvestinė (sudaryta autorės)

Neigiami aspektai	Teigiami aspektai
<ul style="list-style-type: none"> • Ne visur yra pritaikytos darbo vietos; • Archyvo sandėliavimui nėra pritaikytos vietos; • Prastas, siauras patekimas į ligoninę; • Sandėlis nepritaikytas; • Kai kurios patalpos naudojamos ne pagal paskirtį; • Siauri koridoriai; • Pagrindė judėjimas tik laiptais, liftas yra, bet labai senas, prastos būklės ir nepakyla į 3 aukštą (palėpę, kur dirba didžioji dalis specialistų). 	<ul style="list-style-type: none"> • Labai jauki aplinka; • Bendrų veiklų patalpa gera, vyksta aktyvūs užsiėmimai; • Koplytėlė yra; • Mobilūs stalai yra; • Pritaikytas procedūrinis; • Yra vargonai.

1.2.5. Empirinių tyrimų apibendrinimas ir VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos koncepcinis modelis

Empirinių tyrimų apibendrinimas:

1. Interviu ir sociologinės apklausos tyrimo metu buvo išsiaiškinti svarbiausi aspektai lemiantys slaugos ligoninės vietą ir aplinką: gamtinė aplinka, susisiekimas, triukšmo lygis, saugumas, jaukumas ir pritaikomumas. Pasiūlymas – sklypo teritorijoje išlaikyti, puoselėti ir plėsti gamtinę aplinką. Suprojektuoti lauko erdves jaukias, saugias ir pritaikytas.
2. Interviu tyrimo metu išsiaiškinta, kad šiuo metu ligoninėje prasčiausiai veikiančios funkcijos / paslaugos yra: psichologo terapijos, dienos stacionaro trūkumas ir sensorinių / relaksacijos patalpų trūkumas. Kaip pusiau veikiančios neveikiančios funkcijos / paslaugos yra socialinė paslauga, muzikos terapija ir studentų / moksleivių savanorystės veikla. Pasiūlymas – atsižvelgus į trūkumus, sukurti trūkstamas patalpas ar numatyti vietą.
3. Atlikus interviu ir sociologinę apklausą, pastebėta, kad gyvūnų terapija, savanoriavimas ir vaikų lankymasis ligoninėje būtų aktualūs ir reikalinga komunikacinė veikla, kuri pagerintų pagyvenusio žmogaus gyvenimo sąlygas. Pasiūlymas – numatyti gyvūnų terapijos, vaikų ir studentų ar kitų savanorių vykdomos veiklos vietas.
4. Atlikus interviu buvo pastebėta, kad šiuo metu prasčiausiai patenkinami universalūs dizaino principai yra minimalios jėgos sąnaudos, paprastumas ir intuicija. Pasiūlymas – rekonstruojant ligoninę ypatingai atsižvelgti į šiuos universalūs dizaino principus.
5. Interviu tyrimo metu buvo išsiaiškinti mažiausiai patenkinami pagyvenusių žmonių poreikiai: vienviečių palatų, relaksacijos / sensorinių kambarių, koplyčios, privačių ir bendrų erdvių trūkumas. Pasiūlymas – rekonstrukcijos metu sukurti visas erdves, kurių poreikis yra didžiausias.

6. Sociologinės apklausos metu buvo nustatyti svarbiausi interjero kriterijai vidaus patalpoms: jaukumas, šviesumas, erdvumas, privatumas, medienos naudojimas, dominuojantys žalsvi, gelsvi, smėlio ir dramblio kaulo atspalviai, galimybė išeiti į lauką, naudojami gamtiniai elementai interjere, kuriama namų atmosfera, daug žalumos.

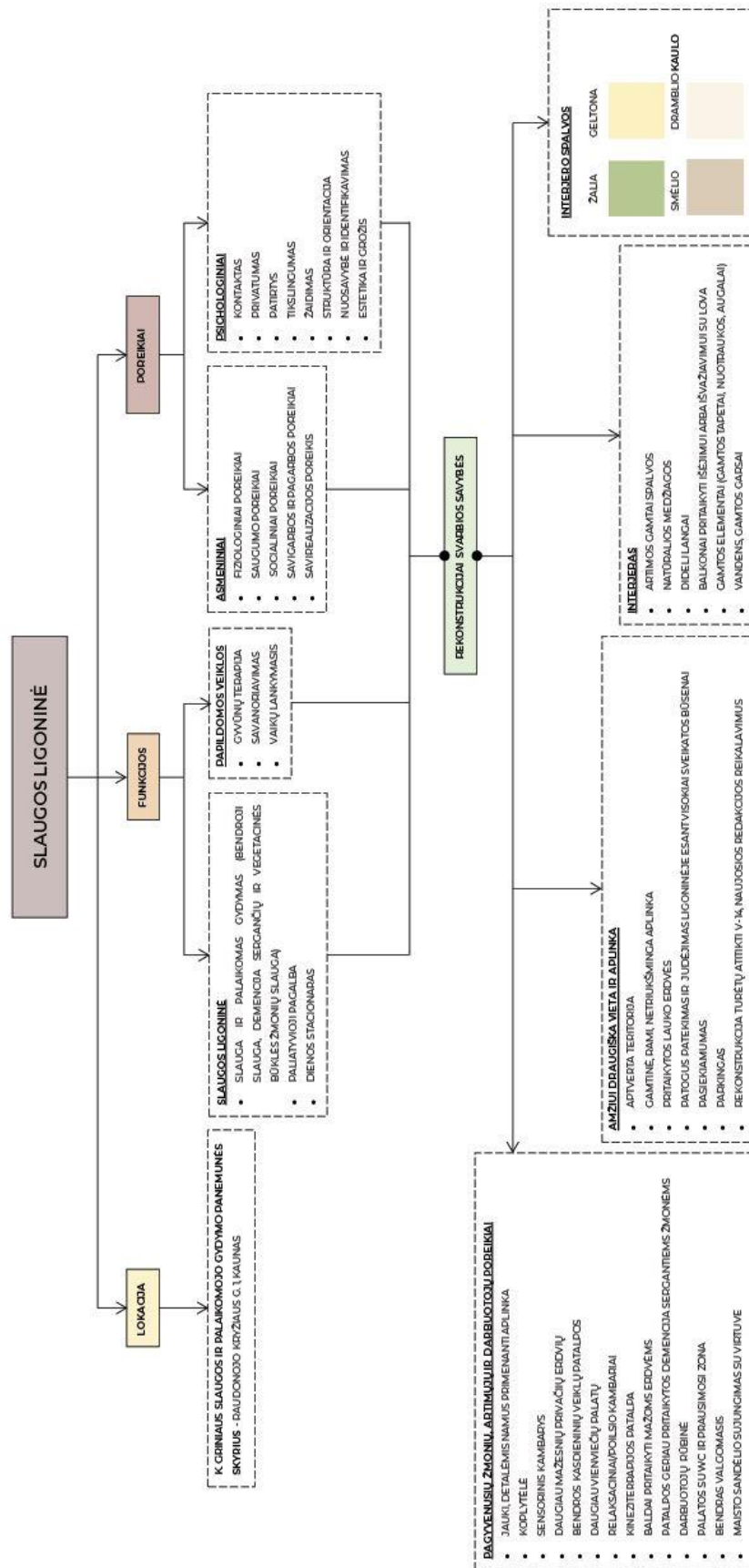
Atsižvelgus į tyrimų rezultatus ir palyginus visų trijų (Panemunės, Vičiūnų, Petrašiūnų) ligoninės skyrių privalumus ir trūkumus nuspręsta, kad tinkamiausias rekonstrukcijai ir plėtrai skyrius, kurio lokacija, teritorija ir pastato būklė turi potencialo, siekiant atliepti visus pagyvenusių žmonių, jų artimųjų ir specialistų poreikius, yra Panemunės skyrius.

Koncepcinis modelis

Remiantis tyrimo rezultatais buvo sukurtas koncepcinis projekto modelis, pagal kurį bus parengtas VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos planas, vadovaujantis V-14 ir V-393 naujosios redakcijos reikalavimais (*V-14 Dėl Stacionarinių Paliatyviosios Pagalbos Paslaugų Suaugusiesiems Ir Vaikams Teikimo Reikalavimų . . .*, n.d. ir *V-393 Dėl Palaikomojo Gydymo Ir Slaugos Paslaugos Teikimo Reikalavimų Ir Šios Paslaugos Apmokėjimo Tvar. . .*, n.d.).

Slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos gairės eksperimentiniam projektui (žr. 37 pav.):

1. Rekonstruojamas VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės Panemunės skyrius, kuris yra Raudonojo Kryžiaus g. 1., Kaunas.
2. Rekonstruojamo ligoninės Panemunės skyriaus vidaus ir išorės erdvės turi būti pritaikytos ir draugiškos amžiui. Rekonstrukcijos projekte turi būti taikomas: biofilinis dizainas, universalus dizainas, gyvūnų ir medicinos psichologo terapijos.
3. Atsižvelgus į poreikius turi būti kuriamos jaukios, namus primenančios, žaliosios, sensorinės, relaksacijos ir bendravimo erdvės. Numatoma koplyčios vieta ir daugiau lovų pacientams.
4. Interjero ir lauko erdvėse turi atsispindėti daug gamtos elementų ir motyvų.

37 pav. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos ir plėtos koncepcinis modelis (sudaryta autorės)

2. Eksperimentinis projektas

Eksperimentinio projektavimo tikslas

Rekonstruoti ir praplėsti VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės Panemunės skyrių, kuris tenkintų ne tik pagyvenusių žmonių poreikius, bet ir naujausius LR sveikatos apsaugos ministerijos įsakymus. Siekiant sukurti palankias sąlygas pagyvenusiems žmonėms bus naudojami pora dizaino principų: universalus dizainas, kai aplinka yra pritaikyta ir prieinama visiems ir biofilinis dizainas, kai aplinkoje yra gamtos elementų. Taip pat pagyvenusių žmonių poreikiams atliepti yra pasitelkiama gyvūnų terapija.

2.1. Esamos situacijos Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas analizė

2.1.1. Antrinių dokumentų analizė

Situacija

Raudonojo Kryžiaus g. 1 sklypas yra Kauno mieste, Panemunės seniūnijoje (žr. 38 pav.).

38 pav. Raudonojo Kryžiaus g. 1 teritorijos lokacija Kauno mieste (sudaryta autorės)

Istorija

1931 m. dabartinėje Raudonojo Kryžiaus g. 1 teritorijoje Kauno mieste buvo pradėta statyti Raudonojo Kryžiaus tuberkuliozės sanatorija Aukštojoje panemunėje, kurią projektavo architektas

Romanas Steikūnas. Tarpukario laikotarpiu tuberkuliozė buvo labai opi problema, todėl tuo metu tuberkuliozės (TBC) ligoninių steigimo uždavinį sprendė Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija, kuri buvo įkurta 1919 m.

Tokio tipo sanatorijos buvo projektuojamos ir statomos miško arba kalnų apsuptyje, kad pacientų aplinka būtų kuo sterilesnė. Dėl to pastate gausu balkonų, atvirų terasų, kad pacientai galėtų būti arčiau gamtos, mėgautis grynu oru, saule ir greičiau sveikti.

Buvusios sanatorijos ir dabar dabartinės ligoninės vidaus išplanavimas yra koridorinis, labai patogus, nes koridoriai erdvūs ir tinkami darbuotojų su pacientais lovoje judėjimui. Esamo ligoninės Panemunės skyriaus pirmo aukšto planą žiūrėti 39 paveiksle. Kiti aukštų planai pateikiami 10 priede. 2012-2013 m. buvo atliktas kapitalinis remontas (žr. 15 lentelę). Renovuoto pastato išorės ir vidaus pokyčius žiūrėti 11 priede.

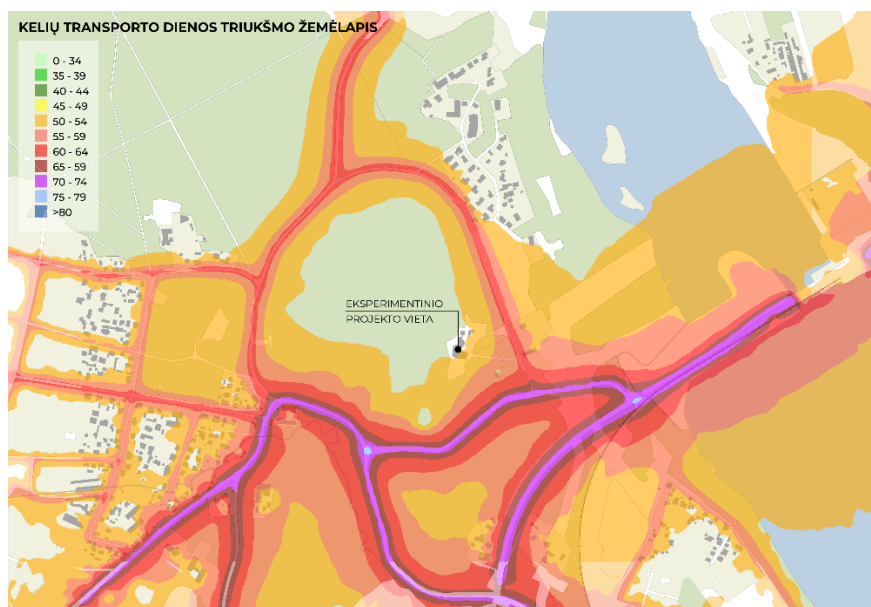
39 pav. Panemunės skyriaus esamas pirmo aukšto planas (sudaryta autorės)

18 lentelė. K. Griniaus ligoninės nuotraukos prieš ir po kapitalinio remonto

2012 m. prieš kapitalinį remontą	2024 m. po kapitalinio remonto
 <p>(Architektūros Objektas, 2016)</p>	 <p>(Nuotrauka daryta autorės)</p>

Triukšmo lygis

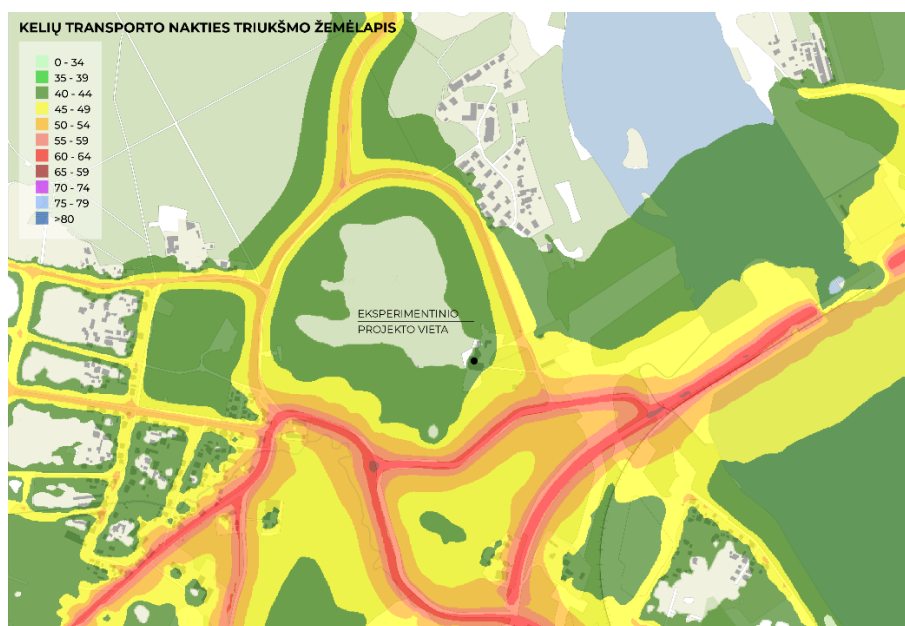
Statant Raudonojo Kryžiaus sanatoriją, tuo metu, Panemunės teritorija nebuvo tiek urbanizuota ir apgyvendinta kiek šiuo metu. Pasirinkta vieta sanatorijai buvo tikslingai atokesnė ir apsupta pušyno. Siekiant išlaikyti mintį, kad gydymo įstaigos turėtų būti gamtinėje aplinkoje, buvo analizuotas triukšmo lygis dienos ir nakties metu. Dienos triukšmo lygio analizė (žr. 40 pav.) atskleidė, kad K. Griniaus ligoninės sklypas (Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas) patenka į vidutinę triukšmo zoną 50-54 dB. Tokio tipo triukšmas prilyginamas tarp įprasto ir vidutinio kalbos garsumo.

40 pav. Dienos triukšmo lygio schema (sudaryta autorės)

Naktį (žr. 41 pav.) triukšmo lygis sumažėja ir siekia 40-44 dB, šis triukšmo lygis prilyginamas šnabždesiui arba netoli įprastos kalbos garsumo lygio. Tačiau gali triukšmo lygis ženkliai padidėti, kuomet bus pastatytas numatomas naujas tiltas per Nemuną šalia A. Brazausko hidroelektrinės tilto

(žr. 42 pav.), kuris bus nutiestas arčiau esamos ligoninės sklypo nei šiuo metu yra Raudonojo kryžiaus g., nuo kurios ir sklinda daugiausiai triukšmo šiuo metu.

41 pav. Nakties triukšmo lygio schema (sudaryta autorės)

42 pav. Planuojamo per Nemuną aplinkkelio schema (sudaryta autorės)

Užstatymas

Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo teritorija yra apsupta Valstybinės reikšmės miškais (žr. 43 pav.), todėl aplinka yra gan rami, atoki ir gamtinė. Sklypo rytinė dalis Kiškių g. ribojasi su gan apleista teritorija. Šiuo metu šalia esančiame sklype stovi apleistas trijų aukštų namas ir vieno aukšto ūkinis pastatas. Vadovaujantis Kauno miesto bendroju planu ir specialiuoju planu maksimalus leistinas žemės sklypo užstatymo intensyvumas ir tankumas nėra nurodomas.

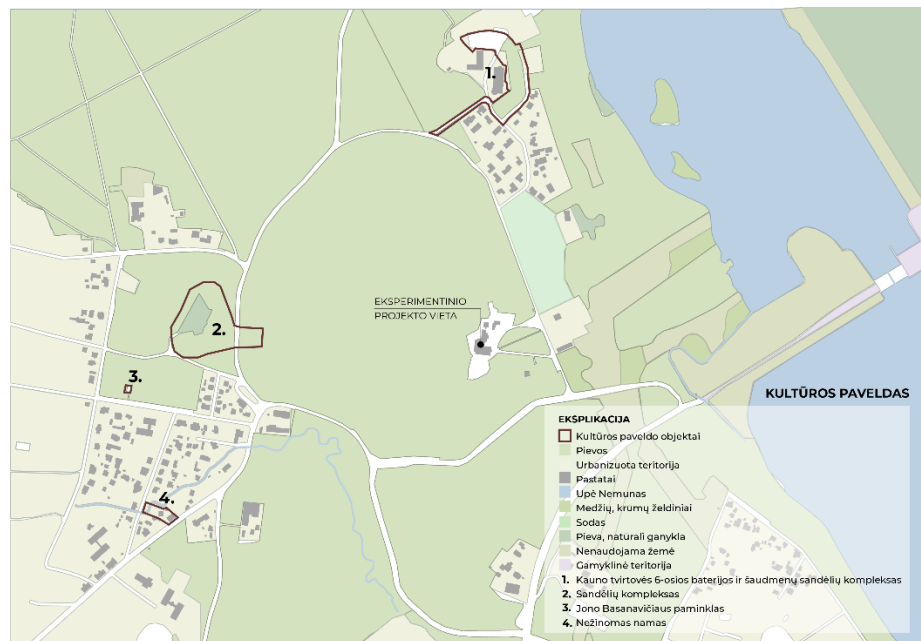

43 pav. Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo apylinkių užstatymo grafinė schema (sudaryta autorės)

Kultūros paveldas

Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo apylinkių kultūros vertybių analizės metu 1 km atstumu nustatyti keturi saugomi objektai ir teritorijos (Kultūros vertybių registras, 2024) (žr. 44 pav.):

1. Kauno tvirtovės 6-osios baterijos ir šaudmenų sandėlių kompleksas (kodas 26561);
2. Sandėlių kompleksas (kodas 26584);
3. 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės akto signataro, visuomenės veikėjo Jono Basanavičiaus paminklas (kodas 8421);
4. Namai (kodas 10724).

44 pav. Raudojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo apylinkių kultūros vertybių objektų schema (sudaryta autorės)

Raudojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo teritorija žymima kaip turinti kultūrinės vertės požymių KV (kultūrinė vertė): A (autento) -RS (restauravimo) -RN (riboto naudojimo).

Atsižvelgiant į vietovę ir patį pastatą buvo išskirtos penkios teritorijos vertingos savybės:

1. Miškinga teritorija – sterili aplinka;
2. Gausu balkonų, terasų – saulė yra efektyvus antiseptikas;
3. Pastato vidaus planavimas yra koridorinis;
4. Moderni ir tokiam pastato tipui charakteringa tarpukario architektūra.

2.1.2. Vietos analizė ir potencialo įvertinimas

KRITERIJAI APLINKAI:

1. Galimybė realizuoti darnaus projektavimo principus;
2. Galimybė išlaikyti sanatorijos aplinką, o ne ligoninės;
3. Pasirinktas objektas yra iššūkis architektūriškai;
4. Objektas netenkina funkcinių poreikių;
5. Galimybė plėstis teritorijoje.

Susisiekimas

K. Griniaus ligoninė yra pakankamai neblogai pasiekama tiek automobiliu, tiek viešuoju transportu. Viešojo transporto stotelė yra net visai prie pat Raudojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo. Pėsčiomis nuo viešojo transporto stotelių ir Panemunės šilo parko ar per tiltą Nemunu ligoninė taip pat patogiai pasiekama. Dviračių takų situacija prastesnė vakarinėje dalyje, tačiau jau yra numatyti ateities planuose (žr. 45 pav.).

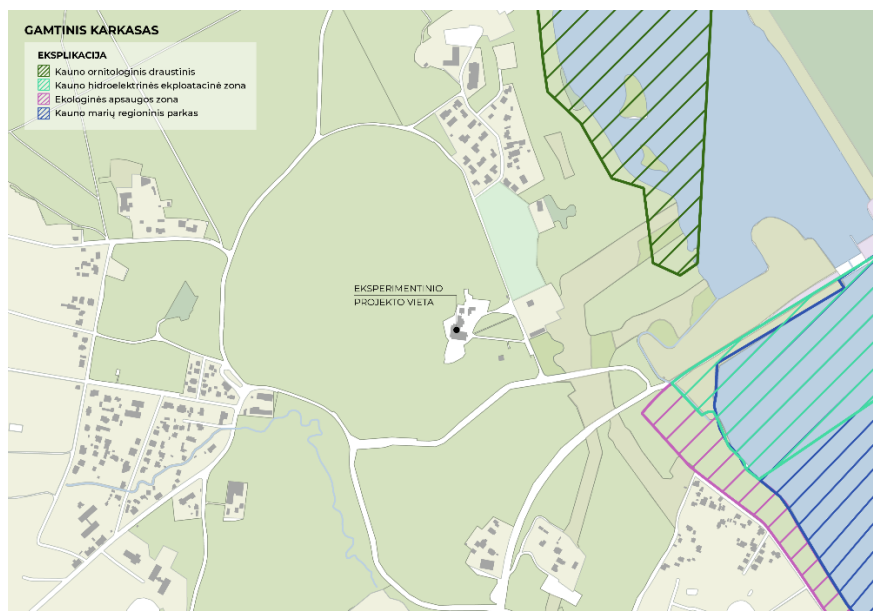

45 pav. Raudojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo apylinkių susisiekimo schema (sudaryta autorės)

Gamtinis karkasas

Raudojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo apylinkių gamtinio karkaso analizės metu netoliese rastos keturios saugomos teritorijos (žr. 46 pav.):

1. Kauno ornitologinis draustinis
2. Ekologinės apsaugos zona
3. Kauno hidroelektrinės eksploatacinė zona
4. Kauno marių regioninis parkas

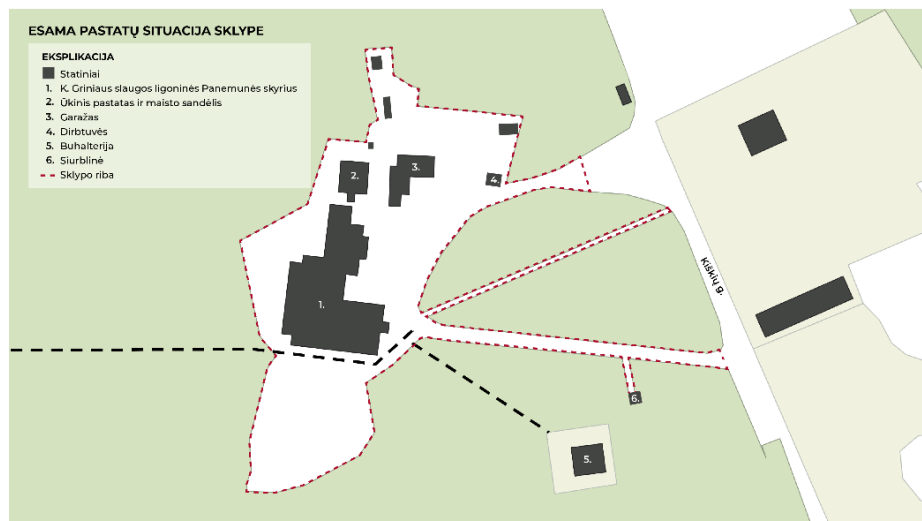

46 pav. Raudojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo apylinkių gamtinio karkaso schema (sudaryta autorės)

Sklypo esama situacija

Rekonstruojamo objekto sklypas yra Valstybinėje žemėje, kurio plotas yra 1,75 ha. Sklypo forma yra nestandartinė, nes į jo plotą įeina šiaurės rytuose esantis įvažiavimo kelias, pietryčiuose esantis kelias nuo sklypo iki Kiškio gatvės ir taip pat pėsčiųjų takas miške, einantis tarp sklypo įvažiavimo ir išvažiavimo kelių. Rekonstruojamo objekto sklypo analizės grafinę schemą žiūrėti 12 priede.

Šiuo metu, be pagrindinio Panemunės skyriaus pastato, sklype yra ūkinis pastatas kartu su maisto sandėliu, garažas ir keli pagalbinių nelabai naudojami statiniai (žr. 47 pav.).

47 pav. VŠĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės Panemunės skyriaus pastatų išsidėstymo schema sklype (sudaryta autorės)

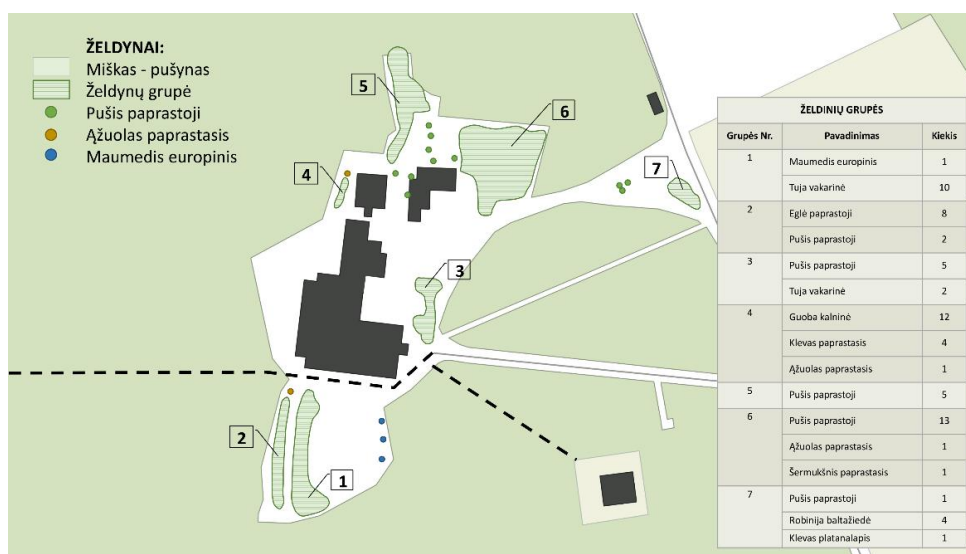
Inžineriniai tinklai

Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo šiaurės vakarinėje dalyje eina 10 kV požeminė elektros tinklų linija, o šiaurės rytuose, šalia Kiškių g., yra stacionari transformatorinė pastotė. Taip pat per sklypą, iš vakarinės sklypo dalies į rytinę, eina vidutinis požeminis dujų tinkle (žr. 12 priedą).

(Šaltinis: Lietuvos erdvinės informacijos portalas, 2024)

Gamtiniai elementai

Sklypo teritorijoje yra pavienių medžių ir želdynų grupių (žr. 48 pav.). Daugiausiai želdinių yra šiaurinėje, taip pat pietinėje ir šiek tiek rytinėje dalyje. Sklypą supa valstybinės reikšmės miškas. Pietinė sklypo dalis yra atvira, parko tipo, su keletu gėlynų (žr. 49 pav.).

48 pav. Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo želdinių schema (Šaltinis: Kauno miesto želdynai, 2024) (sudaryta autorės)

49 pav. Rekonstruojamos ligoninės sklypo pietinėje pusėje esantis parkas (nuotrauka daryta autorės)

Reljefas

Raudojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo reljefas yra pakankamai lygus, nėra didelių reljefo pokyčių. Už pietvakarinės sklypo dalies ribos susidaro nuolydis, kalnu žemyn link Raudonojo Kryžiaus gatvės ir Baterijos pl. sankirtos (žr. 50 pav.).

50 pav. Raudojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo reljefas (sudaryta autorės)

Fotofiksacijos

Raudojo Kryžiaus g. 1, Kaunas sklypo fotofiksacijas žiūrėti 13 ir 7 priede.

2.2. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos projekto idėja

Projekto idėja

Pagrindinė K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės Panemunės skyriaus rekonstrukcijos idėja – rekonstruoti ir išplėsti ligoninę, kuri atlieptų pagyvenusių žmonių ir kitų žmonių, kuriems reikalinga slaugos paslauga, poreikius; būtų patraukli ir patogi artimiesiems, bei funkcionali ligoninės specialistams. Idėjos įgyvendinimui taikomas biofilinis ir universalus dizainas. Universalus dizainas yra taikomas visame projekte tiek viduje, tiek lauke. Kuriamos erdvės pritaikomos visiems. Biofilinis dizainas taikomas tiek rekonstruojamo pastato, tiek projektuojamo naujo priestato viduje ir išorėje. Viduje projektuojamos žalios, „gyvos“ erdvės, kuriamos taip, kad žmogus pasijaustų arčiau gamtos. Išorėje projektuojamas žalias fasadas, kuris didina vizualinį ryšį su supančia gamtine aplinka.

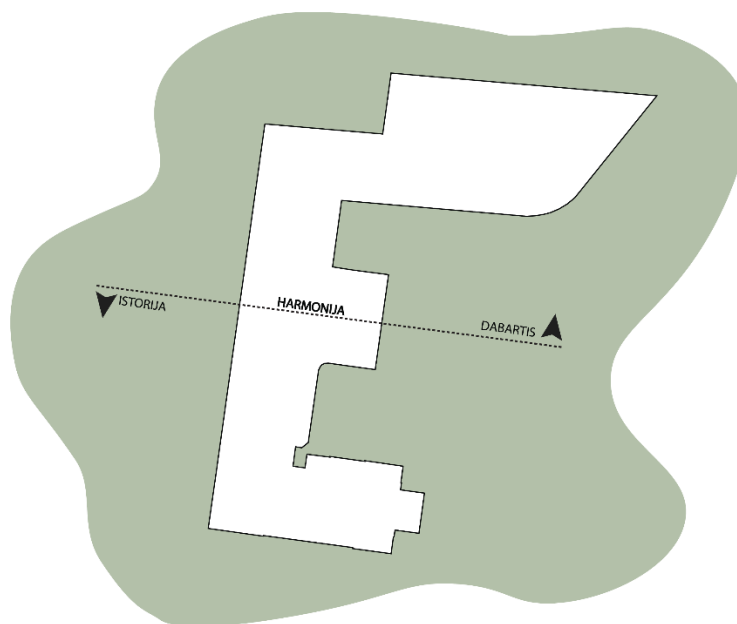
Ne tik rekonstruoti, bet ir plėsti Panemunės skyrių buvo nuspręsta dėl naujų reikalavimų įsigaliojimo, slaugos lovų trūkumo pacientams bei demencijos skyriaus poreikio.

Pastato erdvinė idėja

Projekto erdvinė idėja – harmonija tarp seno ir naujo (žr. 51 pav.). Rekonstruojant pastatą siekiama:

- išsaugot pastato istoriją, prasidėjusią dar nuo 1931 metų;
- išlaikyti pirminę pastato paskirtį, kad žmonės atvykę į įstaigą jaustųsi tarsi sanatorijoje, o ne ligoninėje;
- pabrėžti solidžios ir didingos tarpukario architektūros grožį.

Naujo projektuojamo priestato dalis yra tarsi tęsinys istorijos ir tuo pačiu jungtis su dabartimi. Priestato lenkta į sparną / plunksną panaši forma simbolizuoja dvasinį augimą, sveikatą ir siekį pagerinti gyvenimo kokybę. Siekiama pastatą suprojektuoti patogų, funkcionalų ir ergonomišką pagyvenusiame ir jį slaugančiam asmeniui. Atsižvelgiant į tai, kad projektuojamo naujo priestato dalis yra didesnė už senąją, yra keičiamos pagrindinės pastato prieigos, siekiant suformuoti centrinę ašį nuo rytinės sklypo pusės. Sukūrus pagrindinę ašį pastatas susibalansuoja ir atsiranda patogūs bei funkcionalūs ryšiai.

51 pav. Pastato erdvinės idėjos koncepcija

2.3. Projektinių sprendinių aprašymas ir detalizacija

K. Griniaus slaugos ligoninės Panemunės skyrius buvo projektuotas taip, kad galėtų aptarnauti 226 pacientus, kuriems reikalinga slauga. Pastate suformuoti du paliatyvosios pagalbos skyriai po 16 lovų, vienas demencijos skyrius su 12 lovų ir bendrosios slaugos skyriai su 10 vegetacinės būklės pacientų slaugos lovomis. Tokiam pacientų skaičiui buvo suskaičiuoti reikalingų specialistų etatai ir pagal tai buvo įvertintas reikalingų darbo vietų poreikis specialistams (žr. 19 lentelę). Daroma prielaida, kad viename etate dirba vienas žmogus, atsižvelgiant, kad darbo laiko apskaita ligoninėje vykdoma vieno mėnesio laikotarpyje.

19 lentelė. Medicininių specialistų poreikis Panemunės skyriaus slaugos ligoninėje

Nr.	Pareigos	Reikalingas etatų skaičius
1.	Gydytojas	14
2.	Slaugytojo padėjėjas	119
4.	Bendrosios praktikos slaugytojas	81
5.	Socialinis darbuotojas	4
6.	Medicinos psichologas	2
7.	Kineziterapeutas	8
8.	Masažuotojas	4

Dienos metu ligoninėje dirbtų – 12 gydytojų, 17 bendrosios praktikos slaugytojų, 28 slaugytojo padėjėjai, 4 socialiniai darbuotojai, 8 kineziterapeutai, 4 masažuotojai, 1 muzikos terapijos specialistas, 2 medicinos psichologai, 10 valytojų, 1 ūkio skyriaus vedėjas, 2 ūkio reikalų tvarkytojai, 2 vairuotojai, 2 ūkio darbininkai, 2 sandėlininkai, 2 dietistai, 1 maitinimo poskyrio

vedėjas, 3 virėjai, 5 virėjo padėjėjai – virtuvės darbininkai, 1 direktorius, 2 direktoriaus pavaduotojai, 1 darbuotojų slaugos ir sveikatos specialistas, 1 infekcijų kontrolės specialistas, 1 viešųjų pirkimų specialistas, 1 farmacijos specialistas, 1 konsultacijų centro vadovas, 1 medicinos registratorius, 3 skyriaus vedėjai, 3 slaugos administratoriai, 1 vyriausiasis slaugos administratorius, 1 vidaus medicininio audito kabinetas, 1 personalo skyriaus vedėjas, 1 administratorius, 1 teisės specialistas, 1 personalo specialistas, 1 budintis. Iš viso dienos metu ligoninėje dirba 128 darbuotojai.

Nakties metu ligoninėje dirbtų – 9 bendrosios praktikos slaugytojai ir 17 slaugytojo padėjėjų. Iš viso nakties metu ligoninėje dirba 26 darbuotojai.

Pagal ligoninės personalo specialisto pateiktus reikalingų etatų skaičius buvo įvertinta, kad bus reikalinga 14 darbo vietų gydytojams, kurios galėtų pasiskirstyti per 5 kabinetus. Pagal kineziterapeutų ir masažuotojų darbo specifiką, darbas vyksta kineziterapijos salėje, masažo kabinetuose ir pacientų palatose, todėl kiekvienam kineziterapijos ir masažuotojo specialistui atskira darbo vieta nėra būtina. Atsižvelgiant į rekonstruojamos ligoninės dabartinę patirtį užtektų 4 bendrų darbo vietų kineziterapeutams ir masažuotojams. Socialiniams darbuotojams užtektų vieno bendro kabineto. Muzikos terapijos specialistai, taip pat, gali dirbti viename kabinate prie salės. Slaugos padėjėjams stacionari darbo vieta nėra būtina, nes jų darbas vyksta palatose, tačiau yra reikalinga persirengimo vieta. Bendrosios praktikos slaugytojams stacionarios darbo vietos buvo numatytos postuose ir kurios buvo apskaičiuotos vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro Nr. V-393 įsakymo reikalavimais (*V-393 Dėl Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugos teikimo reikalavimų ir šios paslaugos apmokėjimo tvar...*, n.d.).

2.3.1. Sklypo sutvarkymo projektinių sprendinių aprašymas ir detalizacija

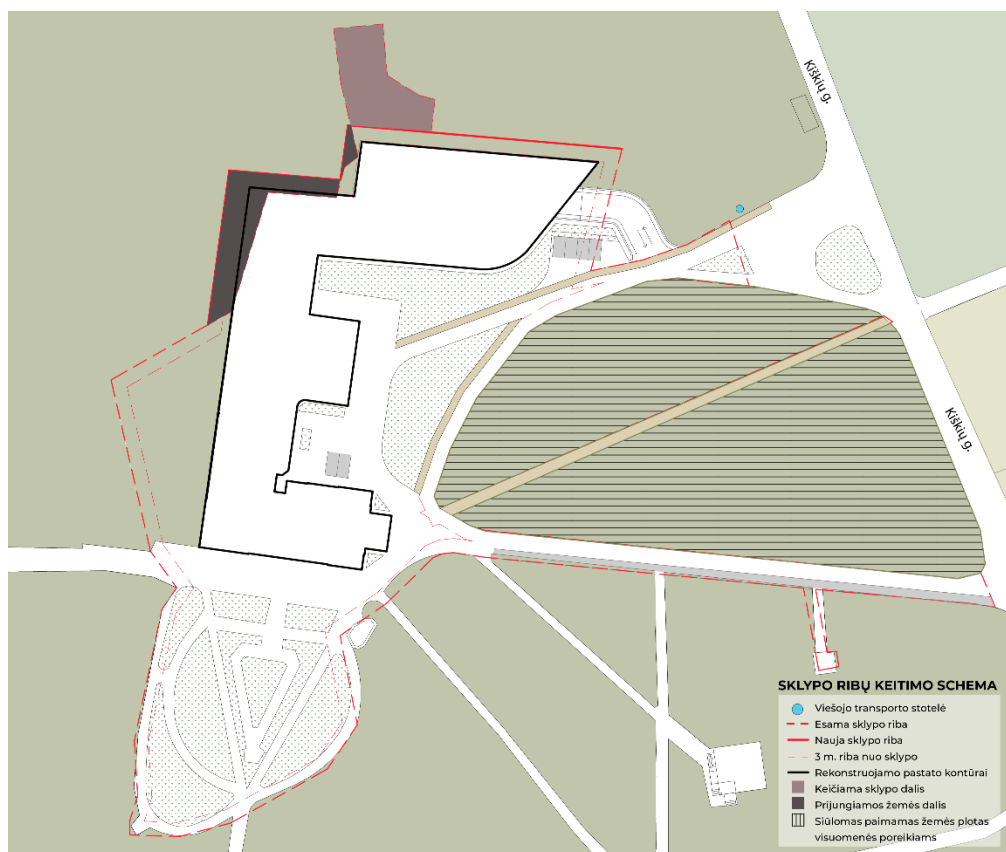
Projektuojamo sklypo plotas yra 1,0175 ha. Statinio kategorija – ypatingas, nes bendras pastato plotas didesnis kaip 2000 m². Bendrieji projekto rodikliai pateikiami 20 lentelėje.

20 lentelė. Bendrieji projekto rodikliai

Nr.	Pavadinimas	Mato vnt.	Projektuojamas kiekis
SKLYPAS			
1.	Sklypo plotas	m ²	10175
2.	Sklypo užstatymo intensyvumas iki rekonstrukcijos	%	37,91
	Sklypo užstatymo intensyvumas po rekonstrukcijos		133,98
3.	Sklypo užstatymo tankumas iki rekonstrukcijos	%	15,25
	Sklypo užstatymo tankumas po rekonstrukcijos		23,34
4.	Sklypo apželdinimas	%	32,4
PASTATAS – SLAUGOS LIGONINĖ			
1.	Pastato paskirtis - gydymo	-	-
2.	Pastato bendras plotas iki rekonstrukcijos	m ²	3647,67
	Pastato bendras plotas po rekonstrukcijos		13632,86

3.	Pastato pagrindinis plotas iki rekonstrukcijos	m ²	3016,54
	Pastato pagrindinis plotas po rekonstrukcijos		5 690,75
4.	Aukštų skaičius	vnt.	4 su mansarda
5.	Pastato aukštis	m	21,6

Dabartinis sklypas yra labai nedėkingas tokio masto rekonstrukcijai ir plėtrai, dėl to atsižvelgus į situaciją, kad esamą sklypą supa valstybės valdomos žemės, gavus Nacionalinės žemės tarnybos (NŽT) leidimą yra koreguojamos sklypo ribos, nekeičiant esamo sklypo ploto. Keičiamo ploto dydis – 291,5855 m² (žr. 52 pav.). Siekiant sukurti dar patrauklesnę ligoninės teritoriją ir įgyvendinti empirinių tyrimų metu išreikštą specialistų ir pagyvenusių žmonių parko poreikį yra siūloma, kad suinteresuota institucija, Kauno miesto savivaldybė, kuri yra oficiali VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės sklypo savininkė, teiktų prašymą žemės, esančios tarp šiaurės rytų ir pietryčių sklypui priklausančių kelių, paėmimui visuomenės poreikiams (924 Dėl Žemės Paėmimo Visuomenės Poreikiams Taisyklių Ir Žemės Paėmimo Visuomenės Poreikiams Projektu. . ., n.d.). Ši papildoma teritorija būtų prižiūrima ir tvarkoma kaip parkas Panemunės skyriaus ligoninės darbuotojų.

52 pav. Rekonstruojamo ligoninės sklypo ribų keitimo schema

Pagal STR 2.02.02:2004 “Visuomeninės paskirties statiniai” dokumentą, kadangi gretimuose sklypuose nėra gyvenamųjų pastatų ir pastatas yra 17,6 m aukščio iki karnizo su Kauno miesto savivaldybės leidimu pastatas šiaurinėje dalyje yra projektuojamas šalia 3 m apsauginės užstatymo ribos.

Projektuojami privažiavimai, keliai, takai, automobilių stovėjimo aikštelės

Patekimas į K. Griniaus slaugos ligoninės sklypą numatomas per įvažiavimą iš Kiškių gatvės, esančios šiaurės rytų sklypo dalyje. Ten yra ir viešojo transporto sustojimo stotelė. Pagal STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ gydymo paskirties pastatui, reikalinga 1 automobilio vieta 30 m² pagrindinio ploto. Rekonstruojamo pastato sklype pagal reikalavimus reikia suprojektuoti apie 190 stovėjimo vietų. Tačiau empirinių ir vietos tyrimų rezultatai parodė, kad užtektų mažesnės automobilių stovėjimo aikštelės, nei nurodyta normose, nes dalis žmonių naudojami viešuoju transportu. Esant didesniai automobilių stovėjimo vietų poreikiui, siūloma taip pat teikti prašymą žemės paėmimui visuomenės poreikiams kitoje Kiškių g. pusėje esančio apleisto sklypo ir jame projektuoti viešo naudojimo stovėjimo aikštelę. Sklype automobilių stovėjimo aikštelės numatomos keliuose sklypo vietose: 5 vietos netoli įvažiavimo į sklypą, šalia požeminės automobilių saugyklos, 2 vietos ligoninės vairuotojams, prie ūkinio darbuotojų įėjimo ir 13 vietų pietryčių sklypo dalyje lygiagrečiai išvažiavimo kelio iš slaugos ligoninės. Taip pat yra projektuojama požeminė automobilių saugykla, kuri talpina 36 automobilius. Viso sklype yra 43 vietos automobiliams. Sklype projektuojamos 4 vietos skirtos ŽN, iš kurių viena skirta mikroautobusui. Taip pat garaže yra projektuojama dviračių saugykla, todėl darbuotojai ir lankytojai yra skatinami važinėti ekologiškai. Sklype projektuojami takai ir pandusai pritaikyti neįgaliesiems.

Automobilių keliai, stovėjimo aikštelės sklype ir privažiavimas prie centrinio įėjimo įrengiamas iš asfaltinės dangos. Pėsčiųjų takams įrengti naudojamos betoninės trinkelės. Taip pat numatoma granito skaldos nuogrinda aplink visą pastatą. Teritorija apželdinama ir pasodinama dekoratyvinių augalų.

Augmenija

Kadangi keičiamos sklypo ribos ir dėl projekto didumo nepavyksta išsaugoti visų sklype esančių medžių (žr. 53 pav.), tai stengiamasi sukurti didesnę ekologinę vertę, ne tik atsodinant medžius, Kauno miesto savivaldybei atiduotoje šiaurinėje sklypo dalyje, bet ir apželdinant stogą, projektuojant „žalia“ fasadą, naudojant lietaus vandenį augmenijai. Paskaičiuotas žalumo indeksas rodo, kad rekonstrukcijos projektas, sukuria dvigubai didesnę pridėtinę vertę (žr. 54 pav.) Taip pat, visa sklypo teritorija apželdinama veja ir dekoratyviniais augalais.

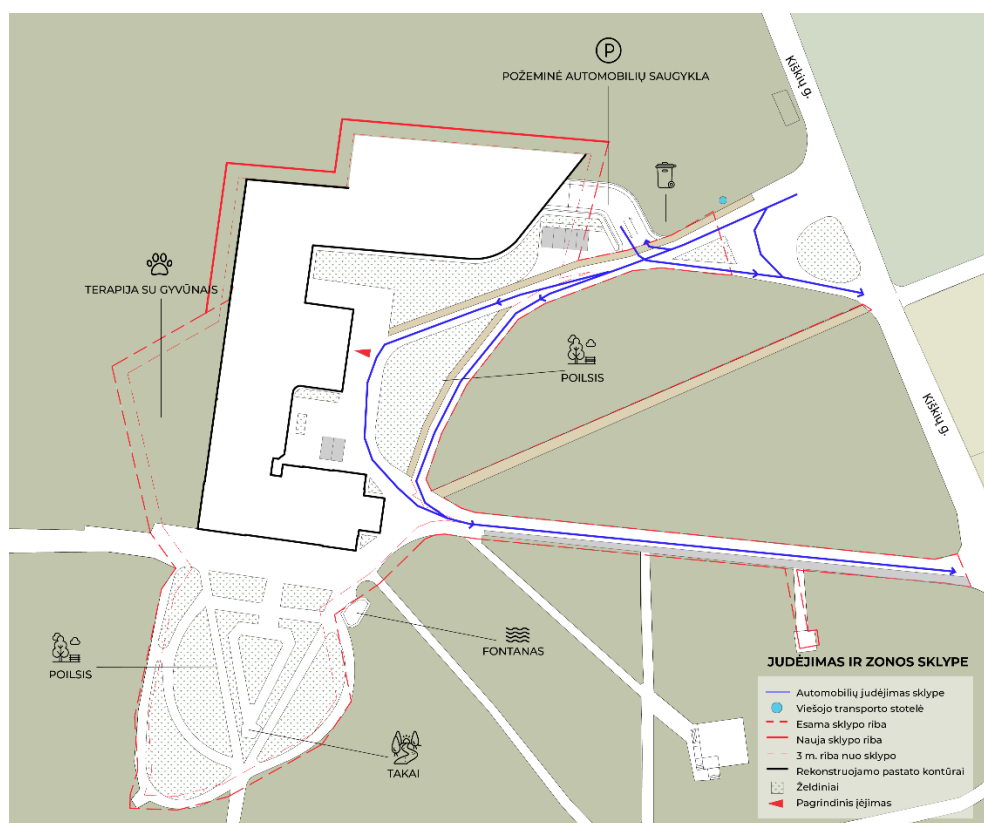
53 pav. Rekonstruojamos ligoninės Panemunės skyriaus sklypo esamos augmenijos schema

Žalumo indeksas	1,66
Reikalaujamas balas	0,6
Rekomenduojamas balas	0,8

54 pav. Paskaičiuotas žalumo indeksas (šaltinis: bluma.lt, 2023)

Sklypo funkcinis zonavimas

Pastatas suprojektuotas taip, kad šiaurės rytų sklypo dalis būtų tranzitinė, pagrindinė ūkinė, patekimo į sklypą, zona. Šioje zonoje, šalia įvažiavimo į požeminę stovėjimo aikštelę, yra numatyta laikyti buitinių atliekų konteinerius. Antra ūkinė zona formuojama, kur yra numatytos ligoninės vairuotojų automobilių stovėjimo vietos, šalia centrinio įėjimo. Reprzentacinė zona formuojama sklypo centre, iš rytinės sklypo dalies, kaip pagrindinė patekimo į pastatą ašis. Pietinė sklypo dalis yra istorinė, senoji reprzentacinė zona su mini parku, takais, augmenija ir suoliukais poilsiui. Na o vakarinė sklypo dalis – visiška ramybės oazė, kuri skirta tik kuriamam ryšiui tarp žmogaus ir gamtos. Vakarinė zona, taip pat gali būti skirta gyvūnų terapijos vedimui, fiziškai stipresniems slaugos ligoninės pacientams (žr. 55 pav.).

55 pav. Projektuojamo sklypo lauko erdvės ir judėjimas

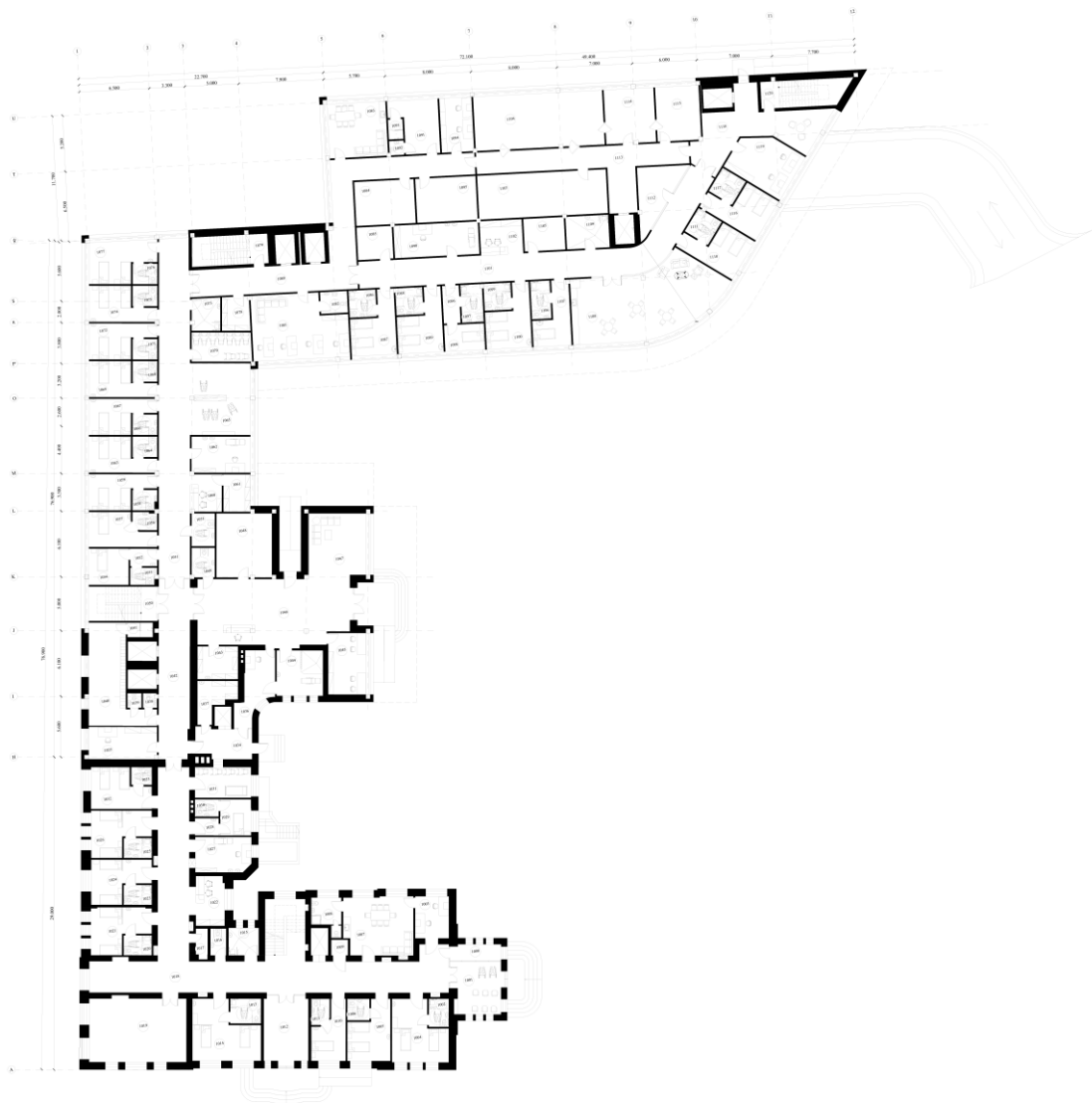
2.3.2. Statinio projektinių sprendinių aprašymas ir detalizacija

VŠĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės Panemunės skyrius

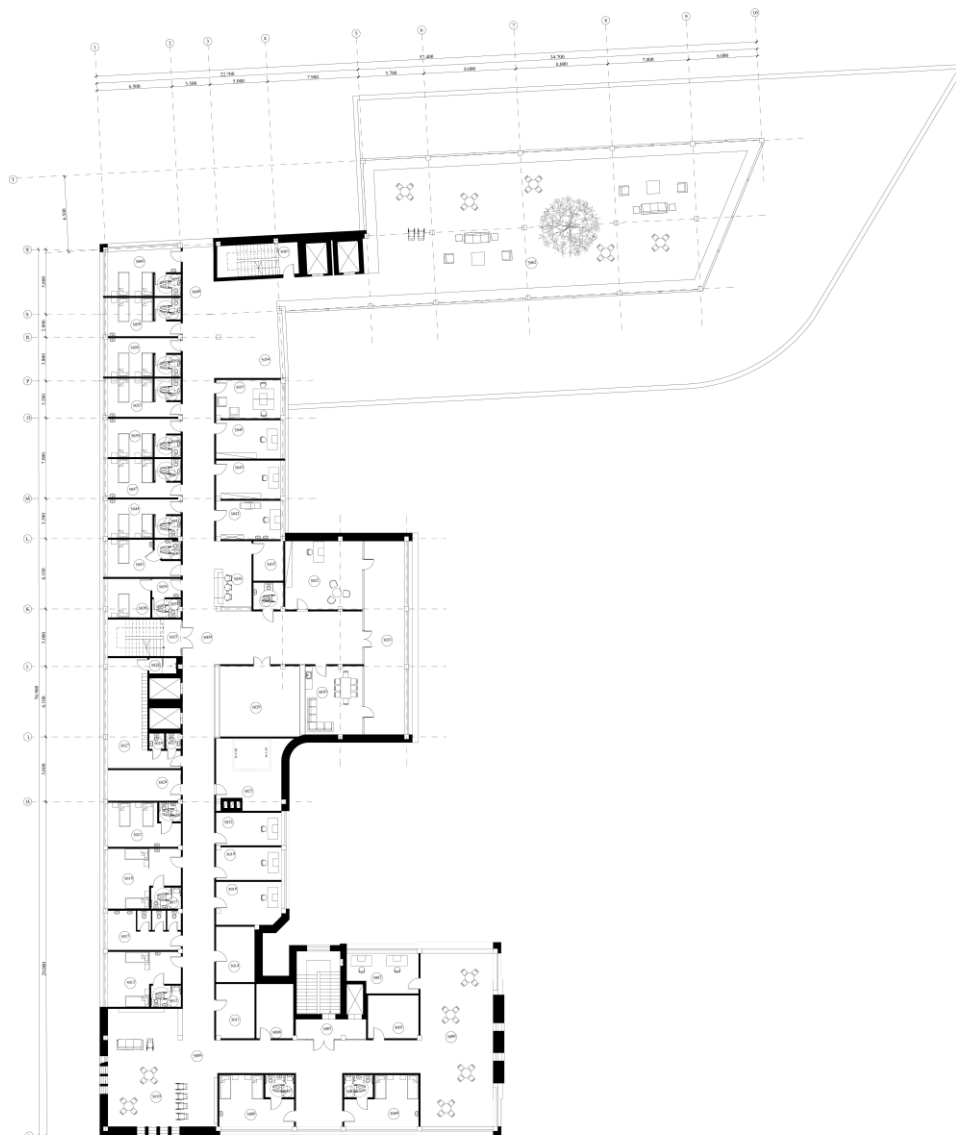
Rekonstruojamas gydymo paskirties pastatas yra projektuojamas keturių aukštų su mansarda. Pastato plotas – 13632,86 m². Rekonstruojamo statinio pirmo ir mansardinio aukšto patalpų planus žiūrėti 56 ir 57 paveiksle, o jų eksplikacijas žiūrėti 14 priede. Požeminio, antro, trečio ir ketvirto aukštų planus ir eksplikacijas žiūrėti 15, 16, 17, 18 prieduose. Aukštų pagrindiniai ir pagalbiniai plotai pateikiami 21 lentelėje.

21 lentelė. VŠĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės Panemunės skyriaus aukštų plotų suskirstymas

Negyvenamos paskirties (slaugos ligoninės) plotų suskirstymas	Plotas, m ²	Pagrindinis plotas, m ²	Pagalbinis plotas, m ²
Požeminio aukšto plotas, m ²	2376,34	30,86	2 104,45
Pirmo aukšto plotas, m ²	2374,73	1150,19	545,63
Antro aukšto plotas, m ²	2360,99	1198,23	483,37
Trečio aukšto plotas, m ²	2360,45	1164,65	516,42
Ketvirto aukšto plotas, m ²	2361,22	1167,51	534,63
Mansardinio aukšto plotas, m ²	1799,13	979,31	409,65
Bendras plotas, m ²	13632,86	5 690,75	4 594,15

56 pav. VšĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės Panemunės skyriaus pirmo aukšto planas

57 pav. VšĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės Panemunės skyriaus mansardinio aukšto planas

Ligoninės koridoriai, visuose aukštuose, yra erdvūs, kad specialistai galėtų lengvai manevruoti su pacientais ar kitu inventoriumi per koridorius ar aukštus. Skyriuose siauriausias koridorius yra 2,5 m., o virtuvės dalyje – 2 m. pločio koridorius. Visoje ligoninėje, be jau esamo vieno lifto pietinėje dalyje, įrengiami dar 6 liftai. Du prie centrinio įėjimo, du šiaurinėje dalyje, einant tiesiai nuo centrinio įėjimo ir vienas iš jų skirtas tik mirusiojo palaikams perkelti į mirusiojo patalpą. Dar vienas liftas, naujo priestato centre skirtas tik ūkiui. Ir šeštas pagalbinių lifto naujo priestato šiaurės rytų dalyje. Vietoje nugriautų dviejų senų laiptinių, suprojektuojamos trys naujos laiptinės. Iš viso ligoninėje yra keturios laiptinės ir visos jungiasi su požeminiu aukštu. Į mansardinį aukštą galima patekti su 3 iš 4 laiptinėmis ir 5 iš 6 liftais.

22 lentelė. Palatų kiekis kiekviename ligoninės aukšte

Aukštas	Palatos			
	Vienvietės	Dvivičės	Izoliatoriai	Palatų kiekis

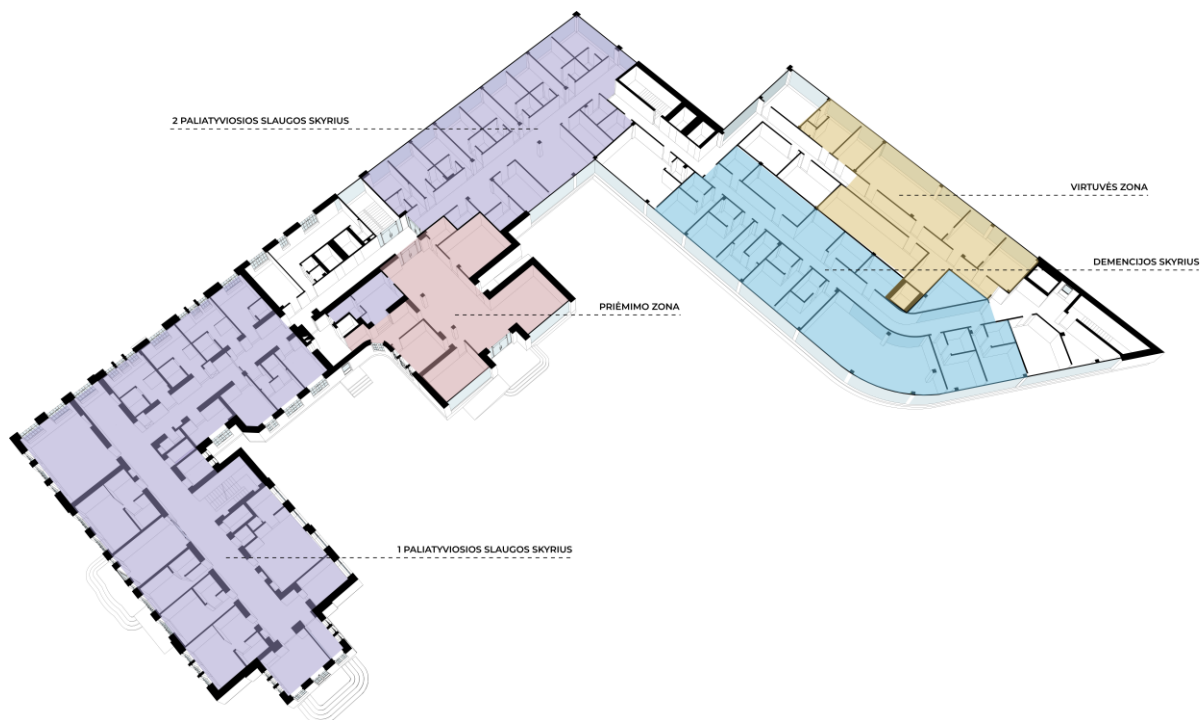
Pirmas aukštas	3	19	3	25
Antras aukštas	4	23	2	29
Trečias aukštas	4	23	2	29
Ketvirtas aukštas	4	23	2	29
Penktas aukštas	1	12	1	14
Iš viso:	16	100	10	126 palatos

Palatų kiekių pasiskirstymas ligoninės aukštuose nurodytas 22 lentelėje. Kiekviena palata turi galimybę išeiti į balkoną. Vakarinėje ir pietinėje pastato dalyje projektuojami atviri balkonai, o naujoje pastato dalyje įstiklinti. Nuo antro iki penkto aukšto centrinėje pastato dalyje yra bendra gamtinė – poilsio erdvė su galimybe išeiti į įstiklintą balkoną, kuris orientuotas į rytinę pusę.

Slaugos ligoninės funkcinis zonavimas

Pagrindinis įėjimas į ligoninę yra centrinėje sklypo dalyje iš rytinės pusės. Be centrinio įėjimo, šalia pagrindinio įėjimo, yra ūkinis – darbuotojų įėjimas, taip pat šiaurinėje dalyje yra vienas pagalbinis išėjimas ir pietinėje, senoje pastato dalyje, yra buvęs pagrindinis įėjimas.

Panemunės skyriaus vidaus patalpos buvo suprojektuotos taip, kad atliėtų pagyvenusių žmonių poreikius, universalaus dizaino principus ir atitiktų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymų reikalavimus. Pirmame skyriuje projektuojamas priėmimas, du paliatyviosios pagalbos skyriai, demencijos skyrius ir virtuvės zona (žr. 58 pav.).

58 pav. Pirmo aukšto zonų paskirstymas

Specialistų kabinetai yra išdėstyti po visus aukštus ir orientuoti į šiaurinę ir rytinę puses. Pacientų palatos yra suprojektuotos į vakarinę ir pietinę puses, kad gulintis žmogus per langą matytų kuo daugiau gamtos ir šviesos (žr. 59 pav.). Palatų išplanavimai pateikti 60, 61 ir 62 paveiksluose.

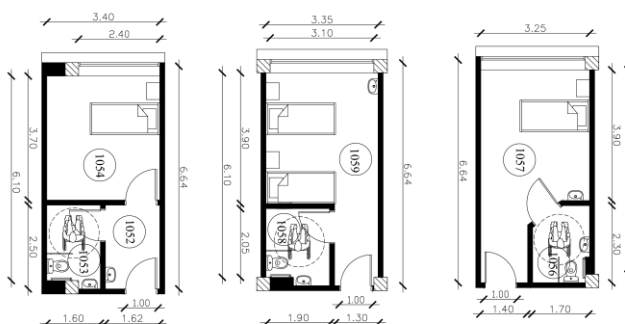
Būtinoms pagalbinėms patalpoms, bendros poilsio pacientų ir darbuotojų, žalios „gyvos“ erdvės, sensorinės ir relaksacijos patalpos suprojektuotos visuose aukštuose pagal poreikį ir reikalavimus.

59 pav. Pirmo aukšto funkcinis zonavimas

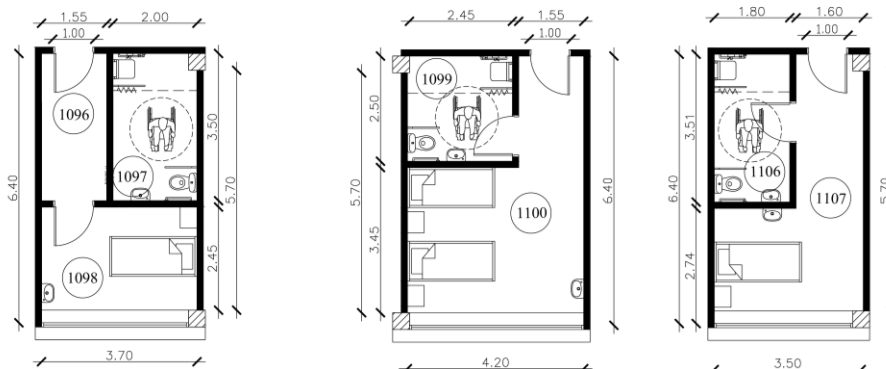
Pirmame ligoninės aukšte yra suprojektuoti specialistų kabinetai: 2 gydytojų kabinetai po du ir keturias darbo vietas, konsultacijų centro vadovo kabinetas ir socialinių darbuotojo kabinetas. Taip pat suprojektuotas sandėlininko ir virtuvės darbuotojų kabinetai.

Kiekvienam paliatyvo skyriuje yra po 7 dvivietės palatos, 1 vienvietė palata ir 1 iziliatorius. Visos palatos turi atskiras kriaukles ir privačius tualetu pritaikytus neįgaliesiems. Vienvietės palatos projektuojamos nemažesnė nei 7 m² vienam žmogui. Taip pat paliatyvo skyriuose yra postas, procedūrinis, dušas, medikamentų ir slaugos priemonių patalpa, inventoriaus patalpa, bendras ŽN WC ir bendra poilsio erdvė su gyvūnų terapijos zona. Paliatyvios slaugos skyriaus palatų išplanavimą žiūrėti 60 paveiksle.

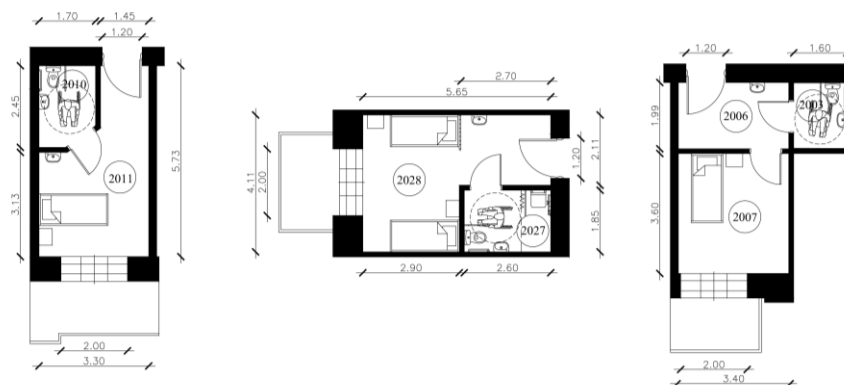
60 pav. Paliatyviosios slaugos skyriaus palatų išplanavimo schema

Demencijos skyriuje yra suprojektuota 5 dvivietės palatos, 1 vienvietė ir 1 izoliatorius. Visos palatos turi atskiras kriaukles ir tualetą su dušą pritaikytą neįgaliesiems ne mažesni nei 6 m². Palatos projektuojamos nemažesnės nei 9 m² vienam žmogui. Demencijos skyriuje taip pat yra postas, procedūrinis, medikamentų ir slaugos priemonių patalpos, dušas, sensorinis kambarys ir bendras kambarys su virtuve ir valgomuoju, kuris nemažesnis nei 60 m². Demencijos skyriaus palatų išplanavimus žiūrėti 61 paveiksle.

61 pav. Demencijos skyriaus palatų išplanavimo schema

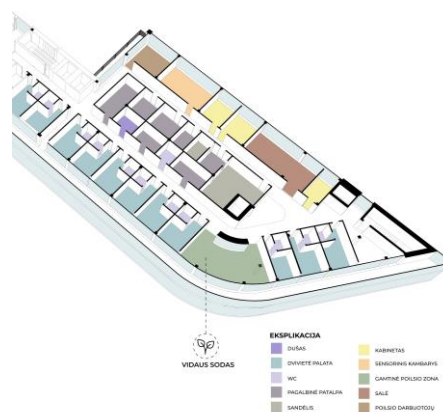
Antrame, trečiame ir ketvirtame ligoninės aukštuose yra suprojektuoti bendrosios slaugos skyriai, kuriuose yra po 29 palatas pacientams. Palatos taip pat, kaip ir pirmame aukšte yra orientuotos į vakarinę ir pietinę puses. Bendrosios slaugos skyriuose yra suprojektuotos būtinos kaip ir kituose skyriuose patalpos tokios kaip: postas, procedūrinis, medikamentų ir slaugos priemonių patalpos, medicininių atliekų, švarių ir nešvarių skalbinių patalpos, dušas, tualetai pritaikyti neįgaliesiems kiekvienoje palatoje su atskira kriaukle (žr. 62 pav.). Taip pat antrame aukšte, pagal išsiaiškintą empirinių tyrimų metu poreikį, yra suprojektuota koplyčia šiaurinėje pastato dalyje su vaizdu į gamtą (žr. 63 pav.). Trečiame aukšte virš koplyčios yra suprojektuota bendra salė įvairiai veiklai. Šalia jos yra muzikos terapijos specialistų kabinetas (žr. 64 pav.). Ketvirtame aukšte, toje pačioje šiaurinėje pusėje, suprojektuota kineziterapijos salė, su kineziterapijos stalais, ir bendru kineziterapeutų ir masažuotojų kabinetu (žr. 65 pav.). Kiekviename aukšte projektuojamos bendros poilsio zonos, relaksacijos ir sensorinės patalpos.

62 pav. Bendros slaugos skyriaus palatų išplanavimo schema

63 pav. Antro aukšto funkcinis zonavimas

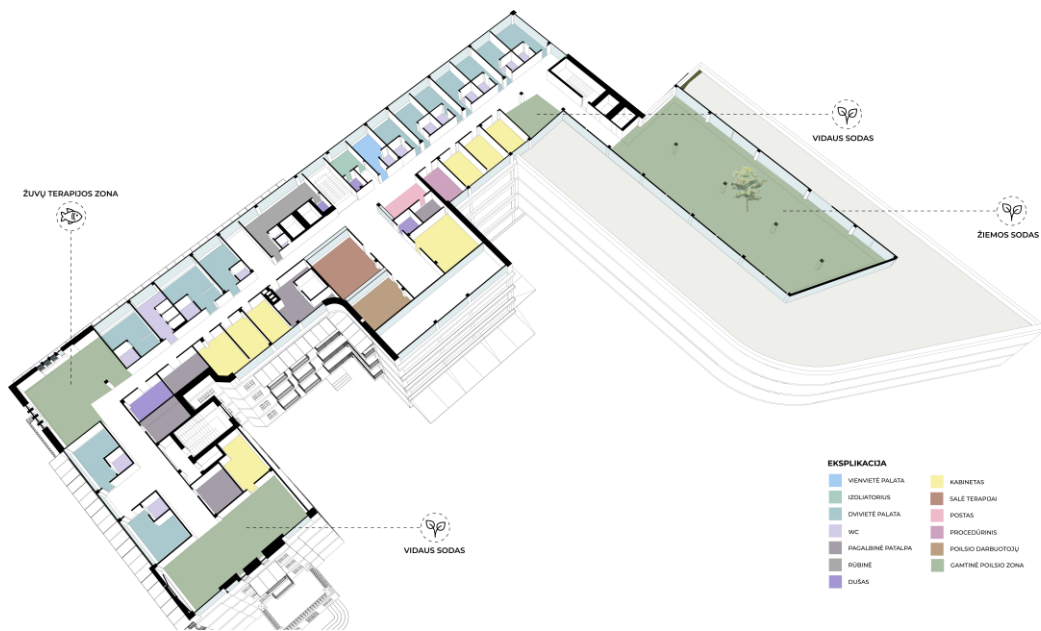

64 pav. Trečio aukšto naujos pastato dalies funkcinis zonavimas

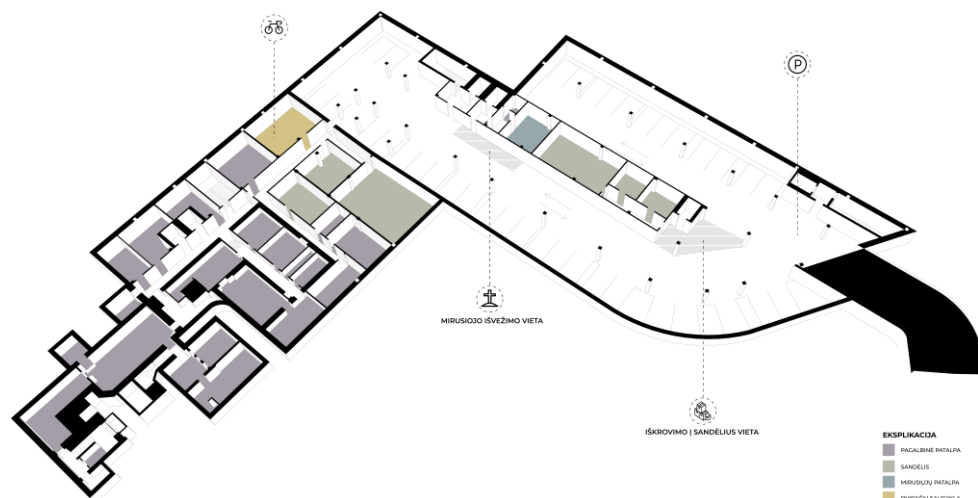
65 pav. Ketvirto aukšto naujos pastato dalies funkcinis zonavimas

Penktame (mansardiniame) ligoninės aukšte, vakarinėje ir pietinėje pastato dalyje, projektuojama 14 palatų, iš kurių 5 yra pritaikytos dirbtinei plaučių ventiliacijai. Penktame aukšte projektuojami kabinetai: direktoriaus, direktoriaus pavaduotojo, ūkio reikalų tvarkytojo, infekcijų kontrolės, teisės specialisto, administracijos, personalo specialisto ir medicinos psichologo. Taip pat kelios pagalbinės patalpos, poilsio, relaksacijos erdvės ir šiaurinėje pastato dalyje suprojektuotas erdvus, stiklinis žiemos sodas (žr. 66 pav.). Šio sodo paskirtis suteikti galimybę žmogui pabūti arčiau gamtos, negalinčiam pačiam išeiti. Fiziškai stipresni pagyvenę žmonės galėtų ir patys ateiti ar su vežimėliu atvažiuoti. O jei žmogus nėra pajėgus pats pasiekti žiemos sodą, tuomet specialistai galėtų pacientus atvežti vežimėlyje arba net su visa lova.

66 pav. Mansardinio aukšto funkcinis zonavimas

Po rekonstruojamos ligoninės naujo pastato dalimi projektuojamas požeminis garažas, kuris prijungiamas prie esamų rūsių patalpų. Rūsio aukšte projektuojamos pagalbinės patalpos, maisto sandėliai ir mirusiųjų patalpa (žr. 67 pav.).

67 pav. Požeminio aukšto funkcinis zonavimas

Apdailos sprendimai

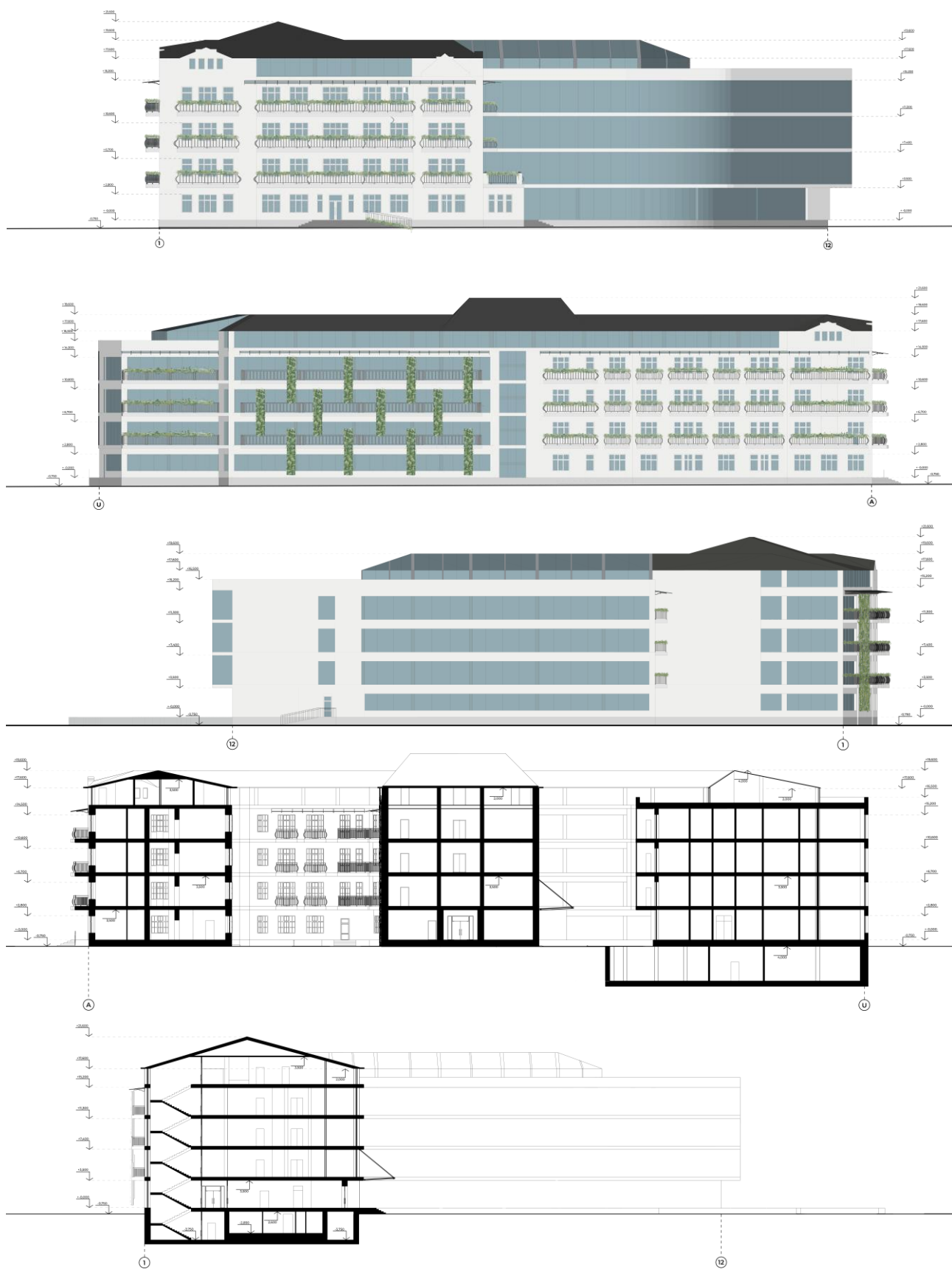
Rekonstruojamos ligoninės patalpų vidinės apdailos spalvos parenkamos pagal empirinių tyrimų metu gautus rezultatus. Kadangi tyrimo metu paaiškėjo, jog pagyvenę žmonės nori būti kuo arčiau gamtos, o specialistai ir pagyvenusių žmonių artimi žmonės, taip pat, akcentavo, kad slaugoje gulintį žmogų turi supti kuo daugiau gamtos elementų, tai pagrindinės interjere dominuojančios spalvos yra žalia, geltona, dramblio kaulo ir smėlio, kurias pasirinko patys pagyvenę žmonės apklausos metu. Be gamtinės spalvų gamos, interjere naudojamas medis, žalios augalų sienos, įstiklintos augalų pertvaros, dirbtinio augančio medžio imitacijos. Palatose daugiausiai taikomos pastelinės gelsvos, smėlio ir žalsvos spalvos. Specialistų kabinetai dažomi smėlio ar dramblio kaulo spalva. Tokios pat spalvos, kaip ir specialistų kabinetuose, naudojamos koridoriuose ir laukiamajame derinant su medžio ir augalų elementais.

Naujoje pastato dalyje palatos projektuojamos šviesios su dideliais iki žemės langais. Sensorinės patalpos dažomos – gelsva spalva. Relaksacijos, gamtinės, bendro pacientų poilsio erdvės dažomos žalia spalva su smėlio ar dramblio kaulo spalvos deriniu. Buvimas šiose erdvėse turi leisti žmogui jaustis arčiau gamtos ar jos dalimi. Geltona spalva pritaikyta ir kineziterapijos ir bendro naudojimo salėse. Koplyčia dažoma dramblio kaulo spalva.

Demencijos skyriaus palatų durų spalva turi būti kontrastinga grindų, sienų ir baldų spalvai, kad pacientas galėtų lengvai atpažinti duris. Palatose turi būti naudojamos išsiskiriančios spalvos patalynė (be raštų) ir kitos spalvos nei grindys, kad pacientas aiškiai suprastų miego zonos vietą. Taip pat, bent viena palata turi būti dengta minkšta sienų danga.

Išoriniai apdailai, senojo pastato dalies pratęsimui, pasirinkta tinkuoti ir dažyti fasadus gelsva ar dramblio kaulo spalva, kuri būtų artimesnė dabartinės ligoninės fasado spalvai, siekiant išlaikyti autentiškumą. Naujoje pastato dalyje, nuo rytinės pusės, apdailai pasirinkta stiklas, prisukami paneliai ir želdinių segmentai. Taikant biofilinį dizainą projektuojamas ne tik žalias stogas, bet ir yra apželdinamas centrinis fasadas ir dalis vakarinio. Lenkta pastato dalis projektuojama moderni, su daug stiklo, kad architektūra nebūtų tokia masyvi, o stikluose atsispindintys medžiai, sukurtų tarsi maskuotę ir pastatas dar geriau integruotųsi gamtinėje aplinkoje. Centrinio įėjimo žalias vijoklinis fasadas yra kaip gamtinė jungtis, jungianti seno pastato didingą tarpukario architektūrą su moderniu nauju korpusu (žr. 68 pav.).

68 pav. Slaugos liginės fasadai ir pjūviai

Konstruktiniai sprendimai

Projektuojamo pastato gabaritai 93,06x75,18x21,6 m.

Nuo ašies H į šiaurę yra nugriaunama seno pastato virtuvės zona, ir dvi laiptinės, pastato vakarinėje ir rytinėje dalyje. Taip pat griaunami sklype esami pastatai, tokie kaip ūkinis pastatas ir garažas. Senos demontuotos plytos panaudojamos projektuojamo naujo garažo rūšio sienoms, kurios bus aptinkuojamos.

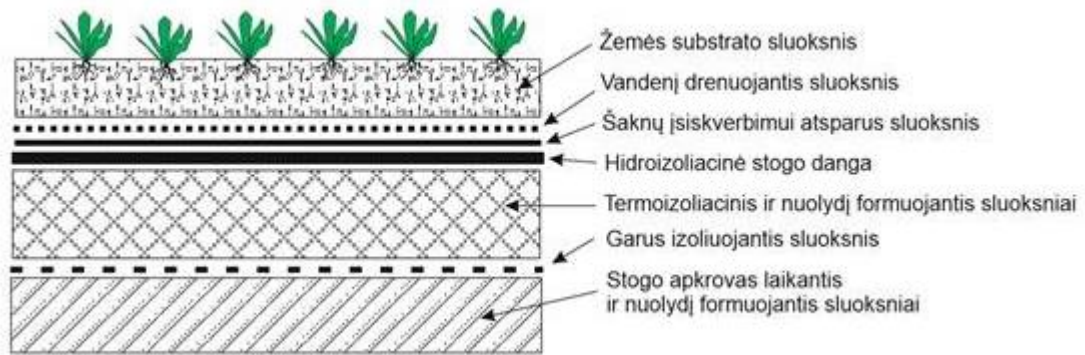
Rekonstruojamas esamas ligoninės pastatas yra apšiltinamas 200 mm storio vata, tinkuojamas ir dažomas dramblio kaulo spalva. Nuo esamų balkonų armatūros pašalinamos rūdys, nuvalomas atšokęs betonas. Pažeistos balkono dalys užbetuojamos, aptinkuojamos ir nudažomos. Fasadas padengiamas hidrofibiniu impregnantu. Rūsyje numatoma efektyvi ventiliacija senam pastatui. Liekančios senos rūšio patalpų sienos dažomos naujai kalkiniais dažais. Rekonstruojamo pastato dalyje kai kurios pertvaros yra nugriaunamos ir montuojamos kitose vietose, kad patalpų plotai atitiktų reikalavimus.

Dabartinės ligoninės palėpė nėra tinkamai pritaikyta ligoniams, nes mažos patalpos, maži langai, grindų lygio skirtumai. Dabartinis stogas yra prastos būklės, nes vasarą stogas labai kaista, vietomis leidžia, nėra kondicionieriaus, todėl nuspręsta palėpę nugriauti ir statyti mansardinį aukštą su čerpėmis dengtu šlaitiniu stogu. Šlaitinio stogo konstrukcija – medinė. Šlaitinio stogo dalyje projektuojami įmontuojami lietloviai. Naujoje pastato dalyje projektuojamas plokščias stogas su įmontuojama lietaus nubėgimo sistema. Rekonstruojamo pastato ketvirtame aukšte, virš balkonų prastos būklės stogelis keičiamas į profilatą.

Projektuojami poliniai pamatai 350 mm skersmens. Virš polių įrengiama gelžbetoninė galvena ant kurios viršaus inkariniais varžtais tvirtinama gelžbetoninė kolona. Į požeminį garažą įvažiuojama pandusu nuolydžiu 1:10. Požeminio garažo konstrukcijos gelžbetoninės kolonos su monolitine besijine gelžbetonine perdanga. Garažo aukštis 4 metrai. Rūšio sienos liejamos gelžbetoninės 400 mm storio.

Projektuojamo naujo priestato laikanti konstrukcija yra gelžbetoninės kolonos 400x400 mm. Projektuojamas karkasinis pastatas, vertikalios laikančios konstrukcijos yra gelžbetoninės monolitinės kolonos sujungtos su monolitine besijine gelžbetonine 200 mm storio perdanga. Išorinės sienos bendras storis 700 mm iš kurio 300 mm apšiltinimas. Išorinė apdaila – stiklas, prisukami paneliai dramblio kaulo spalvos ir vietomis vertikalūs dvipusiai želdinti segmentai. Projektuojama vėdinimo sistema – mechaninis vėdinimas su rekuperacija.

Centrinėje pastato dalyje projektuojamas vertikalus apželdinimas lynais, kurie pritvirtinami prie fasado. Virš centrinio įėjimo projektuojamas pakabinamas stiklinis stogas. Lenktoje šiaurinėje pastato dalyje stogas yra plokščias ir apželdintas (žr. 69 pav.). Sutapdinto stogo konstrukcija projektuojama ant 400 mm storio gelžbetoninės perdangos.

69 pav. Apželdinto stogo įrengimo principinė schema (D1-186 Dėl Statybos Techninio Reglamento STR 2.04.01:2018 „Pastatų Atitvaros. Sienos, Stogai, Langai Ir . . .“, n.d.)

2.3.3. Projekto atitiktis esminiams statinio reikalavimams

Ligoninės mechaninis atsparumas ir pastovumas

Rekonstruojant seną pastatą ir projektuojant naują priestatą atsižvelgta į tai, kad naujos pastato dalies konstrukcijos projektuojamos tvirtos ir projektiniai sprendiniai užtikrina rekonstruojamos statinio mechaninį patvarumą ir pastovumą objekto statybos metu ir ilgalaikio naudojimo laikotarpiu.

Ligoninės gaisrinė sauga

Rekonstruojamas pastatas pagal klasifikaciją yra negyvenamosios paskirties, kuris priskiriamas gydymo paskirties pastato pogrupiui. Pastate nėra laikoma pavojingų medžiagų. Statinys yra suprojektuotas taip, kad laikančiosios konstrukcijos kilus gaistui išlaikytų apkrovas dar kurį laiką, laiptinės yra uždaros dėl dūmų plitimo ribojimo, nuo antro iki penkto aukšto visos palatos turi balkonus, kad gaisro atveju nevaikštantį žmogų būtų galima evakuoti per langą.

VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės Panemunės skyriuje yra suprojektuoti 3 pagrindiniai evakuacijos keliai, kurie užtikrina, kad gaisro atveju žmonės saugiai evakuotųsi iš pastato ar jo patalpų.

Ligoninės higiena, sveikata, aplinkos apsauga

Rekonstruojamoje ligoninėje yra užtikrinamos normalios gyvenimo sąlygos su geriamo vandens tiekimu, patalpų vėdinimu ir šildymu, nuotekų šalinimu, interneto ryšiu ir dirbtiniu bei natūraliu apšvietimu.

Prie įvažiavimo į požeminį garažą, šiaurės rytinėje dalyje yra numatoma vieta atliekų konteneriams.

Ligoninės naudojimo sauga

Virš rekonstruojamo pastato įėjimų įrengiami apsauginiai stogeliai nuo lietaus. Ligoninės sklype visi projektuojami dangų paviršiai yra šiurkštūs. Visi projektuojami praėjimai yra be nepageidaujamų kliūčių ir rizikos užkliūti ar susižeisti. Projektuojamų rampų nuolydžiai ir aukščiai nevirsija normatyvinių reikalavimų.

Ligoninės apsauga nuo triukšmo

Rekonstruojamo pastato vidinės ir išorinės konstrukcijos projektuojamos taip, kad atitiktų akustinių charakteristikų reikalavimus, kurie yra nurodyti STR 2.01.07:2003 „Pastatų vidaus ir išorės aplinkos apsauga nuo triukšmo“.

Rekonstruojamas pastatas projektuojamas taip, kad atitiktų B garso klasės reikalavimus.

Ligoninės energijos taupymas ir šilumos išsaugojimas

Rekonstruojamo pastato (konstrukcijų, denginių, sienų langų ir durų) šilumos perdavimo koeficientai atitinka normatyvinių dokumentų reikalavimus. Apšiltinus rekonstruojamo seno pastato išorines sienas, pastato energinio naudingumo klasė iš D pakyla nežemiau nei iki C klasės.

Ant Panemunės skyriaus ligoninės šlaitinio stogo yra numatomos saulės elektrinės baterijos.

2.4. Projekto tvarumo vertinimas

Projekto tvarumas vertinimo sistemą sudaro 8 vertinimo kategorijos: energija, medžiagos, sveikata ir gerovė, transportas, vandentvarka, atliekų tvarkymas ir tarša, žemės panaudojimas ir ekologija, projekto valdymas ir tvarumo įvertinimas (Lietuvos žaliųjų pastatų taryba, 2021).

Energija

Rekonstruojamo pastato konstrukciniai sprendimai pagal STR 2.01.02:2016 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“ reikalavimus turi atitikti B klasės energinio naudingumo klasę.

Numatomos saulės elektrinės baterijos ant šlaitinio stogo.

Medžiagos

Projekte nėra naudojamos pavojingos cheminės medžiagos. Rekonstruojamame pastate ir sklype naudojamos natūralios medžiagos:

- pastato šlaitinis stogas yra projektuojamas iš medinių konstrukcijų;
- pastato viduje naudojamos natūralios medžiagos;
- sklype sodinami augalai vietinės reikšmės.

Sveikata ir gerovė

Rekonstruojamoje ligoninėje labai svarbus natūralus apšvietimas. Visose ligoninės palatose, kabinetuose ir kitose bendrose erdvėse yra suprojektuoti langai iki pat žemės su saugia vėdinimo funkcija. Užtikrinama reikiama patalpų oro kokybė. Visi langai atsidaro vertikalia ašimi. Vidinėse ligoninės patalpose yra kuriamas ir užtikrinamas vizualinis komfortas naudojant interjere gamtines pastelines spalvas, natūralias medžiagas ir yra lengvai matomas vaizdas į sklypą supantį mišką bei kuriamas žalias erdves.

Transportas

VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo Panemunės skyriaus sklypas ribojasi su šalimais esančia viešojo transporto stotele, todėl ligoninė yra lengvai pasiekama viešuoju transportu.

Sklype yra suprojektuoti pėsčiųjų takai pritaikyti neįgaliesiems. Automobilių judėjimas ligoninės teritorijoje yra ribojamas – prie pagrindinio įėjimo gali privažiuoti tik skubios pagalbos automobilis, ūkio darbuotojai ir išimtiniais atvejais pacientų artimieji, jei patys atveža pacientą į ligoninę. Patekimas į sklypą yra iš šiaurės rytų pusės, o išvažiavimas yra iš pietryčių pusės.

Vandentvarka

Sklype projektuojamas paviršinių nuotekų surinkimas nuo dangų paviršių formuojant nuolydžius. Taip pat surenkamas vanduo nuo stogų naudojamas želdinių drėkinimui.

Atliekų tvarkymas ir tarša

Projekto atliekų tvarkymas yra numatomas statybos ir pastato eksploatacijos metu. Taip pat yra naudojama triukšmo prevencija.

Žemės panaudojimas ir ekologija

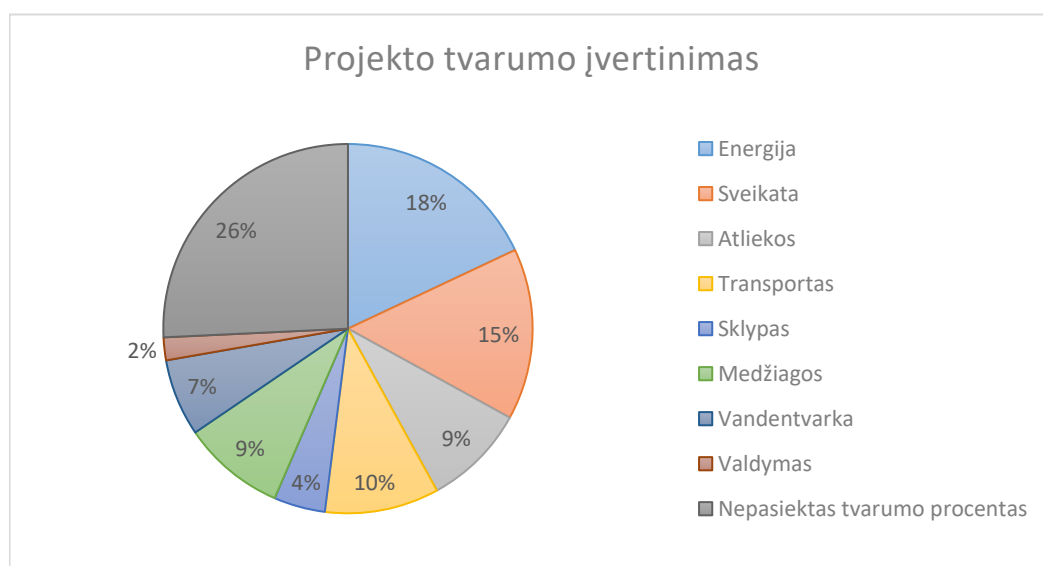
Projekto metu sklype yra išsaugoma kiek įmanoma daugiau sveikų medžių. Projektuojamas želdintas stogas ir fasadas. Paskaičiuotas projekto žalumo indeksas parodo, kad rekonstrukcijos projektas sukuria dvigubai didesnę pridėtinę vertę.

Projekto valdymas

Rekonstrukcijos projekto metu buvo pasitelkta pagyvenusių žmonių, jų artimųjų, VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės specialistų nuomonės. Taip pat buvo pasitelkti dėstytojų komentarai bei pateikti pasiūlymai.

Tvarumo įvertinimas

Pagal Lietuvos pastatų tvarumo vertinimo sistemą (2021) paskaičiuotas ligoninės tvarumo įvertis yra 74,25 %, o įvertinimo lygis pagal gautą įvertį – puikus (žr. 70 pav.). Sudarytą Ligoninės rekonstrukcijos projekto tvarumo vertinimo lentelę su gautais rezultatais žiūrėti 19 priede.

70 pav. Projekto tvarumo vertinimo rezultatų schema

2.5. Eksperimentinio VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas teritorijoje projekto rezultatų įvertinimas

Rezultatų įvertinimas:

1. Rekonstruojamas VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės Panemunės skyrius atliepantis individualius pagyvenusių žmonių poreikius, naudojant biofilinio ir universalus dizaino principus bei pasitelkiant kitas gerąsias praktikas.
2. Koreguojamos Panemunės skyriaus sklypo ribos, siekiant sukurti patogią, vizualiai patrauklią ir ergonomišką rekonstruojamo pastato architektūrą. Prie sklypo teritorijos prijungiamos papildomos valstybės valdomos teritorijos visuomeniniams poreikiams gavus NŽT leidimus, siekiant ligoninės teritoriją ir centrinę įėjimo dalį paversti reprezentatyvia erdve priešais prižiūrimą parką skirtą pacientams, lankytojams ir ligoninės darbuotojams.
3. Projekto vidaus ir sklypo sprendiniuose taikomas universalus dizainas. Visos erdvės yra pritaikytos įvairaus amžiaus ir fizinio pajėgumo žmonėms.
4. Biofilinis dizainas naudojamas tiek projekto viduje, kuriant žaliąsias, „gyvas“ erdves, tiek aplinkoje projektuojant želdintą stogą, fasadą. Kuriama parko aplinka.

Išvados

1. Atlikus teorinius tyrimus apie architektūrinės erdvės suvokimo ir poveikio pagyvenusio žmogaus gyvenimo kokybei klausimus buvo nustatyta, kad pagyvenusio žmogaus aplinkos suvokimą formuoja 7 esminiai aplinkos kriterijai: fizinė struktūra / forma, dizainas, vietos dvasia ir charakteris, orientyrai ir židinio taškai, patirtis erdvėje, suvokimo charakteristikos, informacijos charakteristikos. Visi šie veiksniai leidžia greičiau suprasti ir pažinti mus supančią erdvę. Pagrindiniai žmogaus poreikiai: fiziologiniai poreikiai, saugumo poreikiai, socialiniai poreikiai, savigarbos ir pagarbos poreikiai, savirealizacijos poreikis. Pagrindiniai psichologiniai gyvenimo aplinkos poreikiai: kontaktas, privatumas, patirtys, tikslingumas, žaidimas, struktūra ir orientacija, nuosavybė ir identifikavimas ir estetika ir grožis.
2. Teoriniai tyrimai ir gerųjų praktikų analizė atskleidė pagrindinius pagyvenusiam žmogui reikalingos erdvės projektavimo principus: biofilinis dizainas, kai į aplinką yra integruojami gamtiniai elementai ir universalus dizainas, kai aplinka yra pritaikyta įvairiems žmogaus poreikiams ir amžiaus grupėms. Pagyvenusį žmogų turi supti amžiui draugiška aplinka. Taip pat buvo išskirtos pagrindinės tipologinės erdvės senatvėje: namai (savarankiškas gyvenimas arba su šeimos nariais), senelių namai, dienos stacionaras ir slaugos ligoninė. Visos gyvenamosios erdvės turi būti draugiškos amžiui ir sukurtos taip, kad pagyvenęs žmogus jaustųsi jaukiai ir nepriklausomai.
3. Atlikus teorinius tyrimus buvo išsiaiškinta, kad architektūrinė aplinka labai priklauso nuo joje būnančių žmonių poreikių. Pagyvenę žmonės, be pagrindinių visiems svarbių asmeninių ir psichologinių poreikių, turi ir išskirtinių fizinių poreikių, kurie formuoja architektūrą. Taikant universalus dizaino principus erdvės būna pritaikytos vyresnio amžiaus žmonių naudojimui. Teoriniai tyrimai apibendrinami sukurtu hipotetiniu modeliu, kuriame yra nurodytos pagrindinės projekto sprendinių gairės. Pagal hipotetinį modelį VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcijos projektas turi atliepti pagrindinius pagyvenusių žmonių poreikius (individualius ir psichologinius) ir ligoninės aplinka turi būti pritaikyta ir draugiška amžiui ne tik savo architektūra ir lauko erdvėmis, bet ir funkcijomis bei paslaugomis.
4. Atlikus empirinius tyrimus buvo nustatyti pagrindiniai poreikiai susiję su slauga ir aplinkos projektavimu: vienviečių palatų, privačių, bendravimo erdvių, relaksacinių ir sensorinių kambarių trūkumas, koplyčios poreikis, dažnesnis bendrų veiklų poreikis, psichologinės paramos, meilės ir emocinio ryšio trūkumas. Taip pat buvo išsiaiškinti svarbiausi vietos ir aplinkos kriterijai: saugumas, triukšmo lygis, susisiekimas, pritaikomumas ir gamtinė aplinka, taip pat jaukumas, parko buvimas šalia ir takų pritaikymas pasivaikščiavimams. Atlikus tyrimus vietose bei įvertinus visus tris skyrius pagal išsiskirtus 8 pasirinkimo kriterijus (atlieka slaugos funkciją; atskleidžia tyrimo problematiką; panaši į Lietuvos klimato zoną; socialinis įtrauktumas, bendruomeniškumas; naujos funkcijos, galimybės, daugiafunkciškumas; atskleidžia įvairius urbanistinio konteksto variantus; atitikimas darnaus vystymosi principams; atskleidžia architektūrinės raiškos galimybes), rezultatai buvo panašūs. Tačiau geriau atitiko kriterijus Panemunės ir Vičiūnų skyriai. Analizuojant pačias skyrių teritorijas, pati erdviausia, potencialiausia vieta ir labiausiai esanti gamtos apsuptyje yra Panemunės skyriaus teritorija.
5. Atlikus empirinius tyrimus buvo nustatyta, kad naujų funkcijų integravimo poreikis slaugos ligoninėje yra labai didelis. Šalia pagrindinių slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugų galėtų senjorų kasdienybę praskaidrinti savanorių ir vaikų dažnesnis lankymasis, veiklos su jais. Dar viena iš papildomų paslaugų galėtų būti nuolatinė (paukščių ir žuvų terapija) ir kas savaitinė

šunų terapija. Taip pat slaugos ligoninėje turėtų būti psichologinė parama ir sielovada, kineziterapija, socialinė veikla, įvairus kitas užimtumas ar kitos terapijos, pavyzdžiui, muzikos terapija.

6. Atlikus sociologines apklausas buvo nustatyti pagrindiniai dizaino kriterijai, kurie turėtų būti slaugos ligoninėje ir padėtų pagyvenusiam žmogui jaustis komfortiškai toje aplinkoje. Esminis kriterijus dizainui yra ryšys su gamta. Kuo aplinka turi daugiau gamtinių motyvų tuo aplinka pozityviau veikia žmogų. Buvo nustatyta, kad geltona, žalia, smėlio ir dramblio kaulo spalvos labiausiai asocijuojasi su gamta, todėl šios spalvos ir bus naudojamos kuriant skyriaus rekonstrukcijos pasiūlymus interjerui. Taip pat aplinkoje turi būti kuriamas gyvas ryšys su gamta - galint išeiti į lauką, matyti, liesti vandenį, augalus, girdėti paukščius ar tiesiog galėti per didelį langą stebėti gamtą. Svarbus yra ir kuriamas imitacinis ryšys su gamta, tai pvz., naudojamos natūralios medžiagos interjere, gamtiniai motyvai ant sienų, motyvacinės frazės matomos, naudojamos spalvos artimos gamtai.
7. Atlikus tyrimus vietoje ir palyginus visų trijų (Panemunės, Vičiūnų, Petrašiūnų) ligoninės skyrių privalumus ir trūkumus nuspręsta, kad tinkamiausias rekonstrukcijai ir plėtrai skyrius, kurio lokacija, teritorija ir pastato būklė turi daugiausiai potencialo, siekiant atliepti visus pagyvenusių žmonių, jų artimųjų ir specialistų poreikius, yra Panemunės skyrius.
Empiriniai tyrimai apibendrinami koncepciniu modeliu, kuriame nurodomi esminiai projekto sprendiniai: pasirinkto skyriaus vieta (Panemunėje Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas), ligoninės vidaus (natūralios medžiagos; interjero spalvos žalia, geltona, smėlio ir dramblio kaulo; dideli langai; daug šviesos; gamtos elementai integruoti aplinkoje) ir aplinkos (saugi, pritaikyta, funkcionali, lengvai pasiekama, gamtinėje aplinkoje) pagrindiniai komponentai.
8. Remiantis atliktais teoriniais ir empiriniais tyrimais parengta VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomo gydymo ligoninės Panemunės skyriaus rekonstrukcijos ir plėtros projektas Kauno mieste – Raudonojo Kryžiaus g. 1, Kaunas. Šioje teritorijoje yra rekonstruojamas esamas ligoninės pastatas ir projektuojamas jo pratęsimas.
Pastatas rekonstruojamas pasitelkiant gerųjų praktikų architektūrinius sprendimus ir taikant universalus dizaino principus tiek vidaus, tiek išorės erdvėms, kad aplinka būtų pritaikyta ir prieinama visiems. Biofilinio dizaino principai taikomi vidaus patalpose kuriant žaląsias ir „gyvas“ erdves, naudojamos natūralios medžiagos ir gamtinė spalvų gama. Biofilinis dizainas pasitelkiamas ir išorėje projektuojant žalią stogą ir želdintą fasadą. Gyvūnų terapijos poreikis atliepiamas sukuriant tam pritaikytas erdves.

Literatūros sąrašas

1. *Dėl statybos techninio reglamento STR 2.02.01:2004 „Gyvenamieji pastatai“ patvirtinimo*, 2003 m. gruodžio 24 d. Nr. 705, (2004) [žiūrėta 2024-05-06]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.226882/asr>
2. *Dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams taisyklių ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo*, 2005 m. rugpjūčio 25 d. Nr. 924, (2005) [žiūrėta 2024-05-13]. Prieiga per internetą: <https://e-seimasx.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.260987/asr>
3. BauNetz. (2017). *Direkter Bezug zum Grün—Hospiz in Berlin von Heinle, Wischer und Partner*. BauNetz [žiūrėta 2024-01-15]. Prieiga per internetą: <https://www.baunetz.de/meldungen/Meldungen-Hospiz-in-Berlin-von-Heinle-Wischer-und-Partner-5171228.html>
4. Benjamin, W. (2004) *Urban Theory and the Urban Experience*
5. Buckner Retirement Services History | Senior Living in Texas. (n.d.). Buckner Retirement Services. [žiūrėta 2023-10-10]. Prieiga per internetą: <https://bucknerretirement.org/about-us/our-history/>
6. Browning, W. D., Ryan, C.O., Clancy, J.O. (2014). 14 patterns of biophilic design. Terrapin Bright Green. New York, LLC
7. Bužinskaitė (2020). *Senėjimo namuose architektūrinis aspektas taikant biofilinio ir universalus projektavimo principus*. Kauno technologijos universitetas. Prieiga per eLABa – nacionalinė Lietuvos akademinė elektroninė biblioteka.
8. Bužinskaitė, D., & Gražulevičiūtė-Vileniškė, I. (2021). Senėjimo namuose architektūrinis aspektas taikant biofilinio ir universalus projektavimo principus: Eksperimentinis gyvenamojo kvartalo, buvusio Linkuvos dvaro sodybos teritorijoje, projektas. Darnios aplinkos vystymas, 18(1), 38–54. [žiūrėta 2024-05-13]. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.52320/dav.v18i1.170>
9. Cullen, G. (1961). *Concise Townscape*. Routledge. [žiūrėta 2023-10-06]. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.4324/9780080502816>
10. *Dėl statybos techninio reglamento STR 2.02.08:2012 „Automobilių saugyklų projektavimas“ patvirtinimo*, 2005 m. vasario 11 d. Nr. D1-83, (2012) [žiūrėta 2024-05-06]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.250589/asr>
11. *Dėl statybos techninio reglamento STR 2.02.02:2004 „Visuomeninės paskirties statiniai“ patvirtinimo*, 2004 m. vasario 27 d. Nr. D1-91, (2004) [žiūrėta 2024-05-06]. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B7AFE0723734/asr>
12. *Dėl statybos techninio reglamento STR 2.04.01:2018 „Pastatų atitvaros. Sienos, stogai, langai ir išorinės įėjimo durys“ patvirtinimo*, 2019 m. kovo 29 d. Nr. D1-186, (2018) [žiūrėta 2024-05-05]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f58c3ad0544711e98bc2ba0c0453c004/asr>
13. *Dėl statybos techninio reglamento STR 2.03.01:2019 „Statinių prieinamumas“ patvirtinimo*, 2019 m. lapkričio 4 d. Nr. D1-653, (2019) [žiūrėta 2024-05-06]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/dcb43cb3ffaf11e990d5d63c859a8aa7/asr>
14. *Dėl statybos techninio reglamento STR 2.01.02:2016 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“ patvirtinimo*, 2016 m. lapkričio 11 d. Nr. D1-754, (2016)

- [žiūrėta 2024-05-13]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/15767120a80711e68987e8320e9a5185/asr>
15. *Dėl statybos techninio reglamento STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ patvirtinimo*, 2011 m. gruodžio 2 d. Nr. D1-933, (2014) [žiūrėta 2024-05-06]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.413395/asr>
 16. DeGroff, H., McCall, W. (2016). Biophilic design. An alternative perspective for sustainable design in senior living. Perkins Eastman
 17. *Denmark's first combined nursing home and kindergarten*. (2023). Sweco Group [žiūrėta 2023-10-11]. Prieiga per internetą: <https://www.swecogroup.com/portfolio/denmarks-first-combined-nursing-home-and-kindergarten/>
 18. Dienos stacionaro paslaugos—Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos. (n.d.) [žiūrėta 2024-04-17]. Prieiga per internetą: <https://ligoniukasa.lrv.lt/lt/veiklosritys/informacija-gyventojams/gydymo-ir-sveikatos-prieziuros-paslaugos/dienos-stacionaro-paslaugos/>
 19. dizart.lt. (n.d.). Terapeutai be baltų chalatu. Lsveikat.Lt [žiūrėta 2024-04-11]. Prieiga per internetą: <https://lsveikata.lt/is-gyvenimo/terapeutai-be-baltu-chalatu-1780>
 20. Gaižauskaitė (2023). *Vaičių su specialiaisiais poreikiais ugdymo centro filosofija ir jo eksperimentinis projektas*. Kauno technologijos universitetas [žiūrėta 2024-04-11]. Prieiga per eLABa – nacionalinę Lietuvos akademinę elektroninę biblioteką
 21. Gehl, J. (2010) *Cities for People*
 22. Gyvūnų terapija žmonėms. (n.d). Šnauceris. [žiūrėta 2024-04-11]. Prieiga per internetą: <https://www.snaucerisvet.lt/gyvunu-terapija-zmonems/>
 23. Healthcare Interior Design. (n.d.) [žiūrėta 2024-01-15]. Prieiga per internetą: <https://ar.inspiredpencil.com/pictures-2023/healthcare-interior-design>
 24. Healthcare personnel statistics—Nursing and caring professionals. (n.d) [žiūrėta 2023-10-01]. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Healthcare_personnel_statistics_-_nursing_and_caring_professionals
 25. Kaplan, R., Kaplan, S., & Brown, T. (1989). *Environmental Preference A Comparison of Four Domains of Predictors*. *Environment and Behavior - ENVIRON BEHAV*, 21, 509–530, [žiūrėta 2024-04-15]. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1177/0013916589215001>
 26. Kauno miesto želdynai. (n.d.). [žiūrėta 2024-04-15]. Prieiga per internetą: <https://maps.kaunas.lt/zeldynai/aplinka/>
 27. Kengo Kuma Unveils „Green Hospital“ for Tokyo. (2015). ArchDaily [žiūrėta 2024-04-11]. Prieiga per internetą: <https://www.archdaily.com/599763/seijo-kinoshita-hospital-green-hospital-kengo-kuma-and-associates>
 28. Krankenhaus Südspidol Albert Wimmer ZT GmbH. (n.d.). Austria-Architects [žiūrėta 2024-01-15]. Prieiga per internetą: <https://www.austria-architects.com/de/albert-wimmer-zt-gmbh-wien/project/krankenhaus-sudspidol>
 29. Landscape theory. (n.d.). *The science of scenery*. [žiūrėta 2024-04-10]. Prieiga per internetą: <https://scenicolutions.world/theory-of-landscape-aesthetics/>
 30. Lietuvos žaliųjų pastatų taryba | Tvarumo vertinimas. (n.d) [žiūrėta 2024-05-13]. Prieiga per internetą: <https://www.lzpt.lt/tvarumo-vertinimas/>
 31. Lynch, K. (2008). *The image of the city* (33. print). M.I.T. Press.

32. Media, F. (n.d.). Planuojama Riešės palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės statyba | Vilniaus rajono savivaldybė. Planuojama Riešės palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės statyba | Vilniaus rajono savivaldybė [žiūrėta 2023-10-06]. Prieiga per internetą: <https://www.vrsa.lt/titulinio-naujienos/424/planuojama-rieses-palaikomojo-gydymo-ir-slaugos-ligonines-statyba:5231>
33. Mikulionienė, S. (2003). Pagarba, diskriminacija, neišprusimas? Požiūrio į pagyvenusius žmones analizė. *Pagarba, Diskriminacija, Neišprusimas? Požiūrio Į Pagyvenusius Žmones Analizė*, 2, 59–62, [žiūrėta 2023-10-11]. Prieiga per internetą: <https://www.lituanistika.lt/content/11779>
34. Neįgaliesiems pritaikytas tualetas. (n.d.). Universalios Aplinkos Pritaikymo Gairės [žiūrėta 2024-05-06]. Prieiga per internetą: <https://universalusdizainas.lt/objektas/neįgaliesiems-pritaikytas-tualetas/>
35. Objektbegrünung und Gestaltung – Kaluzny Design. (2016, rugpjūčio 3) [žiūrėta 2023-11-10]. Prieiga per internetą: <https://kaluznydesign.de/sortiment/objektbegrueung/>
36. Peters, T. (2016). Social Sustainability in Context: Rediscovering Ingrid Gehl’s Bo-Miljø. *ARQ*, 20, 371–380, [žiūrėta 2023-10-06]. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1017/S1359135516000488>
37. *Pinterest*. (n.d.). Pinterest [žiūrėta 2024-01-15]. Prieiga per internetą: <https://www.pinterest.com/pin/647673990131475965/>
38. *Pinterest*. (n.d.). Pinterest [žiūrėta 2024-01-15]. Prieiga per internetą: <https://www.pinterest.com/pin/647673990131475965/>
39. Poreikių hierarchija. (n.d.) [žiūrėta 2023-09-28]. Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/poreikiu-hierarchija/>
40. Raudonojo Kryžiaus tuberkuliozės sanatorija Aukštojoje Panemunėje | Tarpukario architektūra. (n.d.) [žiūrėta 2024-02-09]. Prieiga per internetą: <http://tarpukaris.autc.lt/lt/paieska/objektas/1335/raudonojo-kryziaus-tuberkuliozes-sanatorija-aukstojoje-panemuneje>
41. *Shanghai Daken Decoration Materials Co., Ltd.* (n.d.) [žiūrėta 2024-01-15]. Prieiga per internetą: <http://mwcarpet.com/porduct.asp?id=280>
42. *Skejby Hospital*. (n.d.). C.F. Møller [žiūrėta 2024-01-15]. Prieiga per internetą: <https://www.cfmoller.com/p/Skejby-Hospital-i41.html>
43. Slauga ir ilgalaikė priežiūra—Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. (n.d.) [žiūrėta 2024-05-12]. Prieiga per internetą: <https://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/asmens-sveikatos-prieziura/slauga-asmens-sveikatos-prieziura/>
44. Socialinės paslaugos senjorams ir jų šeimoms: Kas priklauso ir kur kreiptis? (n.d.) [žiūrėta 2024-05-12]. Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/socialines-paslaugos-senjorams-ir-ju-seimoms-kas-priklauso-ir-kur-kreiptis-1/>
45. *St Antonius Hospital Utrecht by de Jong Gortemaker Algra Architects*. (2017). Architizer [žiūrėta 2024-01-15]. Prieiga per internetą: <https://architizer.com/projects/st-antoniushospital-utrecht/>
46. Steg, L., & de Groot, J. I. M. (Sud.). (2018). *Environmental psychology: An introduction (Second edition)*. Wiley-Blackwell.
47. Sveikas senėjimas. (n.d.) [žiūrėta 2023-10-25]. Prieiga per internetą: <https://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/visuomenes-sveikatos-prieziura/sveikas-senejimas>

48. Sveikas senėjimas—Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. (n.d.) [žiūrėta 2024-05-12]. Prieiga per internetą: <https://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/visuomenes-sveikatos-prieziura/sveikas-senejimas/>
49. *Tang Foundation HQ by Woods Bagot Shanghai*. [žiūrėta 2024-01-15]. Prieiga per internetą: <https://www.dexigner.com/news/28767>
50. Dėl Stacionariųjų paliatyvosios pagalbos paslaugų suaugusiesiems ir vaikams teikimo reikalavimų aprašo, Ambulatorinių paliatyvosios pagalbos paslaugų suaugusiesiems ir vaikams teikimo reikalavimų aprašo, Dienos stacionaro paliatyvosios pagalbos paslaugų suaugusiesiems ir vaikams teikimo reikalavimų aprašo ir Paliatyvosios pagalbos teikimo pagrindų mokymo programos reikalavimų aprašo patvirtinimo, 2007 m. sausio 11 d. Nr. V-14 [žiūrėta 2024-05-06]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.291106/asr>
51. Dėl Lietuvos higienos normos HN 47:2011 „Asmens sveikatos priežiūros įstaigos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo, 2011 m. liepos 29 d. Nr. V-737 (2011) [žiūrėta 2024-05-06]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.404537/asr>
52. Dėl Riboto judumo asmenims palankios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo, 2019 m. spalio 3 d. Nr. V-1124 [žiūrėta 2024-05-06]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/a47c9b21e6a611e99f05bdf72918ad4e/asr>
53. Varpiotaitė-Tiutiunik, Rasa, & Kučinskienė, Jurga. (2021). Amžiui draugiškas būstas - galimybės Lietuvoje. Darnios aplinkos vystymas, 133–141, [žiūrėta 2023-11-10]. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.52320/dav.v18i1.181>
54. Vertical Garden Installation At Willis Towers Reception / Lobby. (n.d.). *Garden On The Wall* [žiūrėta 2024-01-15]. Prieiga per internetą: <https://www.gardenonthewall.com/projects/willis-towers-reception-lobby/>
55. Vši K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninė. (n.d.) [žiūrėta 2024-04-18]. Prieiga per internetą: <https://www.kgriniausligonine.lt>
56. VZW De Korenbloem Care Building / Studio Jan Vermeulen + Tom Thys architecten. (2022). ArchDaily, [žiūrėta 2023-10-11]. Prieiga per internetą: <https://www.archdaily.com/981169/vzw-de-korenbloem-care-building-studio-jan-vermeulen-plus-tom-thys-architecten>
57. Žaliosios infrastruktūros planavimo metodinė medžiaga ir įrankiai—Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija. (n.d.) [žiūrėta 2024-05-11]. Prieiga per internetą: <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/architektura-ir-inovacijos/zaliosios-infrastrukturos-planavimo-metodine-medziaga-ir-irankiai/>
58. Žalumo Indeksas—Bluma.lt. (2022, vasario 11) [žiūrėta 2024-04-15]. Prieiga per internetą: <https://bluma.lt/zalumo-indeksas/>
59. (N.d.) [žiūrėta 2024-04-15]. Prieiga per internetą: <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-search>

Priedai

1 priedas. Analogų SSGG analizė

Riešės palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė	
Stiprybės: <ul style="list-style-type: none"> • naujas ir modernus interjeras; • gera vieta; • atnaujinta įranga. 	Silpnybės: <ul style="list-style-type: none"> • naujas nesusidirbęs personalas; • kadangi griauinama sena ligoninė, tai kurį laiką vietovė neturės ligoninės.
Galimybės: <ul style="list-style-type: none"> • pagerės teikiamų paslaugų prieinamumas gyventojams; • iki 60 pacientų priėmimas galimas; • projektuojamas naujas pastatas bus pritaikymas žmonėms su negalia. 	Grėsmės: <ul style="list-style-type: none"> • demografinis senėjimas; • padidės krūvis kitoms ligoninėms, kol bus statoma nauja; • ar pavyks užpildyti ligoninę.

„VZW De Korenbloem“ priežiūros pastatas	
Stiprybės: <ul style="list-style-type: none"> • Interjeras pritaikytas demencija sergantiems žmonėms; • Sukurtas nedidelės apimties gyvenamųjų patalpų tinklas; • Skatinami socialiniai kontaktai, savarankiškumas ir siūloma prasminga dienos veikla; • Motyvuoti, dinamiški ir patyrę darbuotojai; • Pritaikyta priežiūra • Šeimyniška ir jauki atmosfera. 	Silpnybės: <ul style="list-style-type: none"> • Danijos Kortreiko miesto centras (kamščiai); • Per didelis triukšmas ir sujudimas ramiam gyvenimui.
Galimybės: <ul style="list-style-type: none"> • Esami istoriniai pastatai paversti vieninga sistema(sustiprinti demencija sergančių ir (arba) priežiūros reikalaujančių žmonių ryšį su objektais, kasdienybe ir aplinka); • Laiptuota konfigūracija sukurta mažesnes skirtingų personažų socialines erdves aplink pastato perimetrą; • Bendruomeniškas gyvenimas; • Savanorių parama ir bendradarbiavimas su apylinkėmis. 	Grėsmės: <ul style="list-style-type: none"> • Demografinis senėjimas; • Nepasiteisinęs projektas siekiant įveikti esamas kliūtis tarp „globos“ ir visuomenės.

Naujoji Seijo Kinošitos ligoninė „Žalioji ligoninė“	
Stiprybės: <ul style="list-style-type: none"> • Šiltas jaukus interjeras; • Interjero ryšys su gamta; • Funkcijų įvairovė. 	Silpnybės: <p style="text-align: center;">-</p>
Galimybės: <ul style="list-style-type: none"> • Pastato architektūros ryšys su gamta; 	Grėsmės: <ul style="list-style-type: none"> • Demografinis senėjimas.

<ul style="list-style-type: none"> • Kviečianti aplinka; • Natūralių medžiagų naudojimas. 	
---	--

Gauerslund bendruomenės centras	
Stiprybės: <ul style="list-style-type: none"> • Tvarus interjeras; • Jauku; • Bendruomeniška aplinka; • Multifunkciškumas. 	Silpnybės: <ul style="list-style-type: none"> • Chaosas dienos metu, jei yra ramybės norinčių senjorų.
Galimybės: <ul style="list-style-type: none"> • Pastato architektūros ryšys su gamta; • Prisisdeda prie tvarumo tikslų; • Natūralių medžiagų naudojimas; • Funkcijų įvairovė. 	Grėsmės: <ul style="list-style-type: none"> • Demografinis senėjimas.

„Buckner Villas“	
Stiprybės: <ul style="list-style-type: none"> • Bendruomeniška aplinka; • Multifunkciškumas; • Daug paslaugų ir ryšių; • Didelis užimtumas. 	Silpnybės: <ul style="list-style-type: none"> • Nelabai išraiškinga ir kažkuo išsiskirianti aplinka ir interjeras.
Galimybės: <ul style="list-style-type: none"> • Natūralių medžiagų naudojimas; • Didelė funkcijų įvairovė; • Darbo, hobijų galimybės. 	Grėsmės: <ul style="list-style-type: none"> • Demografinis senėjimas.

2 priedas. VšĮ. K. Griniau slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės SSGG analizė

Stiprybės

- Įstaiga turi trijų ligoninių patirtį ir tradicijas. Todėl gali teikti vienas kokybiškiausių paslaugų Kaune didžiausia apimtimi
- Ligoninė turi reikiamos apimties infrastruktūrą teikti paslaugas 345 pacientams vienu metu
- Ligoninėje surinktas ir apmokytas aukštos kvalifikacijos personalas
- Ligoninė bendradarbiauja su pagrindinėmis ambulatorines ir stacionarines paslaugas teikiančiomis įstaigomis
- Ligoninė bendradarbiauja su pagrindinėmis įstaigomis, teikiančiomis socialines paslaugas Kauno regione

Galimybės

- Nuolatinė norinčių patekti į įstaigą eilė atskleidžia paslaugų paklausą, kuri įstaigai gali būti papildomos pajamos ir plėtros galimybės
- Koreguoti paslaugų įkainius (pvz. privačiai mokančių pacientų) ir atliepti Kauno regiono arba ES slaugos poreikis
- Aktyviau naudoti technologinius sprendinius ir tokiu būdu mažinti personalo plėtros poreikį
- Nuolatinis kokybės tobulinimas – personalo įtraukimas į paslaugų ir darbo kokybės gerinimą
- Hospiso ir dienos centro poreikis
- Mobilų paslaugų tiekimas sumažintų pacientų eilės
- Bendradarbiavimo ir savanorystės plėtra su stipresne komunikacija ir švietimu visuomenės

Silpnybės

- Prastas įstaigos pelningumas neleidžia kaupti plėtrai arba vykdyti ją, nors ligoninės esamas apkrovimas maksimalus ir didelė paklausa
- Nėra vadybinės apskaitos / skirtingi apskaitos formatai ir procesai skyriuose po apsijungimo
- Slaugos ir gydytojų personalo trūkumas ir kaita
- Trūksta vietų pacientams
- Efektyvios komunikacijos trūkumas, įtakojantis bendradarbiavimą
- Įstaiga nepritraukia savanorių visuose skyriuose tolygiai. Tam nėra aktyvių ir koordinuotų veiksmų
- Prasti paciento pasitikimo ir išrašymo procesai trukdo pasiekti geresnių veiklos efektyvumo rodiklių

Grėsmės

- Paliatyvių pacientų paklausa ir augimo tendencijos neatitinka TLK prognozių, todėl įstaigai kyla grėsmės netekti dalies pajamų už suteiktas paslaugas
- Didėjant paliatyvių pacientų kiekiui didėja pacientų eilės
- Auganti paklausa ir netobulinama infrastruktūra leis aptarnauti tik mažą dalį pacientų
- Esama infrastruktūra veikia 100+% pajėgumu, todėl tai gali įtakoti kokybinių parametrų ir etinių vertybių degradaciją
- Mobilų paslaugų tiekimas būtų nepelningas

3 priedas. Interviu klausimai specialistams

Laba diena,

Esu Justė Daukšaitė, Kauno Technologijos Universiteto Architektūros vientisųjų studijų 5 kurso studentė, rengianti baigiamąjį magistro projektą tema „Architektūrinė erdvė pagyvenusių žmonių akimis: Kazio Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyriaus rekonstrukcija“.

Baigiamojo projekto tikslas – rekonstruoti K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrių atliepiančią pagyvenusių žmonių bei jų artimųjų ir specialistų poreikius.

Empirinių tyrimų metu buvo išsikeltos hipotezės. Vienas iš metodų jas pagrįsti arba paneigti yra interviu, kuriuo siekiu išsiaiškinti slaugos ligoninės vietos ir aplinkos svarbą, naujų funkcijų įdiegimo naudą ir poreikį, tinkamų architektūrinių ir interjero dizaino priemonių taikymo aspektus ypač gamtos elementų įtraukimo poveikį ir pritaikymą projekte.

Tyrimui ir baigiamajam darbui vadovauja prof. dr. Indrė Gražulevičiūtė-Vileniškė. Noriu informuoti, kad gauta informacija bus naudojama tik šio mokslinio tyrimo tikslams, t.y. su duomenimis galės susipažinti tik darbo vadovas. Kiti tretieji asmenys negalės prieiti prie šios informacijos.

Interviu metu yra užtikrinamas asmens konfidencialumas, tad jūsų vardas ir pavardė nebus atskleisti. Jei sutinkate su išvardintomis sąlygomis, galime pradėti interviu.

KLAUSIMAI SPECIALISTAMS

Klausimai apima visas penkias empirinių tyrimų hipotezes ir yra grupuojami į 5 grupes:

- Aplinka ir lokacija yra svarbūs veiksniai rekonstruojant K. G. Slaugos ligoninės skyrių siekiant atliepti pagyvenusių žmonių poreikius.
- Naujų funkcijų (dienos centro, gyvūnų terapijos, savanoriavimo) integravimas ar esamų pagerinimas atsižvelgiant į pagyvenusių žmonių poreikius gali pagerinti slaugos ligoninės paslaugų kokybę ir pagyvenusių žmonių gyvenimo sąlygas.
- Universalus dizainas gali būti priemonė gerinant gyvenimo sąlygas ir atliepiančią pagyvenusių žmonių poreikius.
- Slaugos ligoninė gali atliepti pagyvenusių žmonių poreikius, kai yra specializuota ir pritaikyta.
- Gamtos ar gamtos motyvų įtraukimas dizaine ir aplinkoje gali pagerinti pagyvenusių žmonių psichologinę būseną.

BENDRINIAI KLAUSIMAI

1. Kokiam K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės (Panemunės, Vičiūnų, Petrašiūnų) skyriuje dirbate?
2. Kokios yra Jūsų einamos pareigos?

1 GRUPĖ KLAUSIMŲ - Aplinka ir vieta yra svarbūs veiksniai rekonstruojant VšĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės skyrių siekiant atliepti pagyvenusių žmonių poreikius.

1. Jūsų nuomone, kokią reikšmę turi slaugos ligoninės vieta? Kodėl? Kokie esminiai aspektai turėtų lemti slaugos ligoninės vietą?
2. Jūsų nuomone, kokią reikšmę turi slaugos ligoninės aplinka? Kodėl? Kokie esminiai aspektai turi būti slaugos ligoninės aplinkoje?
3. Jūsų manymu, kurio skyriaus rekonstrukcija būtų naudingiausia ir kodėl?
4. Į kokius, Jūsų nuomone, aspektus susijusius su aplinka ir vieta labiausiai reiktų atsižvelgti rekonstruojant VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrių? Kodėl?

2 GRUPĖ KLAUSIMŲ - Naujų funkcijų (dienos centro, gyvūnų terapijos, savanoriavimo) integravimas ar esamų pagerinimas atsižvelgiant į pagyvenusių žmonių poreikius gali pagerinti slaugos ligoninės paslaugų kokybę ir pagyvenusių žmonių gyvenimo sąlygas.

1. Jūsų manymu, kokia funkcija / paslauga šiuo metu yra geriausiai veikianti ir labiausiai išvystyta ligoninėje? Kodėl?
2. Jūsų manymu, kokia funkcija / paslauga šiuo metu yra blogiausiai veikianti ar išvis neveikianti ligoninėje? Kodėl?
3. Kaip manote, ar naujų funkcijų, kaip dienos centro, gyvūnų terapijos, savanoriavimo, įdiegimas gali pagerinti slaugos ligoninės paslaugų kokybę ir pagyvenusių žmonių gyvenimo sąlygas? Kodėl?
4. Ar multifunkcinės aplinkos formavimas pvz. įtraukiant veiklas su vaikais ar gyvūnais būtų naudinga pagyvenusiems žmonėms? Kodėl?

3 GRUPĖ KLAUSIMŲ - Universalus dizainas gali būti priemonė gerinant gyvenimo sąlygas ir atliepiančią pagyvenusių žmonių poreikius.

1. Ar žinote kas yra universalus dizainas?
2. Kurie, Jūsų manymu, universalaus dizaino principai / elementai labiausiai atlieptų pagyvenusių žmonių poreikius ir pagerintų gyvenimo sąlygas?
3. Kokie, Jūsų manymu, universalaus dizaino principai šiuo metu yra mažiausiai įgyvendinami ar blogiausiai veikiantys slaugos ligoninėje kurioje dirbate?
4. Kokie, Jūsų manymu, universalaus dizaino principai šiuo metu yra geriausiai įgyvendinti ar geriausiai veikiantys slaugos ligoninėje kurioje dirbate?

UNIVERSALIAUS DIZAINO PRINCIPAI	
Lygios galimybės	Aplinka ir objektais gali naudotis visi (pvz. plačios atsidarančios durys, kai nėra slenksčio, liftai)
Lankstumas	Galimybė pritaikyti pagal individualius poreikius (pvz. kilnojamas stalas, besilankstanti lova, reguliuojama šviesa, įrankiai kuriais galima naudotis abejomis rankomis)
Paprastumas ir intuicija	Lengvai ir intuityviai suprantama kaip naudotis daiktu ar orientuotis aplinkoje, nepaisant žmogaus patirties, žinių ar kalbos mokėjimo.
Suprantama ir suvokiama informacija	Informacija pateikiama taip kad visi suprastų, pvz., pagal sensorinius gebėjimus (klausa, regėjimą), kalbą, aiškios instrukcijos, simboliai pvz. stop ženklas ar vaistinės simbolis
Saugus naudojimas arba tolerancija klaidai	Tinkamas projektavimas sumažina klaidų tikimybę ir neigiamų pasekmių riziką (pvz. ilgesnį laiką nejudinant lygintuvo jis išsijungia, neuždaryto

	šaldytuvo garsiniai įspėjimai arba ryškios grublėtos juostos ant laiptų pakopų)
Minimalios jėgos sąnaudos	Dizainas tinkamas naudotis su minimaliomis pastangomis (pvz. lagaminas, patys užsidarantys stalčiai, judesius sunkiau koordinuojantiems žmonėms lengviau valgyti ir gerti iš plastikinių indų arba valgyti naudojantis guminiiais įrankiais)
Optimalus / tinkamas dydis ir erdvė	Aplinka turi būti pakankamai erdvi ir neribojanti, kad būtų saugiai pasiekama (pvz. laiptų turėklai pritaikyti aukščiau, pandusai, erdvūs laiptai)

4 GRUPĖ KLAUSIMŲ - Slaugos ligoninė gali atliepti pagyvenusių žmonių poreikius, kai yra specializuota ir pritaikyta.

1. Kokie yra Jūsų dažniausiai pastebimi/matomi pagrindiniai pagyvenusių žmonių poreikiai? (Kas susiję yra su gyvenimo kokybe)
2. Kokie, Jūsų manymu, pagyvenusių žmonių poreikiai šiuo metu yra mažiausiai patenkinami arba išvis nepatenkinami? Kodėl?
3. Kokie, Jūsų manymu, pagyvenusių žmonių poreikiai yra geriausiai patenkinami šiuo metu? Kodėl?
4. Ar slaugos ligoninėje turėtų būti integruota edukacija?

5 GRUPĖ KLAUSIMŲ - Gamtos ar gamtos motyvų įtraukimas dizaine ir aplinkoje gali pagerinti pagyvenusių žmonių psichologinę būseną.

1. Kaip manote, ar gamtos motyvų ar gamtos elementų įtraukimas pagyvenusių žmonių aplinkoje turi poveikį psichologinei būsenai? Kodėl?
2. Koks dažniausiai pastebimas gamtos poveikis pagyvenusiems žmonėms yra? Kodėl?
3. Jūsų nuomone, kokia gamtinė aplinka ar jos motyvai turėtų būti pagyvenusio žmogaus aplinkoje?
4. Ar šiuo metu slaugos ligoninėje pagyvenusiems žmonėms užtenka esamo ir kuriamo ryšio su gamta?

4 priedas. Sociologinės apklausos pagyvenusiems žmonės ir jų artimiesiems klausimai

Sveiki!

Esu 5 kurso architektūros vientisųjų studijų studentė Justė Daukšaitė. Magistrinio darbo empirinių tyrimų stadijos lygmenyje noriu išsiaiškinti pagyvenusių žmonių ir jų artimųjų poreikius bei nuomones susijusias su gyvenimo ir aplinkos kokybe slaugos ligoninėje.

Pažymima, jog Jūsų dalyvavimas yra savanoriškas. Jei nuspręsite dalyvauti šioje apklausoje, galite bet kada pasitraukti. Jūsų atsakymai bus konfidencialūs ir rezultatai bus analizuojami apibendrinta forma.

Apklausoje nebus informacijos, kuri Jus identifikuotų, siekiant apsaugoti Jūsų konfidencialumą. Užpildydami šią anketą, Jūs patvirtinate, jog suprantate aukščiau pateiktus teiginius ir sutinkate dalyvauti apklausoje.

Ačiū už Jūsų skiriamas kelias minutes ir atsakymus, kurie padės išsiaiškinti svarbiausius poreikius ir esamas problemas, kurias ir pabandyčiau išspręsti magistriniame darbe!

1. Kokia Jūsų lytis?

- Moteris
- Vyras
- Nenoriu atskleisti

2. Jūsų amžius?

- 18 – 24 m.
- 25 – 34 m.
- 35 – 44 m.
- 45 – 54 m.
- 55 – 64 m.
- 65 – 74 m.
- 75 – 84 m.
- Virš 85 m.

3. Jūsų statusas?

- Esu artimasis iki 65 metų amžiaus turintis pagyvenusių šeimos narių 75 – 84 metų
- Esu senjoras/ė (virš 65 m amžiaus)

KLAUSIMAI SENJORAMS/ĖMS (VIRŠ 65 M AMŽIAUS)

Šiais klausimais siekiama išsiaiškinti pagyvenusių žmonių nuomonę apie slaugos ligoninės vietos pasirinkimo priežastis bei siekiama sužinoti, kokius pagrindinius poreikius reikėtų atliepti norint sukurti komfortiškas ir jaukias, namus primenančias, gyvenimo sąlygas slaugos ligoninėje.

1. Jūs gyvenate?

- Savarankiškai
- Kartu su Jūsų artimaisiais
- Senelių namuose
- Slaugos ligoninėje
- Kita

2. Ar yra tekę naudotis slaugos ligoninių paslaugomis?

- Taip, yra tekę
- Ne, nėra tekę, bet neatmetu galimybės, kad teks ateityje
- Ne

3. Jūsų nuomone, kokia aplinka yra tinkamiausia slaugos ligoninei?

- Urbanizuota (mieste)
- Apsupta gamtos
- Kita...

4. Jei kultų poreikis pasinaudoti slaugos ligoninės paslaugomis, kokioje aplinkoje norėtumėte, kad ji būtų? (Pasirinkite vieną ar kelis Jums priimtinius atsakymo variantus)

- Vieta, kurios lauko erdvių ir pastatų forma yra paprasta ir aiški
- Vieta, kurioje esantys pastatai kuria saugumo ir patogumo jausmą
- Vieta, kuri turi savo išskirtinumą ir charakterį
- Yra pritaikyti takai pasivaikščiavimui
- Vieta, kuri leidžia pasijausti jaukiai būnant joje
- Vieta yra lengvai pasiekama
- Vieta yra vientisa, aiški joje lengva orientuotis
- Vieta yra įdomi ir įtraukianti
- Yra parkas šalia
- Yra lauko poilsio zonos
- Yra socialinis įtrauktumas ir bendruomeniškumas
- Kita...

5. Kaip manote, ar naujų paslaugų / funkcijų įdiegimas pagerintu gyvenimo sąlygas slaugos ligoninėje?

- Taip, pagerintų
- Ne, nemanau
- Nežinau, galbūt

6. Kaip manote, ar vaikų lankymasis slaugos ligoninėje būtų naudingas ir pagerintų pacientų psichologinę būseną?

- Taip
- Ne, nemanau
- Nežinau, galbūt

7. Kaip manote, ar gyvūnų terapijos paslaugos slaugos ligoninėje būtų naudingos ir pagerintų pacientų psichologinę būseną?

- Taip
- Ne, nemanau
- Nežinau, galbūt

8. Kuri gyvūnų terapija Jus labiausiai domintų? (Pasirinkite vieną ar kelis Jums priimtinius atsakymo variantus)

- Šunų terapija
- Kačių terapija
- Žirgų terapija

- Delfinų terapija
- Paukščių terapija
- Žuvų terapija

9. Kaip dažnai gyvūnų terapija galėtų būti vedama slaugos ligoninėje?

- 1 kartą per savaitę
- 2 kartus per savaitę
- 3 kartus per savaitę
- Kasdien
- Kartą į mėnesį
- Du kartus per mėnesį
- Kita...

10. Kaip manote, ar savanorių apsilankymas slaugos ligoninėje būtų naudingas ir pagerintų pacientų psichologinę būseną?

- Taip
- Ne, nemanau
- Nežinau, galbūt

11. Kaip dažnai savanoriai galėtų aplankyti pagyvenusius žmones slaugos ligoninėje?

- 1 kartą per savaitę
- 2 kartus per savaitę
- 3 kartus per savaitę
- Kasdien
- Kartą į mėnesį
- Du kartus per mėnesį
- Kita...

12. Ar gamtos motyvų ir elementų įtraukimas interjere gyvenamoje aplinkoje turi poveikį psichologinei būsenai?

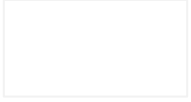

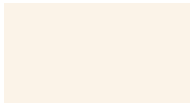

- Taip, turi poveikį
- Ne, neturi poveikio
- Neturiu nuomonės

13. Kokius jausmus Jums kelia interjero erdvės, kuriose yra natūralių gamtos elementų? (pvz.: augalų įvairovė, naudojamos natūralios medžiagos, naudojami gamtai būdingi atspalviai ir kt.)

- Teigiamus
- Neigiamus
- Nei teigiamus, nei neigiamus

14. Kurios spalvos Jums labiausiai asocijuojasi su gamta? (Pasirinkite vieną ar kelis Jums priimtinius atsakymo variantus)

1. Žalia		2. Geltona		3. Smėlis	
----------	---	------------	--	-----------	---

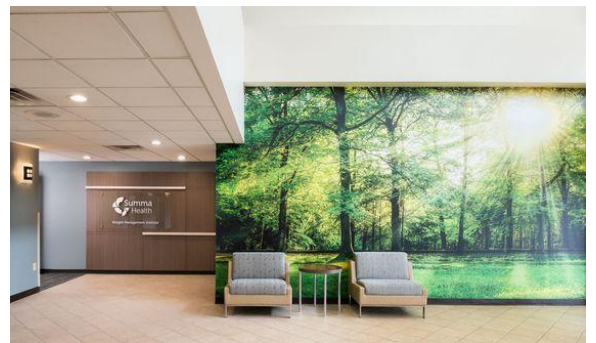
4. Ruda		5. Mėlyna		6. Balta	
7. Pilka		8. Dramblio kaulo		9. Kita	

15. Paveikslėliuose pateikti įvairių gydymo įstaigų bendrų erdvių interjerai. Kuris Jums atrodo jaukiausias? (Pasirinkite vieną ar kelis Jums priimtinus atsakymo variantus)

1

2

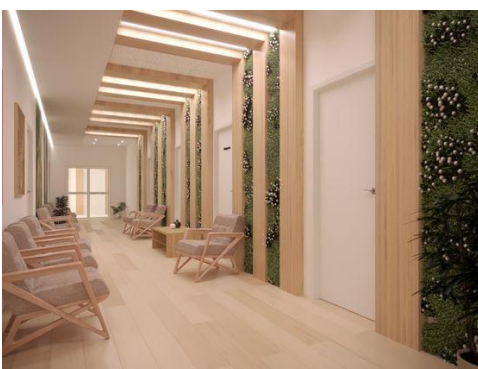
3

4

5

6

7

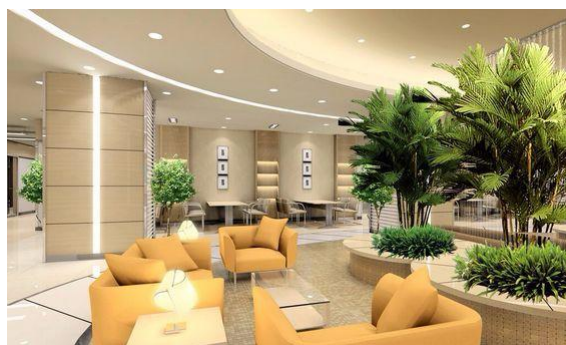
8

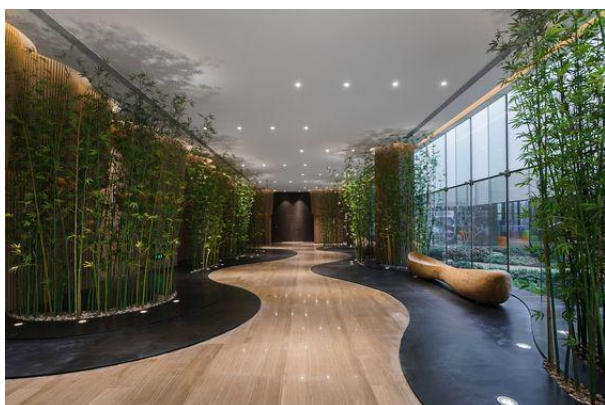
9

10

11

12

16. Paveikslėliuose pateikti įvairių gydymo įstaigų palatų interjerai. Kuris Jums atrodo jaukiausias? (Pasirinkite vieną ar kelis Jums priimtinius atsakymo variantus)

1

2

3

4

5

6

7

8

17. Paveikslėliuose pateiktos įvairių gydymo paslaugų aplinkos. Kuri Jums atrodo priimtinausia?

1

2

3

4

5

KLAUSIMAI ŽMONĖMS TURINTIEMS PAGYVENUSIŲ ARTIMŲJŲ ŽMONIŲ VIRŠ 65 M AMŽIAUS

Šiais klausimais siekiama išsiaiškinti artimųjų patirtį ir nuomonę naudojantis slaugos ligoninės paslaugomis taip pat poreikius į kuriuos reikėtų atsižvelgti siekiant pagerinti pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybės sąlygas slaugos ligoninėje.

1. Jūsų pagyvenęs (virš 65 m amžiaus) artimas žmogus gyvena?

- Savarankiškai
- Kartu Jūsų namuose
- Senelių namuose
- Slaugos ligoninėje
- Kita...

2. Ar Jūsų artimiesiems yra tekę naudotis slaugos ligoninių paslaugomis?

- Taip yra tekę
- Ne, nėra tekę, bet neatmetu galimybės, kad teks ateityje
- Ne

3. Ar esate patenkinti Kauno miesto slaugos ligoninių vietomis? Jei ne, trumpai argumentuokite, kodėl ir ką pakeistumėte?

- Taip, labai
- Vidutiniškai
- Patenkinamai, galėtų būti ir geriau
- Visiškai ne
- Nežinau kur jos yra
- Kita...

4. Jūsų nuomone, kokia aplinka yra tinkamiausia slaugos ligoninei?

- Urbanizuota (mieste)
- Apsupta gamtos
- Kita...

5. Į ką atsižvelgtumėte renkantis slaugos ligoninę? (Pasirinkite vieną ar kelis Jums priimtinius atsakymo variantus)

- Pasiekiamumo patogumas
- Vietos charakteris (miestas, užmiestis, gamtinė aplinka ir kt.)
- Pagyvenusio žmogaus išsakytas noras
- Finansai
- Ligoninės kokybė
- Teikiamos paslaugos
- Personalo kokybė
- Vidaus patalpų įrengimo kokybė
- Ligoninės aplinkos kokybė
- Kita...

6. Kaip manote, ar naujų paslaugų / funkcijų įdiegimas pagerintų pagyvenusių žmonių gyvenimo sąlygas slaugos ligoninėje?

- Taip, pagerintų
- Ne, nemanau
- Nežinau, galbūt

- 7. Kaip manote, ar vaikų lankymasis slaugos ligoninėje pagerintų pagyvenusių žmonių gyvenimo sąlygas bei psichologinę būseną?**
- Taip, pagerintų
 - Ne, nemanau
 - Nežinau, galbūt
- 8. Kaip manote, ar gyvūnų terapijos paslaugos slaugos ligoninėje pagerintų pagyvenusių žmonių gyvenimo sąlygas bei psichologinę būseną?**
- Taip, pagerintų
 - Ne, nemanau
 - Nežinau, galbūt
- 9. Kaip manote, ar savanorių apsilankymas slaugos ligoninėje prisidėtų prie pagyvenusių žmonių psichologinės gerovės?**
- Taip, prisidėtų
 - Ne, nemanau
 - Nežinau, galbūt
- 10. Gal turite pasiūlymų iš patirties kokia nauja funkcija / paslauga galėtų atsirasti arba kokia galėtų būti patobulinta, kad pagerėtų pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybė slaugos ligoninėje?**

5 priedas. Gydomo įstaigų bendrų erdvių priimtini ir nepriimti interjerų pavyzdžiai

Priimtini interjerų pavyzdžiai	
Objektas	Pastebėjimai
<p>„Skejby Hospital“ (Danija)</p> <p>(Šaltinis: <i>Skejby Hospital</i>, n.d.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jauku; • Daug žalumos; • Erdvu; • Šviesu; • Dideli langai; • Atsisėdimo erdvės; • Dominuoja rudi, balti, smėlio atspalviai; • Neprimena ligoninės.
<p>„Tang Foundation HQ“ (Kinija)</p> <p>(Šaltinis: <i>Dexigner</i>, 2016)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jauku; • Daug žalumos; • Erdvu; • Šviesu; • Dideli langai; • Įdomūs sprendimai; • Atsisėdimo erdvės; • Dominuoja rudi, juodi atspalviai; • Dominuoja natūralios medžiagos (medis); • Neprimena ligoninės.
<p>Sveikatos priežiūros įstaigos interjero dizainas</p> <p>(Šaltinis: (<i>Healthcare Interior Design</i>, n.d.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Erdvu; • Gan daug žalumos; • Jauku; • Šviesu; • Pasirinkimas atsisėdimo erdvių; • Dominuoja smėlio, geltoni atspalviai; • Neprimena ligoninės.
<p>Gamtos elementų įtraukimas interjere</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Erdvu; • Yra gamtos elementų motyvų – imitacinis medis; • Šviesu; • Pasirinkimas atsisėdimo erdvių; • Dominuoja smėlio, rudi, balti atspalviai.

(Šaltinis: Objektbegrünung und Gestaltung – Kaluzny Design, 2016)

Nepriimtini interjerų pavyzdžiai

Koridoriaus interjero pavyzdys (Japonija)

(Šaltinis: *Shanghai Daken Decoration Materials Co., Ltd.*, n.d.)

- Erdvus koridorius;
- Yra mažai gamtos elementų motyvų;
- Gan šviesu;
- Pasirinkimas atsisėdimo erdvių;
- Dominuoja smėlio, geltoni, balti atspalviai;
- Gan jauku;
- Monotoniškas interjeras;
- Toli natūralus apšvietimas;
- Primena ligoninę.

„Willis Towers“ registratūros fojė (Džordžija, Atlanta)

(Šaltinis: „Vertical Garden Installation At Willis Towers Reception / Lobby“, n.d.)

- Erdvus koridorius;
- Monotoniškas interjeras;
- Sterili aplinka primenanti ligoninę;
- Yra gamtos elementų motyvų;
- Šviesu;
- Nėra pasirinkimo atsisėdimo vietų;
- Dominuoja balti atspalviai;
- Nejauku.

6 apriedas. Gydomo įstaigų palatų priimtini ir nepriimtini interjerų pavyzdžiai

Priimtini interjerų pavyzdžiai	
Objektas	Kriterijai/pastebėjimai
<p>Ligoninės palatos interjero pavyzdys</p> <p>(Šaltinis: <i>Pinterest</i>, n.d.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jauku; • Privatu; • Neprimena ligoninės; • Dominuoja žali, smėlio, balti atspalviai; • Dominuoja natūralios medžiagos (medis); • Šviesu; • Erdvu; • Dideli langai.
<p>„Südspidol“ ligoninė (Liuksemburgas)</p> <p>(Šaltinis: <i>Krankenhaus Südspidol Albert Wimmer ZT GmbH</i>, n.d.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Neprimena ligoninės; • Jauku; • Privatu; • Dominuoja natūralios medžiagos (medis); • Dominuoja žali, smėlio, balti, geltoni atspalviai; • Šviesu; • Erdvu; • Dideli langai; • Gamtinių motyvų elementai virš lovos; • TV.
<p>The Green Hospice“ (Berlynas)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jauku; • Privatu; • Dominuoja natūralios medžiagos (medis); • Dominuoja smėlio, balti, rudi atspalviai; • Šviesu; • Erdvu;

(Šaltinis: BauNetz, 2017)

- Dideli langai;
- Yra išėjimas į terasą;
- TV.

Nepriimtini interjerų pavyzdžiai

„St Antonius Hospital Utrecht“ (Nyderlandai)

(Šaltinis: *St Antonius Hospital Utrecht by De Jong Gortemaker Algra Architects*, 2017)

- Nejauku;
- Palata nėra privati;
- Primeną ligoninę;
- Dideli langai;
- Gan šviesu;
- Dominuoja smėlio, balti, oranžiniai atspalviai.

„Hospital General Humana“ (Kalifornija)

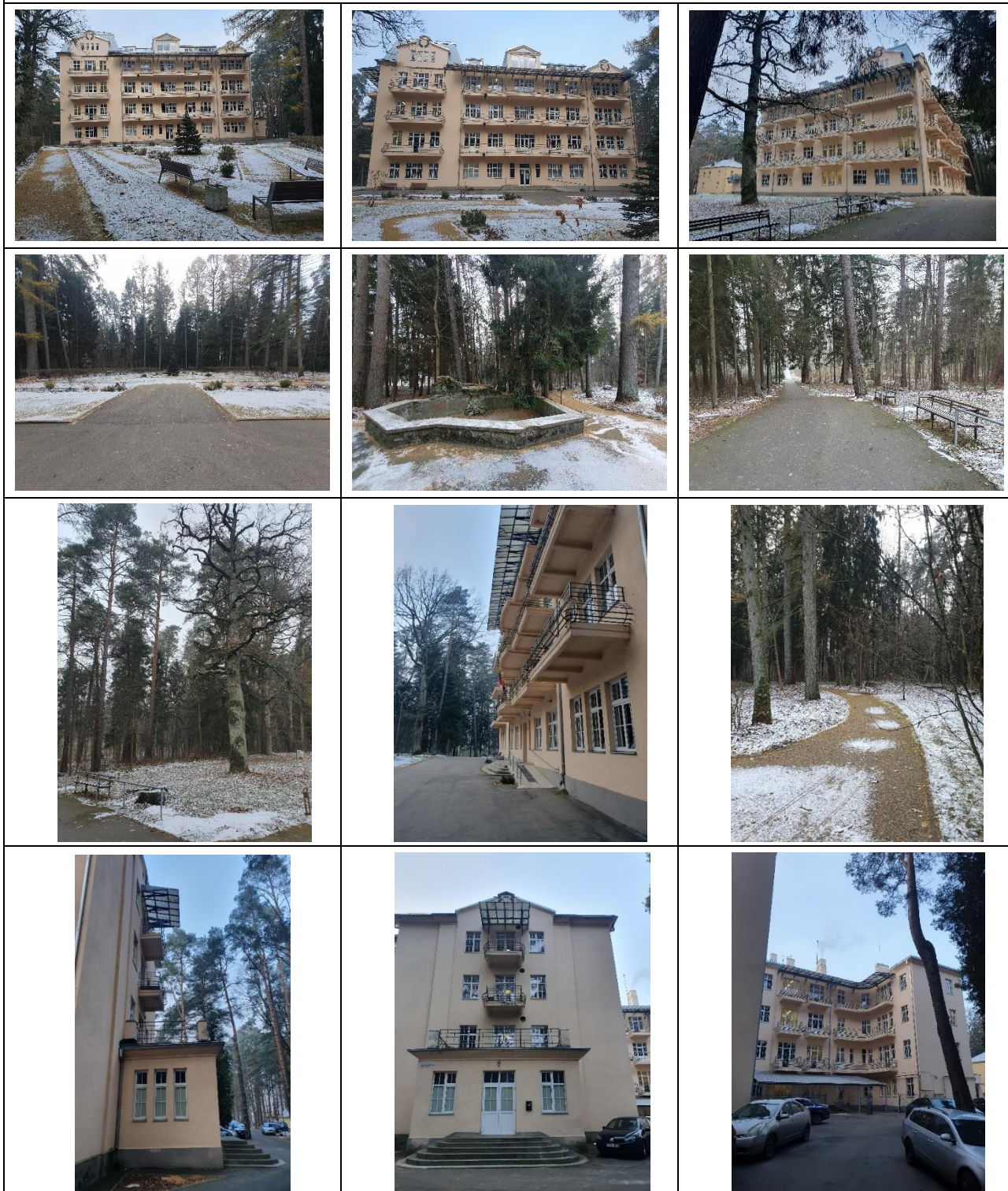

(Šaltinis: Aviles, 2023)

- Gan jauku;
- Privati palata;
- Yra gamtinių motyvų ant sienos;
- Dominuoja smėlio, balti, rusvi atspalviai;
- Nėra lango.

7 priedas. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrių fotografacijos

Panemunės skyriaus fotografacijos

Vičiūnų skyriaus fotofiksacijos

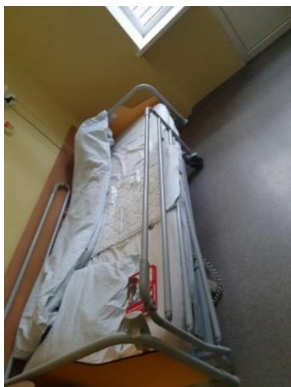

Petrašiūnų skyriaus fotofiksacijos

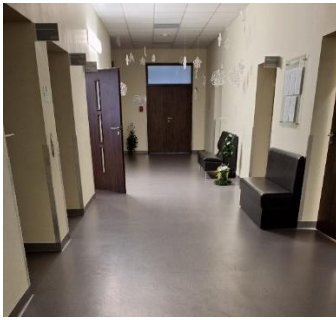

8 priedas. VŠĮ. K. Griniaus slaugos ligoninės skyrių vertinimas pagal išsikeltus kriterijus

Panemunės skyrius		
Pasirinkimo kriterijai	Atitinka	Neatitinka
Atlieka slaugos funkciją;	+	
Atskleidžia tyrimo problematiką;	+	
Panaši klimato zona kaip Lietuvos;	+	
Socialinis įtrauktumas, bendruomeniškumas;		+
Naujos funkcijos, galimybės, daugiafunkciškumas;	+	
Atskleidžia įvairius urbanistinio konteksto variantus;	+	
Atitikimas darnaus vystymosi principams;	+-	
Atskleidžia architektūrinės raiškos galimybes.	+	
Vičiūnų skyrius		
Pasirinkimo kriterijai	Atitinka	Neatitinka
Atlieka slaugos funkciją;	+	
Atskleidžia tyrimo problematiką;	+	
Panaši klimato zona kaip Lietuvos;	+	
Socialinis įtrauktumas, bendruomeniškumas;		+
Naujos funkcijos, galimybės, daugiafunkciškumas;	+	
Atskleidžia įvairius urbanistinio konteksto variantus;	+	
Atitikimas darnaus vystymosi principams;	+-	
Atskleidžia architektūrinės raiškos galimybes.	+	
Petrašiūnų skyrius		
Pasirinkimo kriterijai	Atitinka	Neatitinka
Atlieka slaugos funkciją;	+	
Atskleidžia tyrimo problematiką;	+	
Panaši klimato zona kaip Lietuvos;	+	
Socialinis įtrauktumas, bendruomeniškumas;	+	
Naujos funkcijos, galimybės, daugiafunkciškumas;		+
Atskleidžia įvairius urbanistinio konteksto variantus;	+	
Atitikimas darnaus vystymosi principams;	+-	
Atskleidžia architektūrinės raiškos galimybes.		+

9 priedas. VšĮ. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės skyrių „Photovoice“ metodo rezultatai

PANEMUNĖS SKYRIAUS SPECIALISTŲ PATEIKTI PAVYZDŽIAI		
Blogų vietų specialistų darytos nuotraukos		
		
Stogelių būklė kritinė.	Nėra apsauginių grotų ant durų, kad būtų galima palikti praviras duri ir pacientai neišeitų.	Balkonų durys, slenksčiai nepritaikyti žmonėms su vėžimėliais ar sunkiai vaikštantiems.
		
Balkonų turėklai seni, nesaugūs ir nepritaikyti.	Ne visos bendro laisvalaikio erdvės yra pritaikytos ir patogios, neįklausios.	Balkonų grindys nepritaikytos sunkiau vaikštantiems žmonėms.
		
Ne visų lovų atitvarai tinkami ir pritaikyti, kad padėtų prižiūrėti gulintį žmogų.	Į sandėlių dažnai reik vaikščioti nepatogiai per laiptus, siauras koridorius.	Yra vietų, kur durys ant durų atsidaro, nėra praėjimo, mažai vietos, nepatogu.

		
<p>Pandusas nelabai tinkamas.</p>	<p>Didžiulė parkavimosi vietų problema. Trūksta vietų, visis stato mašinas ten, kur pavyksta rasti vietas.</p>	<p>Darbuotojų pagrindinis įėjimas nepatogus, neestetiškas, šalia stovi šiukšliadėžės.</p>
		
<p>Dušai ne visi patogūs ir pilnai pritaikyti.</p>	<p>Yra nepatogių ir sunkumų pagyvenusiems žmonėms keliančių slenksčių.</p>	
<p>Gerų vietų specialistų darytos nuotraukos</p>		
		
<p>Labai erdvūs koridoriai.</p>		<p>Visur plačios durys, praėjimai.</p>
		
<p>Visi laiptai sužymėti.</p>	<p>Yra balkonas pritaikytas į kurį galima išvežti pacientus.</p>	<p>Gražus, erdvus paradinis įėjimas.</p>

		
<p>Pro langus matomas pušyno vaizdas.</p>	<p>Pagalbiniai turėklai yra.</p>	<p>Viename iš aukštų yra gerai apsaugotos durys ir langai, kad pradarius pacientai nenuklystų be priežiūros.</p>
		
<p>Gera pagalbiniė perkėlimo įranga dirbant su sunkiau sergančiais pagyvenusiais žmonėmis.</p>	<p>Erdvūs pažymėti laiptai, šalia yra liftas.</p>	<p>Aukštai su kodine durų sistema dėl pacientų saugumo.</p>
		
<p>Puikios kėdės bendroje laisvalaikio zonoje viename aukšte.</p>	<p>Bendro naudojimo biblioteka koridoriuje. Pagalbinis turėklas šalia.</p>	<p>Prie kiekvienos lovos yra iškvietimo mygtukai, rozetė, šviestuvai.</p>
		
<p>Gera, su reikiama įranga</p>	<p>Patogi ir naudinga mobili</p>	

kineziterapeuto salė.	vonia.	
-----------------------	--------	--

VIČIŪNŲ SKYRIAUS SPECIALISTŲ PATEIKTI PAVYZDŽIAI

Blogų vietų specialistų darytos nuotraukos

		
Siauros nepatogios durys į vonią, slenkstis, sudėtinga vežioti pacientus.	Viena patalpa skirta sportui, kineziterapijai, laisvalaikio ir bendrų užsiėmimų veikloms. Nėra atskirų tam pritaikytų patalpų.	Vietomis siauri koridoriai, praėjimai. Sudėtinga ir nepatogu judėti, pavyzdžiui, vežant pacientą su lova.
		
Siauri koridoriai.		

Gerų vietų specialistų darytos nuotraukos

		
Atskira poilsio patalpa su dideliu televizoriumi.	Procedūrinis tinkamai ir patogiai įrengtas.	Erdvus pritaikytas balkonas pacientus išvežti su lovomis į lauką.

		
Yra mini poilsio zonos koridoriuose, kad žmonės galėtų prisėsti pavargę.	Erdvus ir patogus koridorius.	Sužymėti laiptai.

PETRAŠIŪNŲ SKYRIAUS SPECIALISTŲ PATEIKTI PAVYZDŽIAI		
Blogų vietų specialistų darytos nuotraukos		
		
Ne visur yra pritaikytos darbo vietos.	Prastas, siauras patekimas į ligoninę. Per jį ir vaikštoma ir keliauja daiktai į sandėlą.	Archyvo sandėliavimui nėra pritaikytos vietos.
		
Prasta situacija su sandėliavimo tvarka. Nėra tam pilnai pritaikytos patalpos.	Kai kurios patalpos naudojamos ne pagal paskirtį.	Siauri koridoriai. Su lova vos telpama pravažiuoti.

		
<p>Pagrinde judėjimas vyksta tik laiptais, liftas yra bet labai senas, prastos būklės ir nepakyla į 3 aukštą (palėpę, kur dirba didžioji dalis specialistų).</p>	<p>Palatose yra reikalingi dalykai ir tvarkingi tokie, kaip kriauklė ir higienos apsaugos priemonės, bet viskas labai sugrūsta palatose. Labai mažos erdvės.</p>	
<p>Blogų vietų specialistų darytos nuotraukos</p>		
		
<p>Visada labai jauki aplinka, papuošta, šviesi, nors ir visai maža.</p>	<p>Bendrų veiklų patalpa gera, vyksta aktyvūs užsiėmimai.</p>	
		
<p>Tik viename Petrašiūnų skyriuje yra koplytėlė.</p>	<p>Mobilūs pagalbiniai stalai yra.</p>	

		
<p>Funkcionaliai tinkančios darbo vietos. Nera naujausio dizaino, bet yra viskas ko reikia.</p>	<p>Petrašiūnų skyrius turi vargonus.</p>	

10 priedas. K. Griniaus slaugos ir palaikomojo gydymo Panemunės skyriaus esami pastato planai

Antro aukšto planas

Trečio aukšto planas

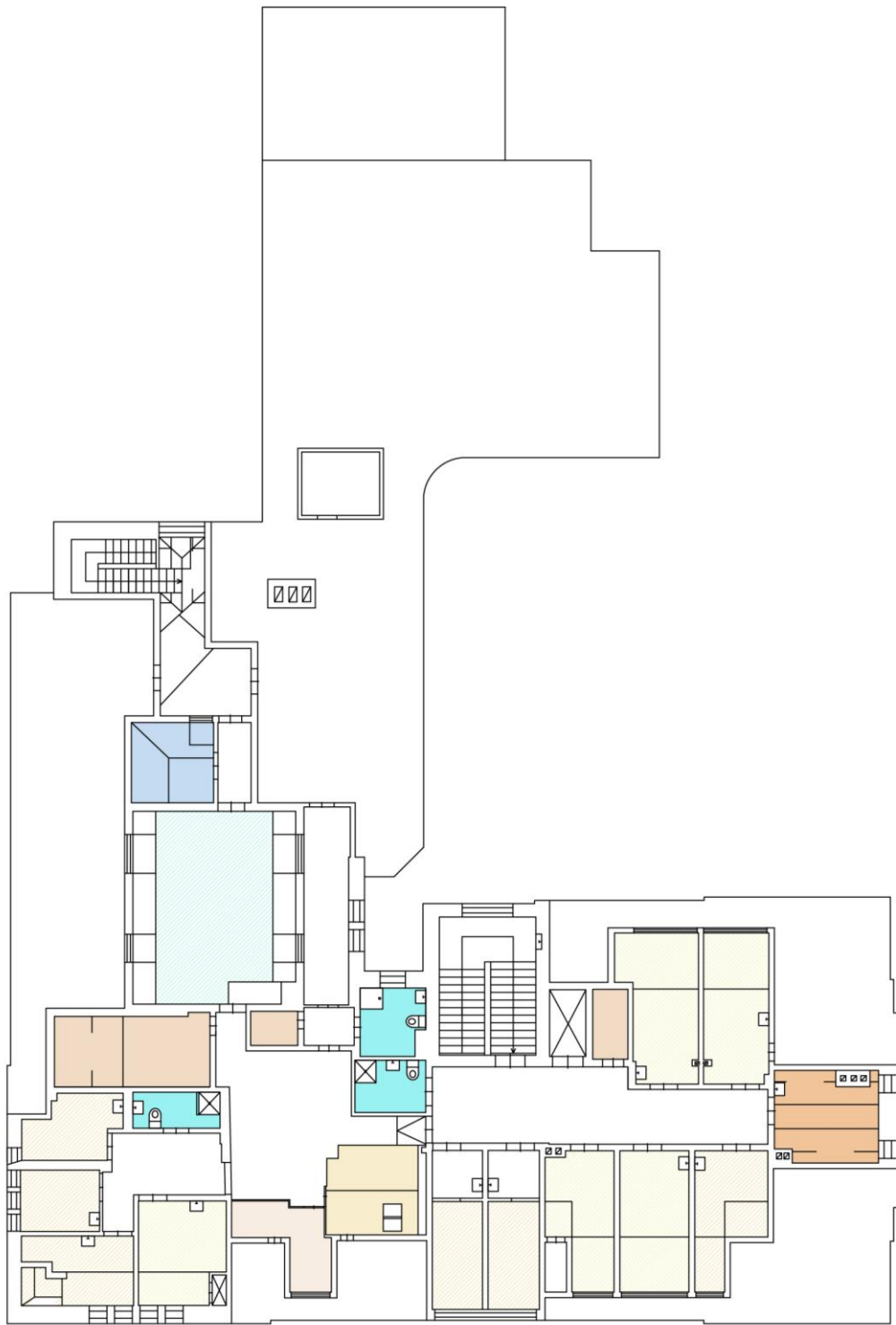
 Dezinfekcinis	 Poilsio	 Sanitarinis mazgas	 Dviviė palata	 Izoliatorius
 Procedūrinis	 Postas	 Kabinetas	 Triviė palata	
 Sandėlis	 Salė	 Vienviė palata	 Keturviė palata	

Ketvirto aukšto planas

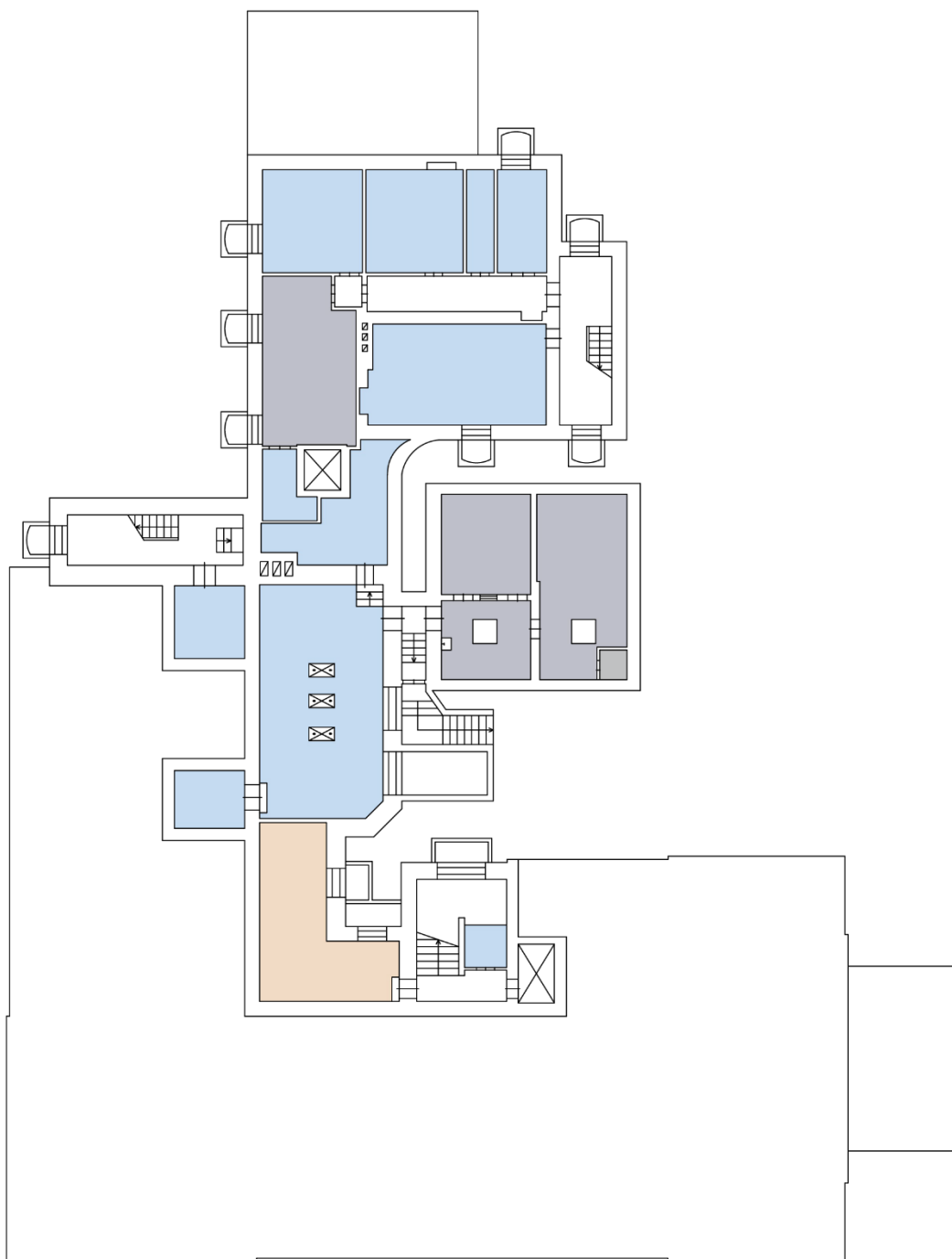
	Dezinfekcinis		Poilsio		Sanitarinis mazgas		Dvīvietē palata		Izolatorius
	Procedūrinis		Postas		Kabinetas		Trīvietē palata		
	Sandēlis		Salē		Vīrvietē palata		Keturvietē palata		

Pastogēs planas

 Poisio	 Sanitarinis mazgas	 Dviviētē palata
 Sandelis	 Pagalbinė patalpa	 Izoliatorius
 Salė	 Vienviētē palata	 Keturviētē palata

Rūsio planas

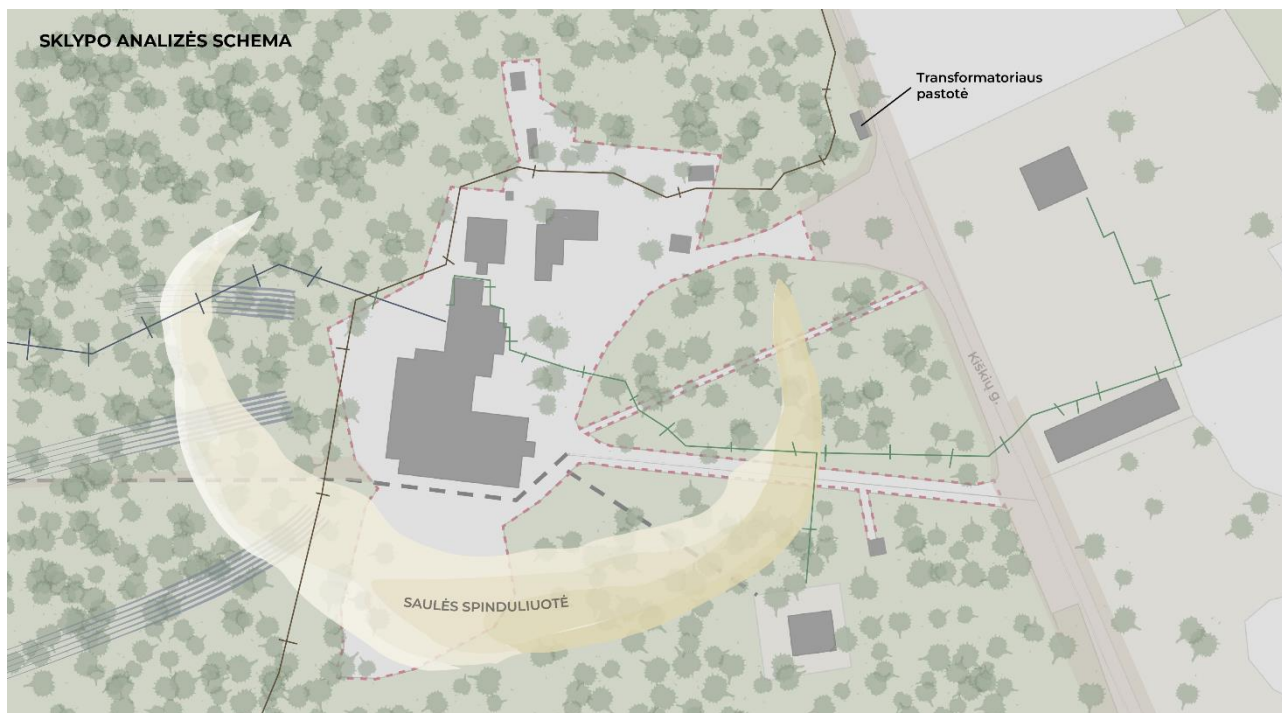

- Techninē patalpa
- Pagalbinē patalpa
- Sandēlis

11 priedas. K. Griniaus ligoninės nuotraukos prieš ir po kapitalinio remonto

2012 m. prieš kapitalinį remontą	2024 m. po kapitalinio remonto
 <p data-bbox="225 757 561 790"><i>(Architektūros Objektas, 2016)</i></p>	
 <p data-bbox="225 1153 561 1187"><i>(Architektūros Objektas, 2016)</i></p>	
 <p data-bbox="225 1597 561 1630"><i>(Architektūros Objektas, 2016)</i></p>	
 <p data-bbox="225 2022 561 2056"><i>(Architektūros Objektas, 2016)</i></p>	

12 priedas. Rekonstruojamo objekto sklypo analizės grafinė schema

13 priedas. Panemunės skyriaus papildomos fotofiksacijos

14 priedas. Rekonstruojamo pastato pirmo ir mansardinio aukšto ir eksplikacijos

1 A. PATALPŲ EKSPLIKACIJA		
Patalpos Nr.	Patalpos funkcija	Plotas, m ²
1000	Paukščių terapija	6,97
1001	Gyvas kampelis	22,08
1002	ŽN WC	4,81
1003	Kabinetas	12,14
1004	Palata	26,26
1005	Palata	19,02
1006	ŽN WC	4,10
1007	Poilsio patalpa darbuotojams	35,05
1008	Dušas darbuotojų	8,14
1009	Sandėlis	2,93
1010	Palata	14,69
1011	ŽN WC	3,87
1012	Tambūras	25,79
1013	ŽN WC	6,56
1014	Palata	30,02
1015	Dušas	7,84
1016	WC	4,16
1017	Pagalbinė patalpa	3,54
1018	Koridorius	155,13
1019	Salė terapijai	54,62
1020	ŽN WC	4,78
1021	Palata	20,23
1022	Postas	13,92
1023	ŽN WC	4,81
1024	Palata	18,78
1025	ŽN WC	4,81
1026	Palata	19,97
1027	Procedūrinis	17,44
1028	Šliuzas	4,16
1029	Izoliatorius	9,58
1030	ŽN WC	3,52
1031	Inventoriaus patalpa	15,40
1032	Palata	18,96
1033	ŽN WC	3,13
1034	Lifto prieangis	15,78
1035	Kabinetas	18,95
1036	Kabinetas	17,49

1037	Medikamentų patalpa	10,27
1038	WC darbuotojų	1,65
1039	WC darbuotojų	1,76
1040	Rūbinė darbuotojų	37,50
1041	Dušas darbuotojų	3,18
1042	Koridorius	48,83
1043	Slaugos priemonių patalpa	11,46
1044	Sanitarinio švarinimo patalpa	18,15
1045	Kabinetas	19,95
1046	Priėmimas	85,32
1047	Laukiamasis	31,93
1048	Rūbinė	30,51
1049	ŽN WC	5,86
1050	Laiptinė	20,48
1051	Koridorius	89,08
1052	Šliuzas	4,06
1053	ŽN WC	3,76
1054	Izoliatorius	12,49
1055	ŽN WC	6,56
1056	ŽN WC	3,52
1057	Palata	16,47
1058	ŽN WC	4,16
1059	Palata	16,24
1060	Postas	19,33
1061	Medikamentų patalpa	8,69
1062	Procedūrinis	18,27
1063	Palata	16,22
1064	ŽN WC	4,37
1065	Poilsio bendra erdvė	37,24
1066	ŽN WC	4,37
1067	Palata	16,22
1068	ŽN WC	4,37
1069	Palata	16,22
1070	Inventoriaus patalpa	14,89
1071	ŽN WC	4,37
1072	Palata	16,22
1073	Dušas	7,97
1074	Palata	16,22
1075	ŽN WC	4,37
1076	ŽN WC	4,37

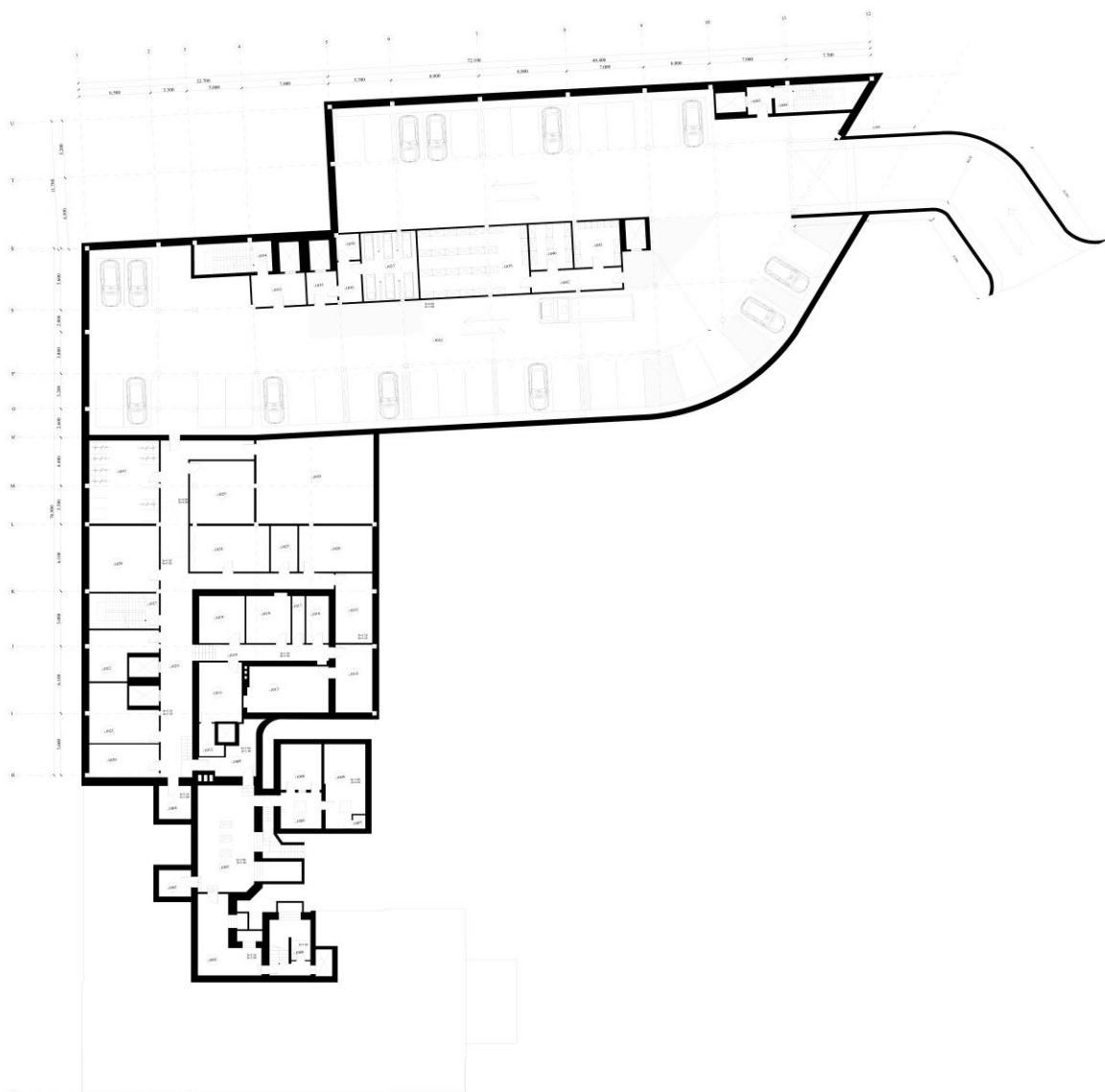
1077	Palata	20,44
1078	Slaugos priemonių patalpa	8,11
1079	Laiptinė	19,44
1080	Koridorius	82,29
1081	Kabinetas	49,00
1082	WC darbuotojų	5,00
1083	Poilsio patalpa darbuotojams	27,37
1084	Švarios patalynės patalpa	22,45
1085	Pagalbinės patalpos	9,89
1086	ŽN WC	6,25
1087	Palata	18,60
1088	ŽN WC	6,15
1089	Palata	18,57
1090	Procedūrinis	23,69
1091	Rūbinė darbuotojų	18,53
1092	WC darbuotojų	1,77
1093	Dušas darbuotojų	2,50
1094	Kabinetas	15,12
1095	Nešvarių skalbinių patalpa	22,82
1096	Šliuzas	5,41
1097	ŽN WC	6,92
1098	Izoliatorius	9,07
1099	ŽN WC	6,23
1100	Palata	18,60
1101	Koridorius	90,77
1102	Postas	12,45
1103	Sandėlis 3 dienų	48,73
1104	Virtuvė	60,47
1105	Pagalbinės patalpos	11,39
1106	ŽN WC	6,33
1107	Palata	14,40
1108	Bendras valgomasis	83,35
1109	Dušas, WC	12,01
1110	Palata	17,98
1111	ŽN WC	6,25
1112	Sensorinis kambarys	17,53
1113	Koridorius	50,72
1114	Plovykla indų	23,36
1115	Sandėlis indų	20,39
1116	Palata	18,53

1117	ŽN WC	6,25
1118	Koridorius	47,37
1119	Kabinetas	26,35
1120	Laiptinė	19,60
Iš viso:		2 374,73

5 A. PATALPŲ EKSPLIKACIJA		
Patalpos Nr.	Patalpos funkcija	Plotas, m ²
5000	Poilsio bendra patalpa	95,08
5001	Pagalbinės patalpos	16,44
5002	Ūkio reikalų tvarkytojo patalpa	20,13
5003	ŽN WC	4,88
5004	Palata	23,46
5005	Laiptinės ir lifto prieangis	10,28
5006	Medikamentų patalpa	15,35
5007	ŽN WC	4,88
5008	Palata	23,46
5009	Koridorius	355,77
5010	Poilsio bendra patalpa	78,16
5011	Dušas	15,90
5012	ŽN WC	4,81
5013	Palata	24,99
5014	Slaugos priemonių patalpa	16,30
5015	WC	21,14
5016	Kabinetas	20,99
5017	ŽN WC	4,81
5018	Palata	27,78
5019	Kabinetas	16,23
5020	ŽN WC	3,10
5021	Palata	20,73
5022	Kabinetas	16,32
5023	Pagalbinės patalpos	24,64
5024	Sensorinis kambarys	17,09
5025	WC darbuotojų	1,65
5026	WC darbuotojų	1,79
5027	Rūbinė darbuotojų	37,65
5028	Dušas darbuotojų	3,17
5029	Salė terapijai	42,52
5030	Darbuotojų poilsio patalpa	29,52
5031	Šildomas balkonas	58,74

5032	Kabinetas	40,02
5033	Laiptinė	20,48
5034	WC	6,21
5035	Pagalbinė patalpa	9,16
5036	Postas	18,50
5037	WC	3,90
5038	Tambūras	4,20
5039	Relaksacinė erdvė	12,49
5040	ŽN WC	3,59
5041	Palata su dirbtine plačių ventiliacija	16,60
5042	Procedūrinis	18,79
5043	ŽN WC	4,33
5044	Palata su dirbtine plačių ventiliacija	16,35
5045	Kabinetas	18,80
5046	ŽN WC	4,37
5047	Palata su dirbtine plačių ventiliacija	16,35
5048	Kabinetas	18,90
5049	ŽN WC	4,37
5050	Palata su dirbtine plačių ventiliacija	16,35
5051	Kabinetas	18,80
5052	ŽN WC	4,37
5053	Palata su dirbtine plačių ventiliacija	16,36
5054	Poilsio erdvė	35,68
5055	ŽN WC	4,37
5056	Palata su dirbtine plačių ventiliacija	16,36
5057	ŽN WC	4,37
5058	Palata su dirbtine plačių ventiliacija	16,36
5059	ŽN WC	4,37
5060	Palata su dirbtine plačių ventiliacija	20,52
5061	Laiptinė	19,44
5062	Žiemos sodas	326,59
Iš viso:		1 799,13

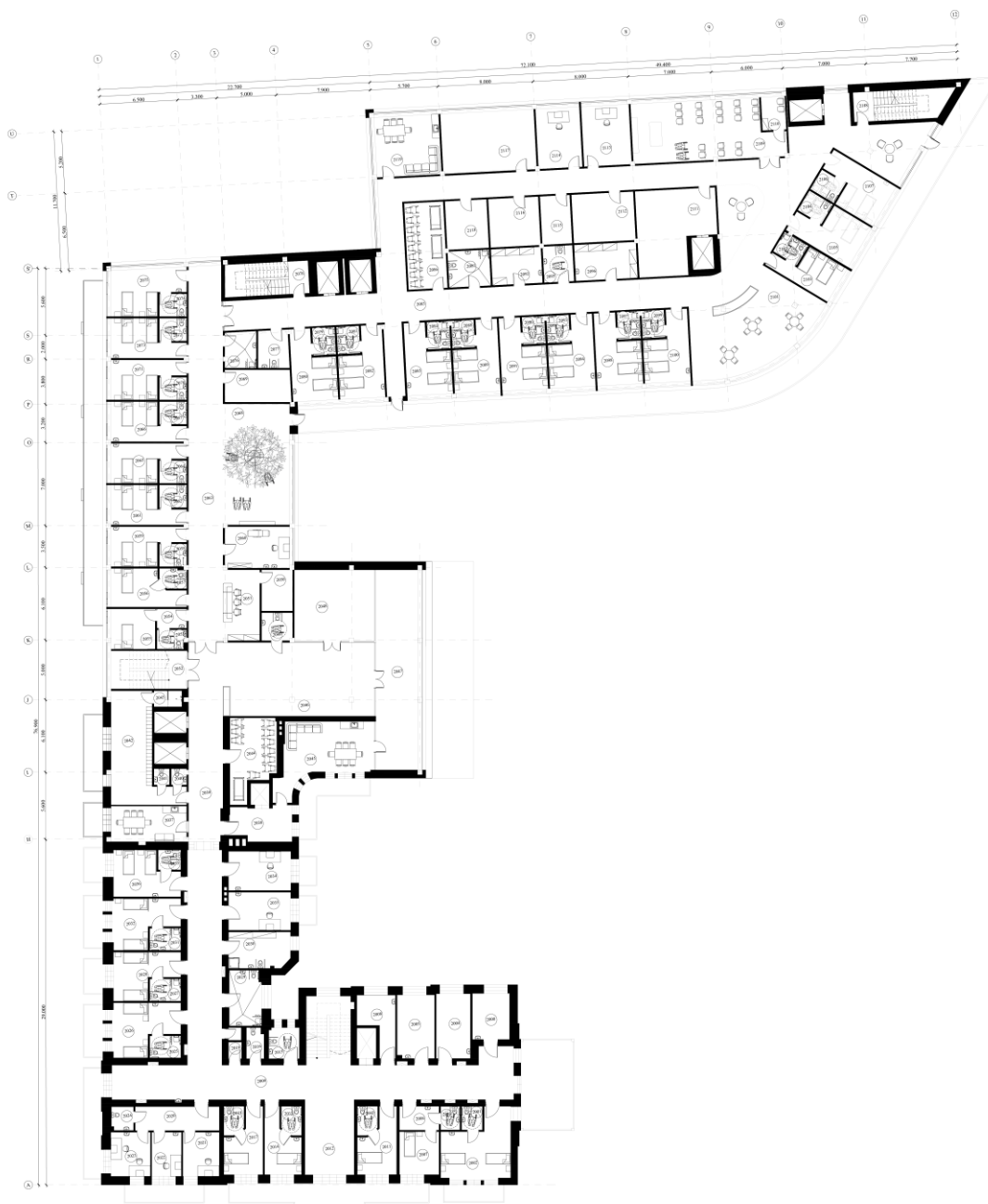
priedas. Požeminio garažo planas ir patalpų eksplikacija

-1 A. PATALPŲ EKSPLIKACIJA		
Patalpos Nr.	Patalpos funkcija	Plotas, m ²
-1000	Pagalbinė patalpa	3,09
-1001	Sandėlis	28,10
-1002	Pagalbinė patalpa	7,01
-1003	Pagalbinė patalpa	48,40
-1004	Pagalbinė patalpa	8,82
-1005	Techninė patalpa	12,14
-1006	Techninė patalpa	26,66
-1007	Techninė patalpa	1,39
-1008	Techninė patalpa	15,41

-1009	Pagalbinė patalpa	15,10
-1010	Koridorius	17,72
-1011	Techninė patalpa	20,94
-1012	Pagalbinė patalpa	5,07
-1013	Pagalbinė patalpa	31,07
-1014	Šiluminis mazgas	20,63
-1015	Pagalbinė patalpa	21,12
-1016	Pagalbinė patalpa	8,77
-1017	Pagalbinė patalpa	4,88
-1018	Pagalbinė patalpa	17,29
-1019	Pagalbinė patalpa	17,76
-1020	El. skydinė	18,95
-1021	Vėdinimo įrangos patalpa	27,57
-1022	Deguonis	21,90
-1023	Koridorius	112,10
-1024	Ligonių rūbų sandėlis	30,10
-1025	Vandens įvado patalpa	10,10
-1026	Atliekų patalpa	27,78
-1027	Laiptinė	20,32
-1028	Nešvarių skalbinių patalpa	38,10
-1029	Medžiagų-inventoriaus sandėlis	33,23
-1030	Priežiūros įrankių sandėlis	80,00
-1031	Dviračių saugykla	48,00
-1032	Požeminė automobilių saugykla	1 354,70
-1033	Laiptinės prieangis	14,10
-1034	Laiptinė	19,44
-1035	Lifto prieangis	7,90
-1036	Koridorius	7,67
-1037	Mirusiųjų patalpa	30,86
-1038	Pagalbinė patalpa	4,85
-1039	Birių produktų sandėlis	62,00
-1040	Daržovių sandėlis	15,98
-1041	Mėsos ir žuvies sandėlis	17,54
-1042	Koridorius	16,68
-1043	Laiptinės prieangis	5,50
-1044	Laiptinė	19,60
Iš viso:		2 376,34

15 priedas. Antro aukšto planas ir patalpų eksplikacija

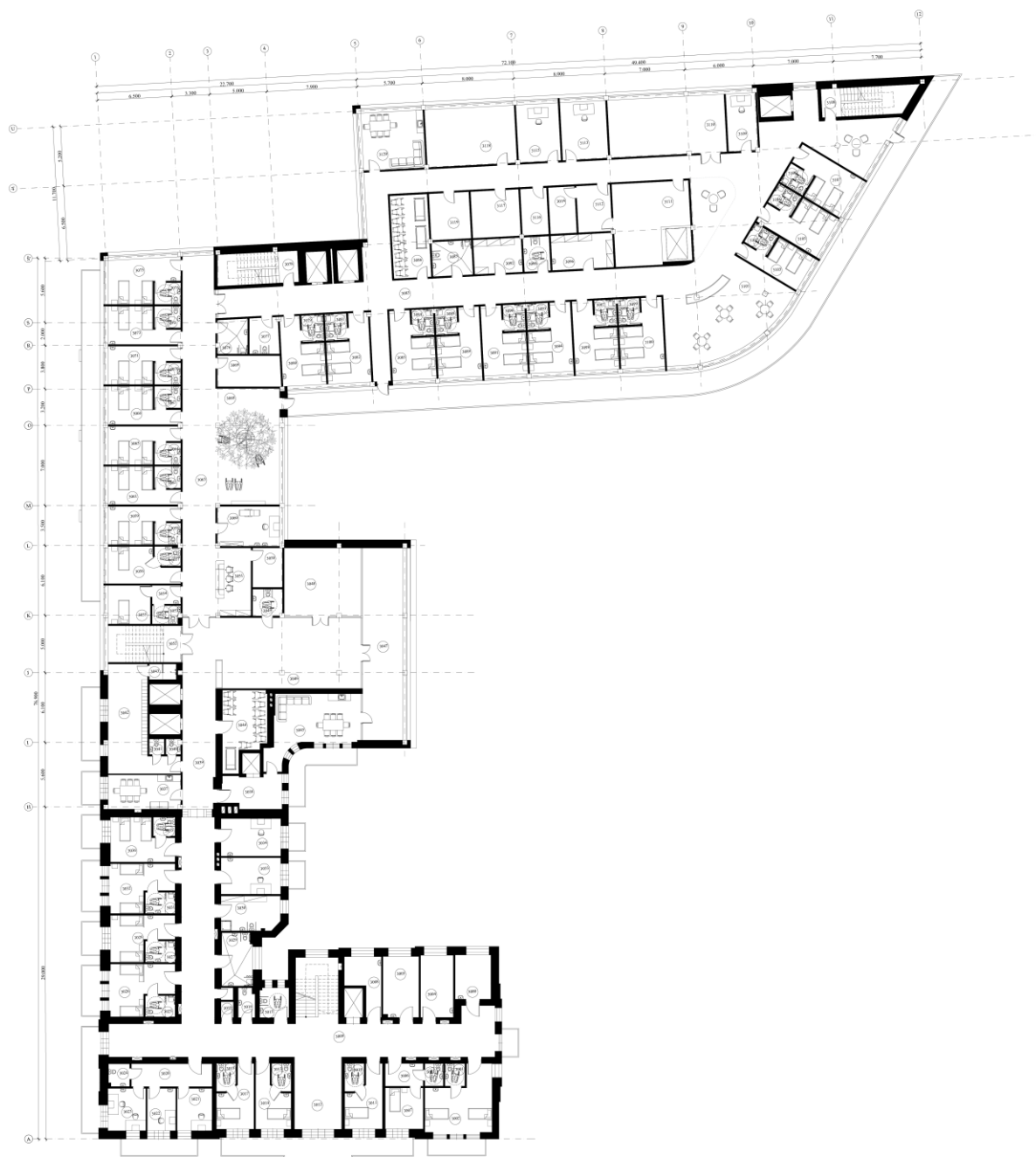
2 A. PATALPŲ EKSPLIKACIJA		
Patalpos Nr.	Patalpos funkcija	Plotas, m ²
2000	Sensorinis kambarys	12,72
2001	ŽN WC	3,43
2002	Palata	28,96
2003	ŽN WC	3,16
2004	Slaugos priemonių patalpa	16,19
2005	Medikamentų patalpa	17,29

2006	Šliuzas	7,27
2007	Izoliatorius	11,95
2008	Medicinių atliekų patalpa	12,57
2009	Koridorius	155,53
2010	ŽN WC	3,87
2011	Palata	15,13
2012	Bendra poilsio zona	26,06
2013	ŽN WC	3,87
2014	Palata	14,02
2015	ŽN WC	7,29
2016	WC	4,22
2017	Palata	15,05
2018	ŽN WC	3,87
2019	Pagalbinė patalpa	2,05
2020	Koridorius	14,82
2021	Kabinetas	11,34
2022	Kabinetas	9,35
2023	Kabinetas	12,37
2024	WC darbuotojų	3,73
2025	ŽN WC	4,81
2026	Palata	21,69
2027	ŽN WC	4,81
2028	Palata	18,39
2029	Dušas, WC	13,14
2030	Dezinfekcinis	16,12
2031	ŽN WC	4,81
2032	Palata	20,17
2033	Kabinetas	17,27
2034	Kabinetas	17,83
2035	ŽN WC	3,14
2036	Palata	19,13
2037	Poilsio patalpa darbuotojų	19,10
2038	Lifto priangis	15,41
2039	Koridorius	47,93
2040	WC darbuotojų	1,65
2041	WC darbuotojų	1,76
2042	Rūbinė darbuotojų	37,67
2043	Dušas darbuotojų	3,17
2044	Inventoriaus patalpa	23,80
2045	Poilsio patalpa darbuotojų	37,21

2046	Poilsio bendra zona	76,99
2047	Šildomas balkonas	58,75
2048	Salė	39,88
2049	ŽN WC	6,08
2050	Pagalbinė patalpa	9,01
2051	Postas	18,30
2052	Laiptinė	20,48
2053	ŽN WC	3,75
2054	Šliuzas	4,06
2055	Izoliatorius	12,49
2056	Palata	16,62
2057	ŽN WC	3,59
2058	ŽN WC	4,34
2059	Palata	16,29
2060	Procedūrinis	18,85
2061	Palata	16,38
2062	ŽN WC	4,37
2063	Koridorius	88,78
2064	ŽN WC	4,37
2065	Palata	16,36
2066	Palata	16,39
2067	ŽN WC	4,37
2068	Poilsio zona su žuvų terapija	56,76
2069	Pagalbinė patalpa	15,00
2070	ŽN WC	4,37
2071	Palata	16,40
2072	ŽN WC	4,37
2073	Palata	16,39
2074	ŽN WC	4,37
2075	Palata	20,57
2076	Dušas	8,07
2077	ŽN WC	8,23
2078	Laiptinė	19,44
2079	ŽN WC	4,37
2080	Palata	18,24
2081	ŽN WC	4,37
2082	Palata	18,25
2083	Koridorius	286,06
2084	ŽN WC	4,32
2085	Palata	18,57

2086	Inventoriaus patalpa	23,75
2087	Dušas, WC	10,71
2088	ŽN WC	4,32
2089	Palata	18,57
2090	ŽN WC	4,32
2091	Palata	18,61
2092	Medikamentų patalpa	12,82
2093	ŽN WC	4,32
2094	Palata	18,61
2095	ŽN WC	7,68
2096	Slaugos priemonių patalpa	15,85
2097	ŽN WC	4,32
2098	Palata	18,56
2099	ŽN WC	4,32
2100	Palata	18,56
2101	Poilsio erdvė su žuvų terapija	62,71
2102	ŽN WC	4,37
2103	Palata	14,60
2104	ŽN WC	4,32
2105	Palata	18,49
2106	ŽN WC	4,32
2107	Palata	18,62
2108	Laiptinė	19,60
2109	Koplyčia	59,26
2110	Kabinetas	5,57
2111	Sandėlis švarių skalbinių	40,86
2112	Švarūs skalbiniai	21,32
2113	Kabinetas	20,30
2114	Kabinetas	18,79
2115	Pagalbinės patalpos	10,17
2116	Nešvarių skalbinių patalpa	17,10
2117	Sensorinis kambarys	39,69
2118	Medicinių atliekų patalpa	14,38
2119	Poilsio patalpa darbuotojų	27,50
Iš viso:		2 360,99

16 priedas. Trečio aukšto planas ir patalpų eksplikacija

3 A. PATALPŲ EKSPLIKACIJA		
Patalpos Nr.	Patalpos funkcija	Plotas, m ²
3000	Sensorinis kambarys	12,72
3001	ŽN WC	3,43
3002	Palata	28,96
3003	ŽN WC	3,16
3004	Slaugos priemonių patalpa	16,19
3005	Medikamentų patalpa	17,29

3006	Šliuzas	7,27
3007	Izoliatorius	11,95
3008	Medicinių atliekų patalpa	12,57
3009	Koridorius	155,53
3010	ŽN WC	3,87
3011	Palata	15,13
3012	Poilsio bendra patalpa	26,06
3013	ŽN WC	3,87
3014	Palata	14,02
3015	ŽN WC	7,29
3016	WC	4,22
3017	Palata	15,05
3018	ŽN WC	3,87
3019	Pagalbinė patalpa	2,05
3020	Koridorius	14,82
3021	Kabinetas	11,34
3022	Kabinetas	9,35
3023	Kabinetas	12,37
3024	WC darbuotojų	3,73
3025	ŽN WC	4,81
3026	Palata	21,69
3027	ŽN WC	4,81
3028	Palata	18,39
3029	Dušas, WC	13,14
3030	Dezinfekcinis	16,12
3031	ŽN WC	4,81
3032	Palata	20,17
3033	Kabinetas	17,27
3034	Kabinetas	17,83
3035	ŽN WC	3,14
3036	Palata	19,13
3037	Poilsio patalpa darbuotojų	19,10
3038	Lifto priangis	15,41
3039	Koridorius	47,93
3040	WC darbuotojų	1,65
3041	WC darbuotojų	1,76
3042	Rūbinė darbuotojų	37,67
3043	Dušas darbuotojų	3,17
3044	Inventoriaus patalpa	23,80
3045	Poilsio patalpa darbuotojų	37,21

3046	Poilsio bendra erdvė	76,99
3047	Šildomas balkonas	58,75
3048	Salė	39,88
3049	ŽN WC	6,08
3050	Pagalbinė patalpa	9,01
3051	Postas	18,30
3052	Laiptinė	20,48
3053	ŽN WC	3,75
3054	Šliuzas	4,06
3055	Izoliatorius	12,49
3056	Palata	16,62
3057	ŽN WC	3,59
3058	ŽN WC	4,34
3059	Palata	16,29
3060	Procedūrinis	18,85
3061	Palata	16,38
3062	ŽN WC	4,37
3063	koridorius	88,78
3064	ŽN WC	4,37
3065	Palata	16,36
3066	Palata	16,39
3067	ŽN WC	4,37
3068	Poilsio zona su žuvų terapija	56,76
3069	Pagalbinės patalpos	15,00
3070	ŽN WC	4,37
3071	Palata	16,40
3072	ŽN WC	4,37
3073	Palata	16,39
3074	ŽN WC	4,37
3075	Palata	20,57
3076	Dušas	8,07
3077	ŽN WC	8,23
3078		19,44
3079	ŽN WC	4,37
3080	Palata	18,24
3081	ŽN WC	4,37
3082	Palata	18,25
3083	Koridorius	286,06
3084	ŽN WC	4,32
3085	Palata	18,57

3086	Inventoriaus patalpa	23,75
3087	Dušas, WC	10,71
3088	ŽN WC	4,32
3089	Palata	18,57
3090	ŽN WC	4,32
3091	Palata	18,61
3092	Medikamentų patalpa	12,82
3093	ŽN WC	4,32
3094	Palata	18,61
3095	ŽN WC	7,68
3096	Slaugos priemonių patalpa	15,85
3097	ŽN WC	4,32
3098	Palata	18,56
3099	ŽN WC	4,32
3100	Palata	18,56
3101	Poilsio erdvė su žuvų terapija	62,71
3102	ŽN WC	4,37
3103	Palata	14,60
3104	ŽN WC	4,32
3105	Palata	18,49
3106	ŽN WC	4,32
3107	Palata	18,62
3108	Laiptinė	19,60
3109	Kabinetas	13,05
3110	Salė	51,73
3111	Medikamentų sandėlis	40,86
3112	Medikamentų išdavimo patalpa	12,14
3113	Kabinetas	20,30
3114	Medikamentų sandėlis	9,37
3115	Kabinetas	18,79
3116	Medicinių atliekų patalpa	9,50
3117	Nešvarių skalbinių patalpa	17,10
3118	Sensorinis kambarys	39,69
3119	Švarūs skalbiniai	14,38
3120	Poilsio patalpa darbuotojų	27,50
Iš viso:		2 360,45

17 priedas. Ketvirto aukšto planas ir patalpų eksplikacija

4 A. PATALPŲ EKSPLIKACIJA		
Patalpos Nr.	Patalpos funkcija	Plotas, m ²
4000	Sensorinis kambarys	12,72
4001	ŽN WC	3,43
4002	Palata	28,96
4003	ŽN WC	3,16

4004	Slaugos priemonių patalpa	16,19
4005	Medikamentų patalpa	17,29
4006	Šliuzas	7,27
4007	Izoliatorius	11,95
4008	Medicinių atliekų patalpa	12,57
4009	Koridorius	155,53
4010	ŽN WC	3,87
4011	Palata	15,13
4012	Poilsio bendra patalpa	26,06
4013	ŽN WC	3,87
4014	Palata	14,02
4015	ŽN WC	7,29
4016	WC	4,22
4017	Palata	15,05
4018	ŽN WC	3,87
4019	Pagalbinė patalpa	2,05
4020	Koridorius	14,82
4021	Kabinetas	11,34
4022	Kabinetas	9,35
4023	Kabinetas	12,37
4024	WC darbuotojų	3,73
4025	ŽN WC	4,81
4026	Palata	21,69
4027	ŽN WC	4,81
4028	Palata	18,39
4029	Dušas, WC	13,14
4030	Dezinfekcinis	16,12
4031	ŽN WC	4,81
4032	Palata	20,17
4033	Kabinetas	17,27
4034	Kabinetas	17,83
4035	ŽN WC	3,14
4036	Palata	19,13
4037	Poilsio patalpa darbuotojų	19,10
4038	Lifto priangis	15,41
4039	Koridorius	47,93
4040	WC darbuotojų	1,65
4041	WC darbuotojų	1,76
4042	Rūbinė darbuotojų	37,67
4043	Dušas darbuotojų	3,17

4044	Inventoriaus patalpa	23,80
4045	Poilsio patalpa darbuotojų	37,21
4046	Poilsio bendra erdvė	76,99
4047	Šildomas balkonas	58,75
4048	Salė	39,88
4049	ŽN WC	6,08
4050	Pagalbinė patalpa	9,01
4051	Postas	18,30
4052	Laiptinė	20,48
4053	ŽN WC	3,75
4054	Šliuzas	4,06
4055	Izoliatorius	12,49
4056	Palata	16,62
4057	ŽN WC	3,59
4058	ŽN WC	4,34
4059	Palata	16,29
4060	Procedūrinis	18,85
4061	Palata	16,38
4062	ŽN WC	4,37
4063	koridorius	88,78
4064	ŽN WC	4,37
4065	Palata	16,36
4066	Palata	16,39
4067	ŽN WC	4,37
4068	Poilsio zona su žuvų terapija	56,76
4069	Pagalbinės patalpos	15,00
4070	ŽN WC	4,37
4071	Palata	16,40
4072	ŽN WC	4,37
4073	Palata	16,39
4074	ŽN WC	4,37
4075	Palata	20,57
4076	Dušas	8,07
4077	ŽN WC	8,23
4078	Laiptinė	19,44
4079	ŽN WC	4,37
4080	Palata	18,24
4081	ŽN WC	4,37
4082	Palata	18,25
4083	koridorius	286,06

4084	ŽN WC	4,32
4085	Palata	18,57
4086	Inventoriaus patalpa	23,75
4087	Dušas, WC	10,71
4088	ŽN WC	4,32
4089	Palata	18,57
4090	ŽN WC	4,32
4091	Palata	18,61
4092	Medikamentų patalpa	12,82
4093	ŽN WC	4,32
4094	Palata	18,61
4095	ŽN WC	7,68
4096	Slaugos priemonių patalpa	15,85
4097	ŽN WC	4,32
4098	Palata	18,56
4099	ŽN WC	4,32
4100	Palata	18,56
4101	Poilsio erdvė su žuvų terapija	62,71
4102	ŽN WC	4,37
4103	Palata	14,60
4104	ŽN WC	4,32
4105	Palata	18,49
4106	ŽN WC	4,32
4107	Palata	18,62
4108	Laiptinė	19,60
4109	Kabinetas	17,73
4110	Kineziterapijos ir masažo salė	47,33
4111	Sandėlis slaugos priemonių	40,86
4112	Švarių skalbinių patalpa	21,32
4113	Kabinetas	20,30
4114	Kabinetas	18,79
4115	Pagalbinės patalpos	10,17
4116	Nešvarių skalbinių patalpa	17,10
4117	Sensorinis kambarys	39,69
4118	Medicinių atliekų patalpa	14,38
4119	Poilsio patalpa darbuotojams	27,50
Iš viso:		2 361,22

18 priedas. Projekto tvarumo vertinimo rezultatai pagal Lietuvos pastatų tvarumo vertinimo sistemą

Nr.	Vertinimo kategorija	Kriterijai	Vertinimo kategorijos svoris	Projekto atitikimas kriterijams	Projekto tvarumo įvertis
1.	Energija	Pastato energinis efektyvumas	27 %	+	18 %
		Energijų vartojimo stebėseną		-	
		Atsinaujinančių energijos šaltinių sistemų panaudojimas		+	
2.	Sveikata	Natūralus apšvietimas	18 %	+	15 %
		Patalpų oro kokybė		+	
		Natūralus vėdinimas		+	
		Akustinis komfortas		+	
		Vizualinis komfortas gyvenamojoje/darbo vietoje		+	
		Pastato sistemų valdymas		-	
3.	Atliekos	Atliekų tvarkymas statybos metu	12 %	+	9 %
		Atliekų tvarkymas pastato eksploatacijos metu		+	
		Šaldymo agentų GWP		-	
		Triukšmo taršos prevencija		+	
4.	Transportas	Viešojo susisiekimo galimybės ir infrastruktūra	10 %	+	10%
		Viešųjų paslaugų objektų pasiekiamumas		+	
		Alternatyvių transporto priemonių infrastruktūra		+	
		Pėsčiųjų ir dviratininkų judėjimo saugumas		+	
		Automobilių eismo ir infrastruktūros ribojimas		+	
5.	Sklypas	Sklypo antrinis panaudojimas	9 %	-	4,5 %
		Vietovės ekologinės vertės apsauga, panaudojimas ir didinimas		+	
6.	Medžiagos	Vietinės kilmės medžiagos	9 %	+	9 %
		Pavojingų cheminių medžiagų prevencija		+	
7.	Vandentvarka	Geriamojo vandens stebėseną	9 %	+	6,75 %
		Tvarus želdinių drėkinimo būdas		+	
		Paviršinių nuotekų surinkimas, panaudojimas		+	
		Tvarios buities/gamybos nuotekų tvarkymo sistemos		-	

8.	Valdymas	Visuomenės dalyvavimas	6 %	-	2 %
		Tvarios plėtros specialisto dalyvavimas		-	
		Integruotas projektavimas		+	

19 priedas. Grafinės dalies maketas

